

Jm

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 1

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERMÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

**KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.
RYNEK, L. 915**

TELEFONY: KRÓLHUTA 636-640 I KATOWICE 972.

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU
Z KOPALNÍ KRÓL' BIELSZOWICE, KNURÓW.

ADR. TELEGR. SKARBOFERME KRÓL. HUTA.

DOSTARCZAMY NASTĘPUJĄCE
PRODUKTY PRZEMYSŁU AZOTOWEGO DLA CELÓW TECHNICZNYCH:

SALETRE AMONOWĄ

SALETRE SODOWĄ
P R Z E M Y S Ł O W A

SALETRE SODOWĄ
R A F I N O W A N A

S A L M I A K

WĘGLAN AMONU

KWAS AZOTOWY

AMONIAK SKROPLONY

WODE AMONIAKALNĄ

T L E N

ORAZ NAWOZY AZOTOWE ZA POŚREDNICTWEM WSZYSTKICH
WIĘKSZYCH ORGANIZACJI ROLNICZO-HANDLOWYCH W KRAJU

**PAŃSTWOWA FABRYKA
ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH**

**W CHORZOWIE
NA GÓRNYM ŚLĄSKU**

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych we Lwowie

ogłosiła nieograniczony

PRZETARG

na dostawę tarcicy miękkiej 2.420 m³, słupów telegraficznych 300 sztuk i łąt rżniętych i okrągłych po 7.500 m. b. z terminem wniesienia ofert do dn. 16 listopada 1931 r. do godz. 12.

Bliższe szczegóły przetargu podane są w „Monitorze Polskim” Nr. 236 z dn. 13/X 1931 r.

**CO NAS SKŁANIA DO LATANIA?
PODRÓŻ MIŁA, SZYBKA, TANIA**

Polonia - Italia

Organ Izby Handlowej Polsko-Italskiej

Redaktor Naczelny Dr. LEON PĄCZEWSKI

Komitet Redakcyjny: Dr. A. Menotti Corvi, Radca Handlowy Poselstwa Italskiego w Warszawie, Dr. A. Barigiani, jego zastępca, Józef Werner, Prezes Izby, J. Brygiewicz, Wiceprezes Izby, Inż. J. Dworzańczyk, Prezes oddziału w Katowicach, oraz Dr. W. Olszewicz

Na żądanie wysyłamy numery okazowe

Adres Redakcji i Administracji: Wierzbowa 11, tel. 202-15. Prenumerata roczna
zł 40.

Zamawiajcie niezwłocznie

„Kronikę o Polskim Morzu”

„Dzieje walk zwycięstw i pracy”

*Dzieło to jest już na wyczerpaniu,
a nakład powtórzony nie będzie*

Przy większych zamówieniach rabaty

Cena egzemplarza Zł 25
z przesyłką „ 28

Zamówienia przyjmują:

Administr. Tyg. Polska Gospodarcza

Warszawa, Elektoralna 2

oraz wszystkie księgarnie

POLSKA GOSPODARCZA

DAWNIEJ

PRZEMYSŁ I HANDEL

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU
PRZY WSPÓŁDZIAŁE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI
WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
NA FRONCIE WALKI Z BEZROBOCIEM — C. P.	1447	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	1462
BUDŻET PAŃSTWA A PREMJOVANIE EKSPORTU — J. FABJAŃSKI	1449	Ruch w porcie gdańskim w sierpniu 1931 r. — A. R.	
ŻYCIE GOSPODARCZE:		POCZTA I TELEGRAF	1463
Z MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU	1450	PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM	1463
WALKA ZE SKUTKAMI KRYZYSU I BEZROBOCIA	1450	KRONIKA BIEŻĄCA:	
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWO- DAWCZYCH	1452	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	1463
GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ:		TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	1464
HUTNICTWO ŻELAZNE	1454	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	1455	PODATKI I OPLATY	1464
O zwalczanie bezrobocia w przemyśle włókienniczym — M. K. W sprawie przywozu przędzy czesankowej z Niemiec		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	1465
ROLNICTWO	1456	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
Sytuacja zbożowa		DALSZE POGORSZENIE SYTUACJI W NIEMCZECH — W. H. H.	1466
Handel zagraniczny wytworami przemysłu rolnego oraz drzewem w 1930/31 r. — W. F.		KRONIKA ZAGRANICZNA:	
HANDEL:		OGÓLNE	1468
HANDEL WEWNĘTRZNY	1459	STANY ZJEDNOCZONE AM.	1469
Ruch cen w sierpniu 1931 r.		NIEMCY	1469
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	1460	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	1470
RYNEK AKCYJNY	1461	BIBLIOGRAFJA	1472
KOMUNIKACJA I TRANSPORT	1461		
Praca P. K. P. w lipcu 1931 r.			

NA FRONCIE WALKI Z BEZROBOCIEM

AKCJA ZWALCZANIA bezrobocia i pomocy bezrobotnym rozpada się w swoim założeniu programowym na dwa działy: zatrudnienie możliwie jak największej liczby bezrobotnych i — udzielenie pomocy tym bezrobotnym, którzy, mimo wysiłków rządowych i społecznych, pozostaną bez pracy.

Najistotniejszą częścią programu jest, oczywiście, zagadnienie pierwsze: udzielenie bezrobotnym pracy, bo to jest najzdrowszym sposobem walki z bezrobociem i najracjonalniejszym źródłem dostarczenia pracującej jednostce środków do życia. Przytem zaś wchodzi tutaj w grę moment socjalny wprowadzenia beczynnych rąk roboczych w obrót pracy i zainteresowania tych rąk we wspólnym procesie wytwórczym. Stworzenie w jednostce — dotąd bezrobotnej —

poczucia, że i ona jest, chociażby tylko w pewnej części, powołana do udziału w wytwarzaniu narodowych dóbr materialnych, ma kolosalne znaczenie nie tylko dla niej samej, ale ma znaczenie dodatniego wpływu na ogólny nastrój społeczny. I dlatego też, komu wydaje się, że akcja Naczelnego Komitetu do Spraw Bezrobocia powinna zamykać się w granicach filantropji, ten jest w błędzie, gdyż na pierwszym miejscu należy postawić akcję dostarczania — choćby częściowo — pracy, bo, jak stwierdziliśmy wyżej, nie idzie tutaj wyłącznie o sprawy materialne, ale także o podtrzymanie sił aktywnych całego społeczeństwa w ciężkiej walce z kryzysem i wzmocnienie słusznej wiary, że kryzys ten zwycięsko przetrwamy.

Dostarczenie pracy bezrobotnym jest w dzisiejszych

czasach bardzo trudne, a nawet może się wydawać całkowicie niemożliwym. Gdyby wszakże było inaczej, to zapewne nie byłaby się zrodziła omawiana inicjatywa Rządu i nie byłoby potrzeby przychodzenia z pomocą bezrobotnym, bo samo życie w naturalnym procesie dałoby im pracę. Inaugurując tę akcję i mając właśnie na uwadze istniejące trudności, Rząd wskazał społeczeństwu drogę, jak należy walczyć z klęską bezrobocia. Rząd stanął przytem na stanowisku, że najważniejszą kwestją jest zapewnienie źródeł zarobkowania żywicielom rodzin. Ten moment stanowi w programie rządowym nić przewodnią całej akcji.

Wychodząc z założenia dostarczenia jak największej liczbie bezrobotnych żywicieli rodzin pracy, stajemy wobec konieczności zwalniania z pracy tych jednostek, które mają możliwość przeżycia ciężkiego okresu przy rodzinach, a więc wchodzić tutaj muszą w grę kobiety zamężne, młodociani przy rodzinach oraz te wszystkie osoby, które, czy to z tytułu zamożności osobistej, czy też sytuacji rodzinnej, nie będą narażone po zwolnieniu z pracy na głodowanie.

Wreszcie zaś wchodzi tutaj w grę skasowanie godzin nadliczbowych i zaangażowanie do tej pracy „nadliczbowej” bezrobotnych oraz wprowadzenie w zakładach przemysłowych o pracy ciągłej 4-ch lub 3-ch zmian na dobę, a wreszcie ew. rozłożenie na zmiany pracy tygodniowej (półtygodniówki).

Zrealizowanie tych zadań jest trudne i z pewnością postawi niejednokrotnie kierownika zakładu przed ciężkim problemem organizacyjnym, nie jest ono wszakże niemożliwe, ani technicznie, ani kalkulacyjnie, zwłaszcza, iż możliwe są wyjątki dla poszczególnych wypadków. Zasada wszakże rozdzielenia istniejącej pracy między możliwie największą liczbę bezrobotnych musi być utrzymana, gdyż to jest konieczność państwowa i społeczna, choćby jej urzeczywistnienie było związane z trudnościami natury materialnej i organizacyjnej.

Nie będziemy przesądzać wyników tej akcji, ale gdyby ona nawet dała nadspodziewanie znaczne rezultaty i zatrudniła dużą liczbę bezrobotnych żywicieli rodzin, to i tak zostanie znaczna liczba bezrobotnych, dla których perspektywy pracy w najbliższym okresie się nie otworzą. I dla tej właśnie kategorii bezrobotnych został stworzony plan pomocy materialnej, t. j. dostarczenia im środków żywności, opału i odzieży, względnie zaś zapasów pieniężnych. I w tej akcji gromadzenia funduszy i środków żywności istnieją ogromne trudności i przeszkody, tkwiące w kryzysie i w skurczeniu się zasobności całego społeczeństwa. Ale muszą być znalezione źródła na tę akcję, które w programie swoim Rząd wskazał.

Przedewszystkiem więc sam Rząd oświadczył, że dostarczy funduszy w pewnej mierze ze środków skarbowych lub stworzy w granicach swej rozporzą-

dalności źródła ich gromadzenia. Te źródła kryją się w dotychczasowych funduszach bezrobocia, opartych na ustawie, oraz w ustanowieniu dopłat do obecnych opłat za pewne świadczenia publiczne, jak np. porta pocztowe, opłaty kolejowo-transportowe, opłaty telefoniczne, telegraficzne i radiowe i t. p. Odnośne zarządzenia zostały już wydane. Z tego rodzaju źródeł mogą powstać znaczne fundusze, lecz nie będą one wystarczające na zadośćuczynienie potrzebom i dlatego też akcja Naczelnego Komitetu do Spraw Bezrobocia musi wzbudzić w całym społeczeństwie ducha ofiarności, licząc, że reszty potrzebnych funduszy dostarczy właśnie ofiarność społeczna.

Widzimy zatem, że obie dziedziny programu zwalczania bezrobocia i przeciwdziałania jego skutkom nastrożają duże trudności. Rząd liczył się z temi trudnościami, a mimo to nie znalazł innego sposobu przyjscia z pomocą bezrobotnym, jak tylko te dwie drogi: dostarczenie choćby częściowe pracy żywicielom rodzin oraz dostarczenie pomocy materialnej bezrobotnym. Gdy uświadomimy sobie, że w okresie kryzysu bezrobotna i głodująca część ludności stanowi niesłychanie ujemny element w dynamice społecznej, to akcja, zainaugurowana przez Rząd, przedstawia się w świetle konieczności państwowej, analogicznej do konieczności zdobycia się na obronę granic Państwa w okresie wojny.

Środki na dopomożenie bezrobotnym znaleźć się muszą, gdyż nie jest do pomyślenia, aby bezrobotni zostali pozostawieni własnemu losowi. Życie gospodarcze rozumie to doskonale, jak rozumie i to także, że przyjscie z pomocą bezrobotnym wpłynie w pierwszej linii na podtrzymanie istnienia pracujących dotąd warsztatów wytwórczych.

Realizacja akcji może liczyć tylko wtedy na powodzenie, gdy w niej weźmie udział całe społeczeństwo i gdy całe społeczeństwo przejmie się tem przekonaniem, że nie jest to akcja tylko rządowa, ale akcja natury ogólnopaństwowej. Sama zresztą konstrukcja personalna Naczelnego Komitetu do Spraw Bezrobocia świadczy, że Rząd tak tę akcję rozumie. Dlatego też społeczeństwo nie może ukontentować się tem, że wyłoniło z pośród siebie Naczelnny Komitet do Spraw Bezrobocia, i że realizacja akcji może być spokojnie włożona wyłącznie na barki tego Komitetu. Całe społeczeństwo musi się w pracy z Komitetem zespolić i musi wzbudzić w sobie przekonanie, że ono właściwie jest naczelnym komitetem przyjscia z pomocą bezrobotnym, a wyłoniony Komitet jest tylko jego ramieniem wykonawczem.

Jeśli to przeświadczenie stanie się głębokim przekonaniem i udziałem całego społeczeństwa, to można liczyć będzie na pełne powodzenie rozpoczętej akcji.

C. P.

BUDŻET PAŃSTWA A PREMJOVANIE EKSPORTU¹⁾

ZACIĘTA walka o rynki zbytu powoduje, że wiele państw bierze obecnie żywy udział w popieraniu eksportu. Nie chodzi tu oczywiście o popieranie eksportu przez politykę taryfową, podatkową, kredytową, lecz o tę specjalną, w ostatnich latach rozwiniętą formę — „zwrot ceł” lub formy podobne, pod którymi kryje się dopłacanie z funduszków państwa do wywozu artykułów działów produkcji, uznanych za najważniejsze lub najbardziej zagrożonych.

Zadaniem niniejszego artykułu jest zbadanie wpływu „zwrotów ceł” na polską gospodarkę narodową oraz budżet Państwa.

Co do działania „zwrotów ceł” na gospodarstwo narodowe należy podkreślić ich dodatni wpływ na rozwój szeregu działów produkcji. Najlepszym tego przykładem jest przemysł bekonowy, którego świetny rozwój w ciągu kilku ostatnich lat jest właśnie wynikiem działania zwrotu ceł przy wywozie bekonów. Poza przemysłem bekonowym zwrot ceł korzystnie wpłynął na rozwój przemysłu wędliniarskiego i eksportu wędlin, które, docierając w coraz to większych ilościach na rynki zagraniczne, zapoznają obcego konsumenta z polską produkcją, a przez to wyrabiają sobie rynki zbytu. Są to niewątpliwie korzyści gospodarcze, będące rezultatem działania zwrotu ceł, a obok tego należy wliczyć eksport zbóż, materiałów włóknistych, chemicznych i t. p., które bez premij nie mogłyby znaleźć zbytu, chyba że z dużymi stratami dla produkcji.

Ujemną stroną systemu premjowania eksportu jest to, że oparty jest o sumy, nieprzewidziane w budżecie. Nie chodzi jednak o moment formalnie-prawny, t. j. o fakt, czy sumy na premje w budżecie są zafiksowane czy też ukryte (jak obecnie), lecz o moment równowagi budżetowej — o ich wysokość. Skoro bowiem sumy te są nieokreślone, mogą być bardzo duże lub ograniczać się do niewielkich kwot, co w okresie kryzysu i kurczenia się budżetu państwowego ma olbrzymie znaczenie dla kwestji jego równowagi.

Niewątpliwie, trudności w ustalaniu kwoty na zwroty ceł są olbrzymie i przewidywania, oparte na uprzednio dokonanych wydatkach, mogą bardzo odbiegać od rzeczywistego wydatkowania na ten cel w przyszłości. Praktyka polska wykazuje, że różnica wydatków na premje w 2 następujących po sobie okresach czasu dochodzi do 100%. Nie da się więc przewidzieć kwota budżetowo dokładna, któraby zbyt dużo nie odbiegała od rzeczywistych potrzeb, gdyż te są wynikiem zmienionych warunków konjunktury gospodarczej, posiadającej duży wpływ na wykonanie budżetu.

Zasadnicze gospodarcze, a zatem praktyczne znaczenie posiada fakt, że przy istniejącym systemie premjowania eksportu premje pozostają w odwrotnym stosunku do możliwości budżetowych. W okresach bowiem dobrej konjunktury, kiedy premjowanie eksportu nie narzuca się jako konieczność gospodarcza, większe są możliwości wydatkowania sum z budżetu na premje; natomiast kiedy premjowanie eksportu staje się nakazem chwili gospodarczej (w okresach dekonjunktury), wówczas też maleją możliwości pokrywania go z budżetu państwa.

Obowiązujący system premjowania spełnia zadanie swe odnośnie tylko eksportu. Nie spełnia zaś swego zadania w stosunku do budżetu, dla którego winien być w okresie kryzysu instytucją subsydjarną, podnoszącą stronę dochodową budżetu — poprzez łagodzenie kryzysu gospodarczego. I niewątpliwie, to zadanie premjowanie eksportu mogłoby spełnić, gdyby nie było uskuteczniane z budżetu, a więc gdyby nie obciążało go silniej, niż wynoszą wynikające z premjowania korzyści. Jeżeli więc chodzi o usunięcie wyżej stwierdzonego błędu w działaniu premij eksportowych, to należałoby je oprzeć na zupełnie innych podstawach finansowych. Przez samo bowiem ich oddzielenie od budżetu stworzy się nową sytuację: wówczas premje będą rzeczywiście żadaną instytucją subsydjarną dla budżetu, a chodzić będzie tylko jeszcze o to, ażeby inne zadania spełniały w dalszym ciągu, tak jak spełnia je obowiązujący system „zwrotów ceł”.

Przechodząc do ostatniego zagadnienia, zaznaczamy, że połączenie w nowym systemie premjowania eksportu idei istniejącej dziś Międzyministerjalnej Komisji Popierania Eksportu z ideą specjalnego Interwencyjnego Funduszu Eksportowego czyniłoby zadość warunkom, stawianym przez konjunkturę gospodarczą. Nie chodzi przytem tu o to, aby istniejąca Międzyministerjalna Komisja Popierania Eksportu została nadal utrzymana, chodzi zaś o samą ideę organu, który, posiadając w swym zarządzie Interwencyjny Fundusz Eksportowy, dokonywałby rozdziału premij oraz byłby bezpośrednim wykonawcą polityki eksportowej Rządu. Stan prawny M. K. P. E. niewątpliwie musiałby być uregulowany oraz musiałby być stworzony odpowiedni aparat wykonawczy.

Zmienić należałoby również formę, w jakiej premje byłyby rozdzielane. Oznaczenie ich zgóry, wobec istnienia rozdzielczego aparatu, mającego poza tem wgląd w dokumenty handlowe, byłoby nicelowe. Ewentualna Międzyministerjalna Komisja Popierania Eksportu dokonywałaby oznaczenia wysokości premji indywidualnie dla każdej tranzakcji, co dawałoby większą możliwość przystosowania premij do rzeczywistych potrzeb eksportu.

Zwrócić należy uwagę na jedno jeszcze zagadnienie. Przy premjach, oznaczonych w drodze rozporządzeń, sytuacja konjunkturalna dla zawierania tranzakcji eksportowych jest określona. Inaczej ta sprawa może się przedstawiać w wypadku oznaczania wysokości premij przez Międzyministerjalną Komisję Popierania Eksportu. Rozporządzenie byłoby tu konieczne, jako nakaz stosowania premij bez określenia ich wysokości, którą M. K. P. E. oznaczałoby indywidualnie, przyczem eksporter musiałby dowieść w sposób przepisany wysokości poniesionych strat na eksporcie, które nie mogą wynikać ze złej organizacji transportu ani też winy eksportera i osób, za które on odpowiada, lecz tylko z różnicy słusznych kosztów własnych i cen na rynku odbiorczym, przy uwzględnieniu poziomu ochrony celnej. Jasną jest rzeczą, że eksporter musi mieć przytem pewność, że poniesione na tranzakcji eksportowej straty zostaną pokryte przez M. K. P. E.

Wiąże to się z kwestją Interwencyjnego Funduszu Eksportowego, a ściślej z jego zasobnością, co w za-

¹⁾ Artykuł dyskusyjny.

kresie premjowania eksportu jest zagadnieniem najważniejszym.

Źródła funduszu, przeznaczonego na premje, należy szukać w samych premjowanych gałęziach produkcji i handlu. Sumy, uzyskane z opłat na Interwencyjny Fundusz Eksportowy, mogą być przeznaczane tylko na premjowanie eksportu tegoż samego działu, z którego były pobrane. Wiąże to się jak najściślej z organizacją Interwencyjnego Funduszu Eksportowego, który, w związku z powyższą zasadą samowystarczalności, winien się składać z kont, pomiędzy którymi gospodarczo uzasadnione wirement byłoby dokonywane tylko na mocy uchwał Rady Ministrów.

W organizacji Interwencyjnego Funduszu Eksportowego należałoby jak najściślej podkreślić zasadę ubezpieczenia. Ściągane bowiem na jego rzecz opłaty nie będą posiadały charakteru podatków ani też opłat w rozumieniu prawa skarbowego; najbardziej zaś będą zbliżone do przymusowej premji ubezpieczeniowej. Stąd też i sam fundusz będzie posiadał pewne cechy funduszy ubezpieczeniowych, z którego przewidziane i ewentualne straty będą pokrywane pośrednio, a nie bezpośrednio, jak to mamy normalnie przy ubezpieczeniach. Opłacający premje nie dostanie kwoty asekuracyjnej w okresie dekonjunktury (spadku cen), dostanie zaś wyższe ceny za ubezpieczone artykuły. Obciążenie więc produkcji na rzecz Interwencyjnego Funduszu Eksportowego byłoby ubezpieczeniem ceny.

Jeżeli teraz chodzi o zagadnienie zbierania opłat na Interwencyjny Fundusz Eksportowy, to wchodzi tu w grę zasadniczo 2 formy: 1) dodatki do podatków samorządowych, 2) dodatki do podatków państwo-

wych, poza tem nie jest wykluczone wprowadzenie nowych opłat. Zaznaczamy przytem, że sposób ściągania dodatków winien być inny dla każdej premjowanej dziedziny i można tylko postawić dezyderat, ażeby był jednolity. W każdym razie ściąganie opłat musi tak być zorganizowane, ażeby do świadczeń pociągnięci byli wszyscy, którzy mogą odnosić korzyści z utrzymania cen na odpowiednim poziomie.

Od strony technicznej i sprawiedliwego rozdziału opłat w bardzo dużej mierze będzie zależało wprowadzenie wysuniętych reform w życie. Wątpliwe tu jest, czy zreformowanie premjowania eksportu może się odbyć w zakresie istniejącym, a więc czy realizacji jego nie należałoby przeprowadzić etapami—odnośnie do poszczególnych artykułów. Jest to zagadnienie bardzo ważne, z którym w pewnej zależności pozostaje drugie, t. j. czy reformę przeprowadzać odrazu, czy też czekać poprawy konjunktury gospodarczej. Odłożenie reform na lepsze czasy mniejby obciążało społeczeństwo, przeprowadzenie jej odrazu szybciej ustali sytuację budżetu, co również ma swoje znaczenie, i dlatego może należałoby do reform przystąpić odrazu i przeprowadzać je kolejno—odnośnie do premjowania poszczególnych artykułów. Trzeba w tym wypadku zgodzić się na jakiś okres przejściowy—okres działania 2 systemów, by ostatecznie budżet odciążyć od pokrywania premij eksportowych, co w większym stopniu uniezależni funkcje Państwa od dekonjunktur gospodarczych, tem bardziej, że Interwencyjny Fundusz Eksportowy te dekonjunktury będzie łądził.

J. Fabijański

ŻYCIE GOSPODARCZE

Z MIN. PRZEMYSŁU I HANDLU

NOWI DYREKTORZY DEPARTAMENTÓW.—

Dotychczasowy Dyrektor Departamentu Przemysłowego Min. Przemysłu i Handlu P. Inż. Julian Dąbrowski ustąpił z zajmowanego stanowiska, pozostając na stanowisku Prezesa Rady Państwowych Fabryk Związków Azotowych w Mościcach i Chorzowie. Kierownictwo Departamentu Przemysłowego powierzone zostało Naczelnikowi Wydziału P. Marjanowi Kandydowi.

Z powodu przejścia na stanowisko dyrektora Ogólno-

polskiej Konwencji Węglowej P. Inż. Juliana Cybulskiego, Dyrektora Departamentu Górniczo-Hutniczego, kierownictwo Departamentu zostało powierzone P. Czesławowi Peche, dotychczasowemu Dyrektorowi Biura Inspekcji Przedsiębiorstw Państwowych i naczelnemu kierownikowi naszego wydawnictwa.

Zastępca Dyrektora Dep. Górniczo-Hutniczego P. Inż. Choroszewski został dyrektorem Salin Państwowych na miejsce ś. p. Dyr. K. Bukowskiego. Kierownictwo Biura Inspekcji Przedsiębiorstw Państwowych objął Naczelnik Wydziału Inż. Czesław Benedek.

WALKA ZE SKUTKAMI KRYZYSU I BEZROBOCIA

ŹRÓDŁA FINANSOWE AKCJI POMOCY BEZROBOTNYM.—

Zapewnienie akcji pomocy dla bezrobotnych dostatecznych środków materialnych stanowi w dalszym ciągu problem centralny w obecnych pracach Naczelnego Komitetu, tem bardziej, że Komitet już z dniem 1 listopada zamierza uruchomić akcję żywnościową, w ośrodkach, w których klęska bezrobocia wykazuje rozmiary szczególnie wielkie. Ponieważ środki, przeznaczone do dyspozycji Naczelnego Komitetu ze źródeł państwowych, względnie ściągnięte na rzecz akcji przez władze (np. z dopłat kolejowych i pocztowych), pokrywają, jak wykazały bliższe obliczenia, zaledwie połowę przypuszczalnych wydatków, przeto druga połowa znaleźć musi swe pokrycie w ofiarności społecznej.

W przeświadczeniu, że tylko równoległa, skoncentrowana i usilna akcja finansowa na całym terenie Rzeczypospolitej będzie w stanie zapewnić N. K. i jego odpowiednikom niezbędne wpływy, władze Komitetu w specjalnym okólniku do komitetów wojewódzkich wyszczególniły źródła, możliwe do użytkowania przy gromadzeniu funduszy, kierując się słuszną zasadą, że do akcji pomocy bezrobotnym należy wciągnąć jak najszersze warstwy społeczeństwa.

Wśród źródeł tych Naczelnny Komitet przewiduje:

- 1) dotacje samorządów miejscowych;
- 2) subsydjowanie akcji przez komunalne kasy oszczędności, w formie miesięcznych wpłat, uzależnionych od sytuacji finansowej dancj Kasy; źródło to wykorzystane już zostało np. przez Wojewódzki Komitet

Krakowski, który uzyskał 20% od przewidywanego czystego dochodu Komunalnej Kasy Oszczędności, w dotacjach miesięcznych, w ciągu całego okresu walki z bezrobociem;

3) dobrowolne opodatkowanie się wszystkich przedsiębiorstw przemysłowych, finansowych, handlowych i rzemieślniczych; według propozycji N. K. dobrowolny ten podatek winien wynosić zasadniczo $\frac{1}{2}$ ceny opłacanego świadectwa przemysłowego, łącznie z dodatkami; banki prywatne, tudzież instytucje kredytowe, należałoby obciążyć podobnie jak komunalne kasy oszczędności, t. j. dotacjami miesięcznymi;

4) łączne świadczenia robotników i przemysłu; tutaj N. K. proponuje propagowanie hasła „Dnia Pracy”, który robotnicy, pracujący 6, względnie co najmniej 5 dni w tygodniu, oddaliby na rzecz swych bezrobotnych kolegów w dn. 1/XII i 15/II; w tym wypadku, zakłady przemysłowe, wpłacając sumy, przypadające za robociznę, ofiarowaną dla bezrobotnych, winny dopłacić ze swej strony sumy identyczne, jakie wnieśli ich robotnicy;

5) opodatkowanie się warstw urzędniczych i pracowniczych, co winno być zastosowane w formie procentowej od uposażenia; opodatkowanie takie zostało już wprowadzone w wielu miejscowościach i urzędach z inicjatywy samych urzędników, względnie w porozumieniu z organizacjami urzędniczymi; na Śląsku np., w porozumieniu z organizacjami, wprowadzone zostały normy opodatkowania od 0.5% przy uposażeniu \mathcal{Z} 300 — 600 miesięcznie do 6% — przy uposażeniu powyżej \mathcal{Z} 5.000;

6) świadczenia wolnych zawodów w formie miesięcznego ryczałtu;

7) świadczenia rolników; na podstawie porozumienia z organizacjami ziemiańskimi większa własność rolna już opodatkowała się przez zaofiarowanie na rzecz akcji po 1 q ziemniaków z ha; co do mniejszej własności rolnej — proponowane jest opodatkowanie dobrowolnie po parę groszy od morgi miesięcznie na cały okres akcji, przyczem świadczenia mogłyby być wpłacane w naturze;

8) świadczenia właścicieli nieruchomości (domów i hoteli) — w wysokości co najmniej 1% od obrotu miesięcznego;

9) opodatkowanie biletów na koncerty, widowiska teatralne, kinowe, zawody sportowe, odczyty i t. p., co przeprowadzić można za pośrednictwem władz samorządowych; N. K. proponuje wprowadzenie dodatków do każdego biletu w wysokości od \mathcal{Z} 5 (przy cenie biletu \mathcal{Z} 1) do \mathcal{Z} 50 (przy cenie biletu ponad \mathcal{Z} 5); opodatkowanie widowisk w powyższy sposób zostało już urzeczywistnione w Warszawie;

10) opodatkowanie gry w klubach i resursach (np. w wysokości 10% opłat klubowych);

11) zużytkowanie towarów, skonfiskowanych przez władze celne, a znajdujących się w magazynach urzędów celnych w Katowicach, Wilnie, Warszawie, Lwowie, Łodzi i Mysłowicach;

12) dodatkowe opłaty do taks od uboju bydła;

13) dodatkowe opłaty do cen gazu, elektryczności i wody;

14) sprzedaż nalepek, wydanych przez Komitet;

15) sprzedaż metalowych, względnie innych żetonów;

16) dopłata do rachunków w restauracjach, kawiarniach, cukierniach, tudzież w przedsiębiorstwach handlowych — w formie naklejania specjalnych znaczków, wydanych przez N. K. do rachunków powyżej \mathcal{Z} 5 (1% od rachunku);

17) dopłaty do paszportych zagranicznych;

18) korzystanie z pomocy instytucji wojskowych; w tej sprawie wyszedł już rozkaz M. S. Wojsk. z dn. 21/IX; komitety miejscowe mogą korzystać w dożywianiu bezrobotnych z kuchni instytucji wojskowych.

Wymieniając powyższe źródła, Naczelny Komitet do spraw bezrobocia zalecił komitetom miejscowym rozważenie, które z nich, z uwagi na warunki lokalne, mogłyby być wyzyskane; jednocześnie Komitet zaznaczył, że wszystkie one mają charakter dobrowolnych świadczeń, wymagających uprzedniego porozumienia z odnośnymi organizacjami.

Wpływy ze wszystkich wymienionych powyżej źródeł będą pozostawione do dyspozycji komitetów wojewódzkich, względnie komitetów lokalnych, o ile potrzeby i akcji niesienia pomocy bezrobotnym w danym województwie będą tego wymagać.

AKCJA „ZIEMNIACZANA” NACZELNEGO KOMITETU.

— Sekcja Pomocy Nacz. Kom. rozpoczęła już t. zw. „akcję ziemniaczaną”. polegającą na gromadzeniu ziemniaków na pomoc żywnościową dla bezrobotnych. Ziemniaki, zaofiarowane przez właścicieli majątków, za pośrednictwem okręgowych związków ziemian, będą ekspedjowane według zgóry określonego planu do poszczególnych komitetów, tak, aby wszystkie województwa zostały niemi obdzielone równomiernie. Ziemniaki z Polesia transportowane więc będą do Warszawy, z Poznania — na Śląsk i do zagłębia dąbrowsko-krakowskiego i t. d. Naczelny Komitet rozesłał do komitetów wojewódzkich zaświadczenia, na podstawie których komitety te uzyskują 50%-ową zniżkę od obowiązującej taryfy, przy przewozie produktów dla akcji pomocy bezrobotnym.

AKCJA SEKCJI PRACY.

— Również Sekcja Pracy Naczelnego Komitetu podjęła konkretne prace, zmierzające do zwiększenia stanu zatrudnienia w okresie zbliżającej się zimy. W tym celu osiągnięto już porozumienie z przemysłem cukrowniczym, na mocy którego w przemyśle tym wprowadzone zostaną na okres tegorocznej kampanji 4 zmiany na dobę, zamian 3. dla robotników niefachowych, pracujących nazewnątrz cukrowni. Posiadać to będzie pewne znaczenie tam, gdzie cukrownie położone są blisko ośrodków miejskich o większym skupieniu bezrobotnych. Niestety, nie uznano za rzecz możliwą zastosowanie 4 zmian dla robotników, pracujących wewnątrz cukrowni, a to z uwagi na trudności natury technicznej. Przy angażowaniu robotników na czas kampanji cukrownie unikać będą przyjmowania osób, posiadających inne źródła dochodu poza pracą w fabryce.

O ZWALCZANIE BEZROBOCIA W PRZEMYSŁE WŁÓKIENNICZYM — p. str. 1455.

ZWOLNIENIE OD PODATKU DOCHODOWEGO ŚWIADCZEŃ NA ZWALCZANIE BEZROBOCIA — p. str. 1464.

RYNEK PRACY W LIPCU I SIERPNIU 1931 R. — Położenie na rynku pracy w lipcu i sierpniu wykazało dalszą poprawę; mianowicie liczba bezrobotnych, zarejestrowanych w P. U. P. P., zmniejszyła się z 276.378 w początkach lipca do 261.059 w początkach sierpnia i 251.608 w początkach września. Jednocześnie zmniejszyła się poważnie liczba częściowo za-

trudnionych; zestawienie tych faktów wskazuje na zwiększenie zatrudnienia, a zatem na zwiększenie wytwórczości. Tem nie mniej wahania w stanie zatrudnienia w rozpatrywanym okresie nie przekraczają normalnych wahań sezonowych. Stąd też nie uprawniają do wnioskowania co do zasadniczej zmiany konjunktury.

Zestawienie poniższe podaje liczby bezrobotnych w ciągu 4 ostatnich lat (w początkach miesięcy):

	1928	1929	1930	1931
Styczeń	165.268	126.429	186.427	303.148
Luty	179.602	160.843	249.462	345.295
Marzec	178.403	177.462	282.568	365.648
Kwiecień	167.022	170.494	295.612	379.021
Maj	154.656	149.093	273.717	355.102
Czerwiec	132.453	122.771	228.321	320.109
Lipiec	116.719	106.622	207.258	276.378
Sierpień	103.451	97.191	194.279	261.059
Wrzesień	94.177	91.512	176.810	251.608
Październik	79.885	83.063	167.454	
Listopad	79.689	93.800	167.349	
Grudzień	94.132	126.644	211.918	

Liczby częściowo zatrudnionych w ciągu tegoż okresu podaje następujące zestawienie (w początkach miesięcy):

	1928	1929	1930	1931
Styczeń	33.190	21.726	36.663	103.707
Luty	31.465	15.847	88.712	194.434
Marzec	25.565	16.554	117.973	94.148
Kwiecień	48.878	16.967	109.519	118.753
Maj	54.385	21.791	142.647	109.442
Czerwiec	27.461	26.343	127.511	153.991
Lipiec	28.728	30.299	94.065	151.077
Sierpień	32.996	36.044	78.117	119.518
Wrzesień	25.911	38.837	89.811	128.491
Październik	28.147	35.067	63.183	
Listopad	25.189	34.572	119.498	
Grudzień	26.143	36.111	97.127	

Z całkowitej liczby częściowo zatrudnionych na dz. 1 września r. b. (128.491), 6.292 osoby pracowało 1 dzień w tygodniu, 8.518 — 2 dni, 34.641 — 3 dni, 37.869 — 4 dni i 41.171 — 5 dni w tygodniu. Średnio więc każdy z częściowo zatrudnionych pracował 3,9 dni w tygodniu.

Następujące zestawienie podaje liczby bezrobotnych w sierpniu podług zawodów w porównaniu z miesiącem poprzednim (na początku miesiący):

	Lipiec	Sierpień	+ wzrost - zmniejszenie
Górnicy	13.610	13.800	+ 190
Hutnicy	2.571	2.503	- 68
Metalowcy	22.766	21.420	- 1.346
Włókiennicy	23.094	21.209	- 1.885
Budowlani	21.130	15.858	- 5.272
Umysłowi	28.281	31.687	+ 3.406
Pozostali	164.926	145.131	- 19.795
Ogółem:	276.378	251.608	- 24.770

W górnictwie węglowym, w związku z sezonowym wzrostem zapotrzebowania węgla na rynkach krajowych i zagranicznych, wystąpiła w ostatnim czasie lekka poprawa zatrudnienia. W kopalnictwie naftowym sytuacja niezmienną. W innych jednak działach górnictwa stan zatrudnienia wykazał lekkie pogorszenie, naskutek czego liczba bezrobotnych górników nie ujawnia tendencji niżkowej.

W hutnictwie żelaznym lipiec wykazał poważną poprawę położenia, jednakże stosunkowo krótkotrwałą, gdyż sierpień przyniósł zmniejszenie produkcji i spadek napływu zamówień. W hutnictwie cynkowym i ołowianem sytuacja niezmienną; lekko obniżyła się wytwórczość cynku, przy wzroście wytwórczości ołowiu.

Przemysł metalowy wraz z maszynowym odczuwa niekorzystnie ograniczenie ruchu inwestycyjnego, tembardziej, że w niektórych zakładach zgromadzone są pewne zapasy. W szczególności zatrudnienie fabryk maszyn i narzędzi rolniczych uległo dalszemu ograniczeniu w końcu okresu sprawozdawczego. Fabryki śrub i nitów utrzymały poprzedni stan zatrudnienia; zatrudnienie zakładów gwoździarsko-druciarskich było stosunkowo dobre. Nieznaczne ożywienie produkcji zaznaczyło się w odlewniach okręgu radomskiego. Ogólnie biorąc, mimo ciężkiej sytuacji koniunkturalnej, nastąpiła w przemyśle metalowym sezonowa poprawa zatrudnienia, uwidaczniająca się w lekkim spadku bezrobocia wśród metalowców.

W przemyśle włókienniczym stan zatrudnienia uległ lekkiej poprawie. Tem nie mniej zbyt wyrobów przemysłu bawełnianego łódzkiego jest nieznaczny, gdyż kupcy wstrzymują się z zakupami, licząc na niższe cen. Ponieważ jednak zapasy towarów u kupców są nieznaczne, spodziewać się należy ożywienia zbytu już w najbliższej przyszłości. Natomiast przemysł wełniany łódzki wszedł w okres znacznego ożywienia zbytu. Przemysł wełniany bielski odczuwa kurczenie się rynków eksportowych, natomiast przemysł białostocki jest w całości zatrudniony, w znacznej mierze pracując na pokrycie zamówień zagranicznych.

Silną poprawę zatrudnienia wykazuje budownictwo, ponadto zmniejszyło się bezrobocie w grupie robotników niefachowych, wzrosło zaś nadal w grupie pracowników umysłowych, w pewnej mierze naskutek podejmowanej przez Rząd i samorządy akcji oszczędnościowej.

Płace zarobkowe niższą w dalszym ciągu. Tak więc orzeczeniem rozjemczym obniżono w górnośląskim hutnictwie żelaznym płace akordowe, wskutek czego ogólna suma zarobków robotniczych obniżyła się o 3 — 4%. W przemyśle i handlu w woj. poznańskim z dn. 1 sierpnia wygasła umowa zbiorowa, i przedsiębiorstwa w drodze indywidualnych umów obniżyły zarobki w granicach 10 — 12% płac poprzednich. Ponadto przeprowadzono niżki płac w szeregu przedsiębiorstw, nie objętych umowami zbiorowymi.

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

PRZEMÓWIENIE PANA MINISTRA SKARBU J. PIŁSUDSKIEGO W SEJMIE. —

W przemówieniu, wygłoszonym na plenum Sejmu w dn. 9/X r. b., Pan Minister Skarbu zwrócił uwagę, że zwyczajna sesja Sejmu została w r. b. zwołana o cały miesiąc wcześniej niż zwykle, co pozwala załatwić niektóre kwestje, nie cierpiące zwłoki ze względu na obecną sytuację gospodarczą, niezależnie od prac budżetowych. Polska znajduje się wraz z całym światem w okresie ciężkiego kryzysu i zmniejszania się wpływów skarbowych; Rząd polski z całą stanowczością dążyć będzie do utrzymania równowagi budżetowej. Hasłem jest obecnie przetrwać, wiążąc koniec z końcem.

Kiedy okazało się, że budżet, uchwalony w sumie zł 2.866 miljn., nie da się utrzymać, Rząd postanowił ograniczyć sumę budżetu do ok. zł 2.450 miljn. Wszystkie miesiące ub. półrocza budżetowego okazały się deficytowymi w łącznej wysokości zł 124 miljn., co częściowo można uzasadnić tem, że dochody skarbowe w okresie letnim są naogół mniejsze, podczas gdy wydatki, wynikające z inwestycji, w okresie

letnim są większe. Jeśli trzeba będzie jeszcze zmniejszyć sumę budżetu — Rząd zrobi to, aby budżet był zrównoważony. Wyliczając przeprowadzone w budżecie oszczędności, Pan Minister wskazuje, że uzyskano zł 215 miljn. oszczędności przez cofnięcie 15% dodatku do uposażeń urzędniczych, dodatku stołecznego, kresowego, przez redukcję etatów, cofnięcie dodatku inwalidom.

Inny rodzaj oszczędności sprawiły następujące zarządzenia: budżet Ministerstwa Robót Publicznych zmniejszono więcej niż o 60%, poczyniono szereg oszczędności w innych ministerstwach, pokasowano niektóre departamenty, zaprowadzono nowy oszczędniejszy (może nie sprawniejszy) sposób załatwiania spraw, np. w Ministerstwie Skarbu, gdzie powiększono kompetencje izb skarbowych, aby odciążyć centralę, zmniejszono wymagania odnośnie zbierania danych statystycznych, co pozwoliło zmniejszyć liczbę etatów i t. d. Ten drugi rodzaj oszczędności dał ok. zł 200 miljn. Jednocześnie Rząd stara się zwiększyć wpływy przez podniesienie niektórych opłat administracyjnych, jak opłaty paszportowe, konsularne; za-

mierzone jest podniesienie opłat sądowych, wniesione są do Sejmu nowe ustawy podatkowe, mające zwiększyć dochody Państwa.

Przemawiając przy sposobności sprawozdania Komisji Budżetowej w sprawie zmian w ustawie o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych, gdzie chodzi o wstrzymanie t. zw. szczeblowania, przez co uzyska się ok. zł 12 miljn. oszczędności, Pan Minister podkreśla, że w tych ciężkich dla Skarbu Państwa czasach i ta oszczędność jest konieczna, a w formie swej — zdaniem Rządu — jest łagodniejsza dla osób, które dotyka. Rząd z ciężką sercem zdecydował się na tę nową ofiarę, żadaną od świata urzędniczego, dla którego sytuacji materialnej ma całe zrozumienie, i, jak wiadomo, w latach ubiegłych dawał tego dowody, udzielając w 1926 r. urzędnikom jednorazowego 20%-owego zasiłku, w 1928 r. — zasiłku 45%-owego w 2 ratach, dalej wypłacając dodatki mieszkaniowe i ustanawiając 2 stałe dodatki: 10% w 1926 r. i 15% w 1929 r. Pan Minister z uznaniem podnosi hart, z jakim świat urzędniczy znosi konieczne ofiary, i wyraża mu za to cześć.

PRZEMÓWIENIE PANA WICEMINISTRA ZAWADZKIEGO NA KOMISJI SKARBOWEJ SEJMU.

— Ze względu na wagę i znaczenie, jakie przywiązuje Izba Poselska do projektów ustaw podatkowych — wielkie zainteresowanie wywołało przemówienie P. Wiceministra Skarbu, Prof. Wł. Zawadzkiego, w Komisji Skarbowej Sejmu w dn. 7/X r. b.

Znaczywszy na wstępie, że Rząd stoi na stanowisku konieczności gruntownej reformy systemu podatkowego — tak w dziedzinie podatków państwowych, jak i komunalnych — P. Wiceminister podkreślił, że w obecnej sytuacji gospodarczej taka reforma jest niemożliwa.

Przedłożenia rządowe w dziedzinie podatkowej stanowią pewną całość. Doceniając potrzebę wprowadzenia ulg w antyeconomicznym podatku przemysłowym — Rząd nie mógłby jednak tego uczynić, gdyby nie wniósł nowych projektów podatkowych, któreby skompensowały zmniejszenie wpływów podatkowych z podatku przemysłowego, a jednocześnie byłyby wyrównaniem pewnej nierównomierności w dziedzinie opodatkowania.

Projekt ustawy o podatku przemysłowym niebawem będzie wniesiony; 2 projekty, dotyczące podatku przemysłowego, już wpłynęły, poza tem Rząd wniósł projekty, dotyczące podatku od nieruchomości, od piwa i wina.

Odnosnie projektów, dotyczących podatku dochodowego — zmiany, przewidziane w projektach rządowych, mają: jedne charakter stały, jak odnoszące się do określenia tantjem, kumulacji dochodów, drugie — tymczasowy, z uwagi na trwający kryzys — jak nadzwyczajny dodatek do podatku dochodowego. Zasadą projektu tego nadzwyczajnego dodatku było podniesienie powszechne i niewysokie podatku w stosunku do dochodu oraz większe obciążenie dochodów płynnych od niepłynnych. Z uwagi na świadczenia, do których pociągnęło Państwo urzędników państwowych przez obniżki uposażeń — projekt nie przewiduje obciążenia ich tym podatkiem.

Pan Wiceminister podkreślił, że aczkolwiek nowe projekty podatkowe nigdy nie są pożądane przez płatników — to jednak te, które obecnie Rząd wnosi z jednej strony są ułatwieniem dla życia gospodar-

czego, z drugiej — kompensują straty podatkowe i bronią równowagi budżetu Państwa.

PROJEKTY USTAW GOSPODARCZYCH W SEJMIE.

— Do Sejmu wniesiono 2 nowe rządowe projekty ustaw (ogółem dotychczas 112). Jeden z tych projektów dotyczy zmian statutu Państwowej Rady Kolejowej. Art. 2 dotychczasowego statutu Rady określa kompetencje Rady w sposób dość ścisły oraz zaznacza, że w sprawach, pozostawionych kompetencji Rady — Minister Komunikacji może zdecydować dopiero po wysłuchaniu opinii Rady. Jest to do pewnego stopnia uszczupleniem kompetencji Ministra, w praktyce jednak art. 10 statutu pozwala Ministrowi decydować bez zasięgania opinii Rady „w wypadkach nagłej konieczności”. Projektowana zmiana tego artykułu poddaje pod obrady Rady sprawy, zlecone przez Ministra Komunikacji, przez co Państwowa Rada Kolejowa upodabnia się do innych rad opiniodawczych, istniejących przy ministerstwach. Inne proponowane zmiany statutu usuwają z jej grona przedstawicieli dyrekcyjnych rad kolejowych oraz zwiększają wpływ Ministra Komunikacji na skład Rady.

Ministerstwo Rolnictwa wniosło projekt zmiany rozp. Prezydenta Rzplitej o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych. Zmiany mają na celu: możliwe szybkie dotarcie do źródeł zarazy przez zaopatrywanie zwierząt, będących w obrocie handlowym, w świadectwa pochodzenia, przez wprowadzenie obowiązku zgłaszania choroby zaraźliwej, przez zarządzenie (przez starostę) zabicia podejrzanego o zaraźliwą chorobę zwierzęcia, zakaz zdejmowania skór ze zwłok zwierząt, dotkniętych pewnymi zarazami lub podejrzanymi. Projekt zgłasza pewne zmiany co do wyplat zapomóg za padłe na zaraźliwe choroby zwierzęta w kierunku uwzględniania istotnie usprawiedliwionych wypadków.

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SEJMU.

— Prace komisji pozwoliły wprowadzić na porządek dzienny posiedzenia Sejmu w dn. 9/X r. b. szereg sprawozdań komisji o rządowych projektach ustaw. I tak przeszły w dn. 9/X przez II czytanie na plenum Izby, a wobec nieprzyjęcia poprawek i przez III czytanie w brzmieniu rządowym: 4 ustawy o skracaniu czasu pracy i pracy małoletnich i kobiet, ustawa o organizacji statystyki administracyjnej (spis ludności w dn. 9/XII r. b.), ustawa o budowie kolei Kraków-Miechów. Trzecie czytanie ustawy o zmianie ustawy o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska, wobec przyjęcia drobnych poprawek, odłożono do posiedzenia Sejmu w dn. 13/X, na którym przyjęto ustawę w brzmieniu rządowym.

Na temże posiedzeniu Sejmu na porządku dziennym znalazły się sprawozdania Komisji Skarbowej o podatku dochodowym i nadzwyczajnym dodatku do podatku dochodowego. Powyższe projekty ustaw przyjęła Izba w II i III czytaniu w brzmieniu rządowym.

Również na tem posiedzeniu przeszły przez I czytanie następujące ważniejsze gospodarcze projekty ustaw: o zmianie ustawy o uregulowaniu obrotu cukrem, o ujawnieniu hipotecznem pozwoleń na parcelację, o zmianie zakresu działania Min. Reform Rolnych, o spłacie uciążliwych zobowiązań rolnych, o standaryzacji wywożonych zagranicę wytworów produkcji roślinnej i zwierzęcej, o zasileniu funduszy izb rzemieślniczych, o zmianie ustawy o ochronie lokatorów.

USTAWY GOSPODARCZE W SENACIE.

Zostały przesłane do Senatu po przejściu przez III czytanie na plenum Sejmu następujące projekty ustaw: ustawy o zniesieniu sądu okręgowego w Mławie i Białej Podlaskiej, o budowie kolei Kraków-Miechów, o organizacji statystyki administracyjnej, 4 ustawy o skracaniu czasu pracy i pracy młodocianych i kobiet, ustawa o zmianach w podatku dochodowym, o nadzwyczajnym (kryzysowym) dodatku do podatku dochodowego i ustawa w sprawie zmiany ustawy o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych.

Odbyte prace senackich komisji: Skarbowo-Budżetowej, Administracyjnej, Samorządowej i Prawniczej pozwoliły wprowadzić na porządek dzienny posiedzenia Senatu w dn. 14/X następujące projekty ustaw: o budowie kolei Kraków-Miechów, o organizacji statystyki administracyjnej, o zniesieniu sądów okręgowych w Mławie i Białej Podlaskiej oraz o zmianie ustawy uposażeniowej urzędników państwowych. Projekty te zostały przez Senat uchwalone.

W. Z.

GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ**HUTNICCTWO ŻELAZNE**

KOPALNICTWO RUD ŻELAZNYCH W CZERWCU I LIPCU 1931 R. — Konjunktura dla kopalnictwa rud żelaznych była w czerwcu i lipcu w dalszym ciągu niekorzystna. Zastój w przemyśle wielkopiecowym oraz wielkie zapasy rudy na zwalach zmuszały zarządy kopalń do coraz znaczącego ograniczania a nawet do kompletnego zatrzymywania wydobycia. Ogólne wydobycie przez cały bieżący rok utrzymuje się poniżej wydobycia 1913 r.; w czerwcu r. b. wydobycie było niższe od przeciętnego miesięcznego z 1913 r. o 25%, a w lipcu — o 23,5%.

Liczbowo wydobycie rud w poszczególnych okręgach przedstawiało się, jak następuje (w tonnach):

	Okręgi górnicze:				Ogółem
	częstoch.	radom.	zagłębie tarno-dąbr.	górski	
1930 — przec. mies.	32.642	5.612	802	662	39.737
Maj 1931	22.186	3.061	275	278	25.800
Czerwiec . . . "	23.234	4.549	—	280	28.063
Lipiec . . . "	24.012	4.297	—	322	28.631
Stycz. — lipiec "	166.194	22.811	2.417	2.335	193.757
" " 1930	251.513	36.802	6.431	5.343	300.280

Jak widać z powyższego zestawienia, wydobycie czerwcowe zwiększyło się w porównaniu z majowym o 88%, lipcowe zaś w porównaniu z czerwcowym było o 2% większe (wydobycie dzienne spadło o 93%). Wydobycie w ciągu 7 miesięcy r. b. zmniejszyło się w porównaniu z tymże okresem r. ub. o 35,5%. Wydobycie odbywa się głównie nadal w okręgu częstochowskim, częściowo również jest uruchomiony okrąg radomski; procentowo udział poszczególnych okręgów w ogólnym wydobyciu przedstawiał się w lipcu, jak następuje: częstochowski 83,9% (przec. w 1930 r. 82,2%), radomski 15,0% (14,0%), dąbrowski 0% (2,0%) i tarnogórski 1,1% (1,7%).

Liczba uruchomionych kopalń, dających wydobycie, wynosiła w czerwcu 11, a lipcu 13 — wobec 12 w maju r. b. i 20 w lipcu 1930 r.

Liczba robotników wynosiła w czerwcu 2.744 i w lipcu 2.536 wobec 2.748 robotników w maju r. b. i 3.886 w lipcu 1930 r. W porównaniu z lipcem r. ub. załoga w lipcu r. b. była mniejsza o 34,8%.

Wydańność pracy robotnika (w tonnach miesięcznie i dziennie) przedstawiona jest w poniższym zestawieniu, przy czym uwzględnieni zostali jedynie robotnicy, zatrudnieni w kopalniach, dających wydobycie:

		Liczba robotników		Wydobycie na 1 robotn.:	
		w kop. z wydob.	w kop. z wydob.	miesięcznie	dziennie
Maj	1931	2.609	9.90	0.412	
Czerwiec	"	2.640	10.60	0.442	
Lipiec	"	2.448	11.70	0.434	

Jak widać więc, pomimo nieprzychylnych bardzo warunków wydajność pracy utrzymuje się jednak na niezłym poziomie, a w ostatnich dwóch miesiącach wykazała nawet pewien wzrost.

Przywóz rudy żelaznej i tworzyw wielkopiecowych, zawierających żelazo, zmniejszył się w czerwcu o 40%, w lipcu jednak wzrósł znacznie, gdyż o 75% w stosunku do czerwca.

¹⁾ Dane za marzec-maj 1931 r. — p. zesz. 31/1931, str. 1163.

Wzrost wykazuje przede wszystkim przywóz rudy, jak to widzimy z poniższego zestawienia, jak następuje (w tonnach):

	Przywóz z zagran.:		Wywóz rudy żelaznej	Przywóz rudy manganowej
	rudy żelaznej	materjał. zawieraj. żelazo		
1930 — przec. mies.	20.400	5.530	6.785	3.044
Maj 1931	20.040	9.434	4.157	1.828
Czerwiec "	16.403	1.336	3.726	1.499
Lipiec "	28.025	2.751	3.760	5.957
Styczeń-lipiec "	142.425	39.021	29.856	22.315
" " 1930	153.034	36.446	55.703	20.298

Przywóz rudy żelaznej jest w r. b. (w okresie 7 miesięcy) o 6,9% mniejszy niż w r. ub. Zato przywóz tworzyw innych, zawierających żelazo, zwiększył się (mimo spadku w ostatnich miesiącach) w r. b. o 7%. Przywóz rudy manganowej wzrósł w r. b. o 10%; tłumaczy się to zwiększeniem wytwórczości ferromanganu w Polsce wskutek rozpadnięcia się światowego syndykatu tego produktu.

Stosunek żelaza, zawartego w rudzie przywiezionej i wydobytej w kraju (obliczony według metody, wskazanej w zesz. 7/1930), przedstawiał się następująco:

	Żelazo w rudzie:		Stosunek I b : a	Stosunek II 100a : (a + b)
	wydobytej przywiezionej (a)	wydobytej przywiezionej (b)		
Kwiecień . . .	6.052	7.132	1.19	45.6
Maj	6.210	11.623	1.87	34.8
Czerwiec . . .	7.098	9.513	1.34	42.6
Lipiec	7.259	16.258	2.24	30.9

Stosunek II oznacza procentowy stosunek żelaza polskiego do całej ilości żelaza w rudzie, przeznaczanej do przetopu; stosunek ten wykazuje dosyć dużą chwiejność z powodu nierównomiernego przywozu rudy.

Ceny wewnętrzne nie wykazywały większych zmian; ceny wywozowe, według danych Gł. Urz. Stat., wynosiły w czerwcu zł 20.90, w lipcu zaś zł 20.50 — wobec ceny majowej zł 26.20.

HUTNICCTWO ŻELAZNE W CZERWCU I LIPCU 1931 R.

Miesiąc czerwiec przyniósł pewne odprężenie w położeniu hutnictwa, a lipiec okazał się — jeśli chodzi o zamówienia odbiorców — najlepszym miesiącem w r. b.; poprawę powyższą przypisać należy wyczerpaniu się zapasów, a z drugiej strony zbliżaniu się chwili realizacji planów rolniczych — związanej zawsze z przejściową poprawą konjunktury. W handlu zaczynają pojawiać się oznaki niepokoju, jak upadłości i likwidacje poważnych firm żelaznych. Wytwórczość, podobnie jak w poprzednich okresach, podtrzymywana jest przez wywóz, który w czerwcu w dziale żelaza walcowanego wyniósł 55,5%, a w lipcu 49% wytwórczości.

Poniższe zestawienie podaje procentowe ustosunkowanie się wytwórczości ostatnich 4-ch miesięcy do przeciętnej miesięcznej z 1913 r.:

	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec
Wielkie piece . . .	39.3	39.2	27.6	32.9
Stalownie	62.5	76.3	74.5	78.3
Walcownie	60.9	69.0	74.8	78.2

Jak widać z tego zestawienia, szczególnie słabo przedstawia się działalność działu wielkopiecowego.

W liczbach absolutnych w y t w ó r c z o ś ć hut żelaznych w ich zasadniczych działach przedstawiała się, jak następuje (w tonnach):

	Su- rówka	Stal zlewna	Wytw. walcow- niane	Rury	Liczba robotn.
a) w województwie kieleckim					
1930 — przecięt. mies.	12.857	27.225	19.525	2.956	14.601
Maj 1931	7.177	23.681	13.259	2.096	11.930
Czerwiec "	6.853	19.534	14.669	1.669	12.239
Lipiec "	7.587	24.219	16.499	2.811	12.199
Styczeń-lipiec "	56.462	159.753	104.950	13.481	—
" " 1930	101.910	199.380	144.427	23.752	—
b) w województwie śląskim					
1930 — przecięt. mies.	29.972	75.266	55.273	4.540	29.550
Maj 1931	26.510	82.044	58.890	3.860	25.777
Czerwiec "	16.782	83.080	63.164	4.884	25.513
Lipiec "	20.666	83.108	64.642	3.336	—
Styczeń-lipiec "	167.645	531.901	387.221	24.804	—
" " 1930	188.455	519.183	387.674	30.311	—
c) ogółem w Polsce					
1930 — przecięt. mies.	39.829	103.125	75.349	7.488	44.322
Maj 1931	33.687	105.725	72.149	5.956	37.732
Czerwiec "	23.635	103.266	78.107	6.553	37.937
Lipiec "	28.253	108.531	81.698	6.147	—
Styczeń-lipiec "	224.107	693.510	493.906	38.285	—
" " 1930	290.365	722.701	536.158	54.063	—

W Małopolsce została w czerwcu ponownie uruchomiona tamtejsza huta i wyprodukowała w czerwcu i w lipcu: stali 652 t i 1.204 t oraz wytworów walcowanych 274 t i 557 t.

W dziale surówki wytwórczość czerwcową wykazała znaczny spadek (o ok. 30%) z powodu chwilowego zatrzymania w Hucie Pokoju wszystkich wielkich pieców; w lipcu wytwórczość się poprawiła o ok. 19%, pozostawała jednak znacznie niższa niż w poprzednich miesiącach. W ciągu 7 miesięcy r. b. wytwórczość surówki była mniejsza niż w r. ub. o 22,6%. Ogólna liczba wielkich pieców w ruchu spadła w czerwcu do 6 przy 180 pieco-dniówkach, w lipcu zaś podniosła się do 7 (2 w b. Kongresówce, 5 na Śląsku), dając 215 pieco-dni. Zbyt surówki w kraju poprawił się, wynosząc w czerwcu 15.067 t i w lipcu 15.337 t, był jednak mniejszy niż w tychże miesiącach r. ub. W ciągu 7 mies. r. b. zbyt był mniejszy niż w r. ub. o 8,2%. Spożycie wewnętrzne hut również wzrosło w miesiącach sprawozdawczych, co razem z poprawą zbytu wpłynęło dodatnio na zmniejszenie się zapasów, które w końcu lipca spadły do 45.100 t, t. j. w porównaniu z majem o 25%. Udział poszczególnych dzielnic w wytwórczości wynosił w lipcu: b. Kongresówka 26,8% i Górny Śląsk 73,2%.

Wytwórczość stalo w ni nie wykazywała w ciągu miesiący sprawozdawczych wielkich zmian (w czerwcu obniżyła się o 2,5%, w lipcu zaś ponownie wzrosła o ok. 5%). Zmiany w wytwórczości następowały głównie w hutach b. Kongresówki. W ciągu 7 miesięcy r. b. ogólna wytwórczość zmniejszyła się o 5,6% w porównaniu do r. ub., przycen na Śląsku wzrosła o 2,2%, w b. Kongresówce zaś zmniejszyła się o 20%. Zapasy stali wykazały lekki wzrost. Ogólna liczba pieców martenowskich wzrosła w czerwcu do 36 przy 769 pieco-dniówkach, w lipcu zaś spadła do 35 przy 810 pieco-dniach.

Poza tem pracowało w czerwcu 8 pieców elektrycznych (90 pieco-dni), w lipcu zaś 7 (93 pieco-dni). Udział poszczególnych dzielnic w wytwórczości wynosił w lipcu: b. Kongresówka 22,4%, Małopolska 1,1% i Górny Śląsk 76,5%.

Wytwórczość walcowni podniosła się, dochodząc w lipcu do poziomu z lipca r. ub.; wzrost w czerwcu wyniósł 8%, w lipcu — 4,2%. Tem nie mniej w ciągu 7 miesięcy wytwórczość tegoroczna była o 8% mniejsza od zesłorocznej (spadek tylko w b. Kongresówce). Udział poszczególnych dzielnic wyniósł w lipcu: b. Kongresówka 20,2%, Małopolska 0,8% i Górny Śląsk 79,0%. Zbyt wytworów walcowanych (bez spożycia własnego) wzrósł w czerwcu do 86.484 t (50,3%—wywóz), w lipcu obniżył się do 76.428 t (51,6%—wywóz). W wywozie zbyt do Z. S. R. R. wynosił w czerwcu 91,4%, w lipcu — 92,5%. W ciągu 7 miesięcy zbyt w r. b. wyniósł: w kraju 233.694 t i zagranicą 250.688 t, w r. ub. odpowiednio liczby były 285.012 t i 202.834 t. Z liczb tych widać silne przesuwanie się zbytu w kierunku eksportu. Zapasy wyrobów walcowanych w końcu lipca r. b. wynosiły 71.400 t, a więc nieco mniej niż w końcu lipca r. ub. (75.400 t).

W dziale rur wytwórczość wykazała w obu miesiącach nieznaczny wzrost. W ciągu 7 miesięcy r. b. wytwórczość rur była mniejsza niż w r. ub. o 15.778 t, t. j. o 29,2% Udział

w wytwórczości lipcowej b. Kongresówki wynosił 45,7%, Górny Śląsk — 54,3%. Zbyt rur w czerwcu wzrósł do 6.912 t (67,8%—wywóz), w lipcu obniżył się do 5.935 t (65,8%—wywóz). W wywozie zbyt do Z. S. R. R. stanowił w czerwcu 12,8%, w lipcu 9,1%.

Liczba robotników podniosła się w czerwcu o 205, a w ciągu lipca o dalszych 167. Wzrost ten nastąpił skutkiem ponowego uruchomienia małopolskiej huty oraz powiększenia w czerwcu liczby robotników w Ostrowcu, a w lipcu skutkiem zwiększenia załogi w Hucie Pokoju. Świętówki w dalszym ciągu stosowane były w bardzo szerokim zakresie i w miesiącach sprawozdawczych wynosiły przeciętnie ok. 21% w stosunku do ilości dniówek, jakie przy danej załodze powinny być odrobione.

Zamówienia krajowe wykazały w czerwcu spadek o ok. 35%, natomiast w lipcu podniosły się bardzo znacznie, gdyż o 169% w porównaniu do poprzedniego miesiąca. Według danych Syndykatu Polskich Hut Żelaznych (bez surówki, rur i zamówień zagranicznych) obstalunki wynosiły (w tonnach):

	Maj	Czerwiec	Lipiec 1931	Lipiec 1930
Rządowe	1.593	722	3.684	3.380
Prywatne	17.954	12.086	30.782	46.903
Razem:	19.547	12.808	34.466	50.283
W prywatnych było:				
zamówień handlu	12.196	6.506	16.682	23.067
" przemysłu	5.758	5.580	14.100	23.836

Największy wzrost zamówień wykazało żelazo prętowe, następnie blacha; procentowo zaś wzrosły najwięcej zamówienia na zestawy kołowe i na półwytwór.

Dostawa tworzy w hutniczych odbywała się normalnym trybem. Spożycie ich przez huty w czerwcu i lipcu przedstawiało się, jak następuje (w tonnach): rudy do wielkich pieców 30.723 t i 33.953 t; innych tworzyw wielkopiecowych, zawierających żelazo, 8.846 i 8.903 t; koksu dla wielkich pieców 24.051 t i 31.047 t, w tem zagranicznego 379 t i 339 t; węgla dla wszelkich potrzeb z wyjątkiem koksowania 103.978 i 109.969 t; żelastwa dla pieców wielkich i martenowskich 86.416 t i 90.711 t, w tem własnego 20.962 t, i, 24.786 t, i, wreszcie, rudy manganowej 1.193 t i 7.742 t.

Obrót zagraniczny wytworami hutnictwa żelaznego, wraz z obrotem uszlachetniającym, podany jest w poniższym zestawieniu (w tonnach i tys. zł); liczby wywozu zestawione są na podstawie danych Dep. Górno-Hutn. M. P. i H., liczby zaś przywozu i wartość — na podstawie danych Gł. Urz. Stat.:

	Czerwiec 1931	Lipiec 1931	Lipiec 1930			
	tonn	tys. zł	tonn	tys. zł	tonn	tys. zł
Surówka wszelka	{ wyw. 243	82	509	186	—	—
	{ przyw. 282	171	638	108	200	72
Półwytwór walc. żel. i stal.	{ wyw. 1.176	302	506	108	148	36
	{ przyw. 1.309	293	1.578	352	2.853	617
Żel. i stal walc. (oprócz niżej wymienionych)	{ wyw. 30.825	8.320	26.218	7.220	21.311	6.390
	{ przyw. 560	319	492	332	2.349	876
Szyny wszelkie wraz z akcesor.	{ wyw. 357	130	2.718	960	2.278	645
	{ przyw. —	—	7	4	114	49
Blacha żel. i stal.	{ wyw. 11.094	4.120	10.499	4.110	7.869	3.180
	{ przyw. 576	243	565	306	703	160
Rury żel. i stal.	{ wyw. 4.694	3.450	3.898	2.660	4.774	3.800
	{ przyw. 88	183	90	164	233	161
Razem: { wyw. 48.389	16.404	44.348	15.244	36.380	14.051	
	{ przyw. 2.815	1.209	3.370	1.266	6.452	1.935

Poza tem wytworów dalej posuniętej obróbki huty wywoziły w czerwcu 986 t i w lipcu 564 t. Czerwiec i lipiec były miesiącami szczególnie korzystnymi dla naszego wywozu. W stosunku do przeciętnego miesięcznego wywozu w 1930 r. czerwiec r. b. dał wywóz większy o 58%, lipiec zaś o 45%. Ogólny wywóz w ciągu 7 miesięcy r. b. wyniósł 277.073 t wartości zł 95.468 tys. wobec 239.312 t wartości zł 93.440 tys. w tymże okresie czasu r. ub., przeciętna więc wartość 1 wywiezionej tonny wyniosła w r. b. zł 345 wobec zł 390 w r. ub.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

O ZWALCZANIE BEZROBOCIA W PRZEMYSŁE WŁÓKIENNICZYM. — Nawiązując do akcji Rządu w sprawie zwalczania bezrobocia i łagodzenia jego skutków, Związek Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskim, grupujący wszystkie przedsiębiorstwa wielkiego przemysłu tego działu produkcji,

podjął inicjatywę wśród swych członków w doniosłej sprawie współdziałania z poczynaniami Rządu. W tym celu związek zwrócił się ostatnio do wszystkich swych członków ze specjalnym okólnikiem. W okólniku tym wysunięto usilną prośbę, aby poszczególni przemysłowcy za wszelką cenę starali się utrzymać zatrudnioną obecnie liczbę robotników, unikając w ten sposób redukcji, zwiększających bezrobocie. Zamiast zmniejszenia liczby robotników wysuwane jest raczej redukcje ilości dni pracy. Jednocześnie dla zwiększenia stanu zatrudnienia winien być stosowany podział pracy pomiędzy większą liczbą robotników przez redukcję dni pracy dla robotników, już zatrudnionych. Moment obecny nakazuje bezwzględne unikanie pracy w godzinach nadliczbowych, a w poszczególnych, nieuniknionych dla wykonania tej pracy, wypadkach przyjmować należy nowych robotników tylko na czas określony dla wykonania określonej równie pracy. Wreszcie, związek wskazuje członkom na konieczność wprowadzenia zakazu przywozu przędzy czesankowej z Niemiec. Rządodawca powinien być szczególnie zwrócić uwagę na bezwzględną konieczność zastępowania pracowników młodocianych bezrobotnymi żywicielami rodzin. Taka sama selekcja pożądana jest w stosunku do dorosłych robotników i robotnic, zatrudnionych obecnie.

Sądzić należy, że ścisłe zrealizowanie wskazań, zawartych w okólniku Związku, przyczyni się do częściowego przynajmniej złagodzenia skutków bezrobocia w przemyśle włókienniczym.

M. K.

W SPRAWIE PRZYWOZU PRZĘDZY CZESANKOWEJ Z NIEMIEC. — Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi składa Min. Przem. i Handlu obszerny memoriał w sprawie konieczności wprowadzenia zakazu przywozu przędzy czesankowej z Niemiec. Przędza czesankowa bowiem jest jednym z głównych artykułów polskiego eksportu włókienniczego zagranicę, gdyż postawione na bardzo wysokim poziomie przedsiębiorstwo czesankowe Łodzi, Sosnowca i Tomaszowa jest w możności nie tylko pokryć całkowite zapotrzebowanie rynku wewnętrznego, ale i wyprodukować znaczne ilości przędzy dla celów wywozu.

Eksport ten w okresie przed wojną celną polsko-niemiecką skierowany został również i do Niemiec, i na tym rynku przemysł polski lokował bardzo duże ilości przędzy czesankowej. Wartość wywozu w 1924 r. przekroczyła sumę \$ 4 mln., odpowiadając ilości około 1.300 tonn. Po wybuchu wojny celnej eksport ten ustał, gdyż Rząd niemiecki przeprowadził zupełny zakaz importu przędzy polskiej, nakładając drakońskie kary na odbiorców niemieckich. Nie ustał natomiast przywóz niemieckiej przędzy czesankowej do Polski, a o jego rozwoju świadczą następujące liczby (w kg):

1925	57.525
1926	84.025
1927	465.110

1928	613.270
1929	485.200
1930	389.830

Maksymalna liczba tego importu przypada więc na 1928 r. kiedy Niemcy wwieźli do Polski 30% całego polskiego importu przędzy czesankowej. Również i w roku kryzysowym 1930 udział ten waha się w granicach 20% do 25%. Wprowadzenie zakazu przywozu przędzy czesankowej z Niemiec staje się aktualne, zwłaszcza obecnie w związku z koniecznością zatrudnienia możliwie największej liczby robotników oraz usunięciem ograniczenia ilości dni pracy przez polskie przedsiębiorstwa czesankowe.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi, kierując się temi właśnie motywami, przeprowadza obecnie ankietę wśród zainteresowanych sfer przemysłowych, aby w ten sposób uzyskać źródłowe dane o tem doniosłym zagadnieniu. Uzyskane w ten sposób materiały stanowią będą podstawę w akcji Izby na terenie Rządu.

EKSPORT WŁÓKIENICTWA ŁÓDZKIEGO WE WRZEŚNIU 1931 R. — Według danych Związku Eksportowego Polskiego Przemysłu Włókienniczego wywóz towarów włókienniczych z Łodzi we wrześniu przedstawiał się następująco:

Wywieziono towarów bawełnianych białych 5.027 kg wartości zł 62.920, towarów bawełnianych kolorowych 195.936 kg za zł 1.436.113, towarów wełnianych 248.508 kg za zł 2.415.248, towarów półwełnianych 3.524 kg za zł 49.967, stożków do kapełszy 530 kg za zł 14.656, odzieży 264.923 kg za zł 2.797.235, przędzy bawełnianej kolorowej 2.559 kg wartości zł 17.676, przędzy wiganowej 1.982 kg za zł 8.750, przędzy czesankowej 33.109 kg za zł 422.542.

Ogółem wywieziono we wrześniu z Łodzi towarów włókienniczych 756.098 kg ogólnej wartości zł 7.225.107. Oznacza to bardzo wydatne zwiększenie eksportu włókienniczego zarówno w porównaniu do poprzedniego miesiąca, w którym wywóz wyraził się sumą zł 6.579 tys., jak również i w porównaniu do września 1930 r., w którym wywieziono towarów włókienniczych ogólnej wartości zł 5.199.886.

Eksport ten kierował się do następujących krajów (w tys. zł): Anglja 4.496, Rumunia 854, kraje północne 589, Daleki Wschód 412, Bliski Wschód 192, Afryka 164, Austria, Węgry i Jugosławia 105, państwa nadbałtyckie 102, Indie 88, Ameryka 80, Francja 62, Niemcy 38, Szwajcaria 31, różne kraje 13, razem 7.225.

Na podkreślenie zasługuje dalszy wzrost wywozu konfekcji, wynoszący przeszło zł 1 mln.; wywóz konfekcji wynosi we wrześniu 40% całego eksportu. Wywóz odzieży kieruje się w lwiej części do Anglii.

Podkreślić należy również, jako dodatni objaw, uzyskanie nowych rynków zbytu, a mianowicie Indyj i Szwajcarii, oraz wzrost wywozu do Francji.

M. K.

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA

ELEWATOR EKSPORTOWY W GDYNI. — Na ostatnim posiedzeniu w dn. 9 b. m. Komitet Ekonomiczny Ministrów rozważał sprawę budowy elewatora zbożowego w Gdyni. Komitet powziął uchwałę, polecającą Państwowemu Bankowi Rolnemu zbadanie możliwości utworzenia przedsiębiorstwa mieszane go dla budowy i eksploatacji tego elewatora, na zasadach, uchwalonych przez Komitet w lipcu r. b. w sprawie udziału Skarbu Państwa w przedsiębiorstwach mieszanych.

Należy przypomnieć, że sprawa elewatora eksportowego w Gdyni wysunięta została już w 1927 r. przez t. zw. Komisję Rzeczoznawców, powołaną przez Ministerstwo Rolnictwa, która to Komisja proponowała wybudowanie w Polsce 3 typów elewatorów: okręgowych, standaryzacyjnych i eksportowych. Wśród tych ostatnich, wybudowanie elewatora w Gdyni uznano za sprawę szczególnie ważną.

W dalszym ciągu prac wniosek ten został ściśle skonkretyzowany przez Międzyministerjalną Komisję Elewatorową, powołaną na początku r. b. Ta druga komisja opracowała konkretny

projekt, wyrażając pogląd, że elewator w Gdyni powinien mieć charakter przeładunkowy; niemniej jednak, zważywszy na to, że kraje bałtyckie i skandynawskie są naturalnymi rynkami zbytu dla polskich zbóż — powinien posiadać dość znaczną zdolność składową oraz urządzenia do czyszczenia jęczmienia. Ogólną pojemność elewatora obliczono na 10 tys. t. co zaś do urządzeń wewnętrznych, zaprojektowano, aby w elewatorze tym 30% pojemności stanowiły podłogi, resztę zaś, t. j. 70%, silosy¹⁾.

Ostatnia uchwała Komitetu Ekonomicznego Ministrów, stwierdzając jeszcze raz potrzebę wybudowania elewatora zbożowego w Gdyni, w myśl projektu, zaproponowanego przez Komisję Elewatorową, wprowadza sprawę budowy tego elewatora na drogę prac przygotowawczych. Państwowy Bank Rolny ma zbadać możliwości powołania przedsiębiorstwa, z udziałem Skarbu Państwa, które zajęłoby się budową i eksploatacją elewatora.

¹⁾ P. tyg. „Polska Gospodarcza” zesz. 30/1931, str. 1129.

SYTUACJA ZBOŻOWA. — Sprzedaże żyta przez Polskie Biuro Eksportu Zboża we wrześniu r. b. wyniosły 2.230 t, z których 1.830 t do Czechosłowacji, 200 t do Danji i 200 t do Szwecji. Sprzedaże pszenicy wyniosły 855 t, a mianowicie do Holandji 205 t, do Danji 600 t i do Belgji 50 t. Od początku działalności Biura sprzedaże żyta wynoszą 31.725 t i pszenicy 3.730 t.

Wrześniowe sprzedaże żyta dokonane zostały wyłącznie przez Państwowe Zakłady Przemysłowo-Zbożowe, natomiast sprzedaże pszenicy — wyłącznie przez handel prywatny.

Jedynym prawie rynkiem zbytu dla naszego żyta w ciągu września była nadal Czechosłowacja. Partja, sprzedana do Danji, dotyczy żyta stęchłego z zeszłorocznych zbiorów, natomiast partja żyta, sprzedana do Szwecji, była wyjątkową transakcją koniunkturalną, zawartą w pierwszym dniu zachwiania się korony szwedzkiej, kiedy to wstrzymane zostały dowozy na rynku wewnętrznym szwedzkim. Dalsze próby sprzedaży do Szwecji nie dały już rezultatu.

Jak widać z powyższych liczb, eksport pszenicy odbywa się również w bardzo drobnych partjach. W ostatnich dniach napłynęły zapytania o pszenicę polską z Czechosłowacji i doszło do drobnych transakcji.

Podaż żyta i pszenicy w Polsce utrzymywała się w ciągu września w granicach znacznie niższych niż w tym samym czasie w poprzednich latach, nawet nieurodzajnych. Przypisuje się to naogół wyjątkowo dżdżystej pogodzie, panującej od czasu zbiorów. Dopiero na ultimo miesiąca wystąpiła większa podaż, którą bez trudności opanowały Państwowe Zakłady. Ostatnio odczuwać się daje ponowne zmniejszenie podaży, prawdopodobnie wskutek kopania ziemniaków.

Sądzić należy, że dotychczasowa wyjątkowo znikoma podaż w Polsce nie da się długo utrzymać, i że, tak jak w innych latach, nawet nieurodzajnych, nadejdą fale podaży. Najlepiej rentującymi się artykułami zbożowymi są obecnie jęczmień i żyto, utrzymujące się powyżej cen pszenicy, strączkowych, a nawet nasion oleistych, co jest zjawiskiem wyjątkowym. Można spodziewać się zmniejszenia skutkiem tego spóźnienia jęczmienia i żyta na wsi kosztem innego ziarna oraz tanich ziemniaków.

W porównaniu z ubiegłym miesiącem nastąpiła dalsza zniżka ceny jęczmienia pastewnego — z Hfl. 4'30 na Hfl. 3'80. Cena kukurydzy utrzymywała się w dalszym ciągu na poziomie ok. Hfl. 3'25. Żyto rosyjskie notowano w ciągu września Hfl. 4'10, 4'07 cif Rotterdam.

Danja, Holandja i Belgja zmniejszyły znacznie zakupy żyta w porównaniu z r. ub., przerzucając się głównie na import kukurydzy i pszenicy pastewnej, którą, jak w Danji, jest dwukrotnie większy od zeszłorocznego.

Pojemność rynku czechosłowackiego była w dalszym ciągu znaczna, przy utrzymanej tendencji. Głównymi dostawcami żyta były Niemcy (własne żyto i żyto rosyjskie) oraz Rumunia.

Zainteresowanie żytem polskim w Czechosłowacji przejawia się głównie w północno-zachodnich okręgach przemysłowych tego kraju, sąsiadujących z Niemcami. To też większość dotychczasowych transakcji żytem polskim dokonana była na granicę czesko-niemiecką, a stosunkowo niewielkie ilości franco Piotrowice. Na mniejsze zainteresowanie żytem polskim franco Piotrowice ma m. in. wpływ brak zaświadczeń wywozowych w tamtejszych młynach. Jak donoszą z Pragi, istnieją trudności w zamianie świadectw, wydanych na wwóz zboża z danego kraju. Dlatego też młyn, nie mający pewności zakupienia żyta polskiego, woli brać zaświadczenie na żyto innego pochodzenia, stale ofiarowywanego w dostatecznych ilościach.

Z Berlina nadchodzą wiadomości o projekcie zaprzestania wydawania „Einfuhrschein'ów” na żyto. Program rządowy przewidywał wydawanie „Einfuhrschein'ów” do 1/I 1932 r., gdyby jednak w powyższym sensie zmiana nastąpiła, to praw-

dopodobnie nie pozostanie to bez wpływu na rynek czechosłowacki i poprawi widoki zbytu żyta polskiego, o ile w tym samym czasie nie zwiększy się podaż wewnętrzna i podaż żyta rosyjskiego.

Z Finlandji informują o wzmożonych ofertach i wysyłkach żyta na ten rynek. Tak samo w Rydze konstatują napływ żyta północno-rosyjskiego. Narazie, wobec ceny rosyjskiej około Hfl. 4'50 cif Finlandja i Szwecja, jesteśmy niekonkurencyjni na tych rynkach.

Z POLSKIEGO BIURA EKSPORTU ZBOŻA. — W dn. 4/X r. b. odbyło się w Gdańsku pod przewodnictwem Prez. Plucińskiego posiedzenie Rady Nadzorczej Polskiego Biura Eksportu Zboża, poświęcone sprawozdaniu Zarządu z dotychczasowej działalności oraz omówieniu spraw, związanych z pracami Biura na przyszłość.

Jak wynika ze sprawozdania, złożonego przez Dyrektora Zarządu P. B. E. Z., eksport zbóż w r. b. kształtuje się w znacznie mniejszych rozmiarach w porównaniu z r. ub. W zakresie żyta nietylko eksport polski, lecz również eksport rosyjski, rumuński, węgierski i t. d. były znacznie mniejsze w pierwszych 2 miesiącach nowego roku rolniczego, co przypisać należy niezmiernie niskim cenom kukurydzy, które działały deprymująco na rynkach zagranicznych na kształtowanie się cen żyta. Dowóz tego zboża ograniczyły obecnie nawet tak poważni nasi odbiorcy, jak Danja i Holandja. W tych warunkach Polskie Biuro Eksportu Zboża sprzedało w sierpniu i wrześniu łącznie 31.725 t żyta i 3.830 t pszenicy, przypuszczając jednak należy, że miesiące: październik, listopad i grudzień — okażą się dla eksportu korzystniejszymi.

W toku dyskusji nad sprawozdaniem Zarządu oraz nad dalszymi pracami Biura Rada Nadzorcza omówiła problem oddziału gdańskiego P. B. E. Z. i wypowiedziała się za utrzymaniem tego oddziału, pomimo zmniejszonego w chwili obecnej eksportu, a to ze względu na potrzebę koncentracji podaży na rynki zagraniczne. Postanowiono zwrócić się do udziałowców o wyznaczenie koniecznych środków na utrzymanie Biura, z tem, że w braku eksportu budżet jego ulegnie zmniejszeniu.

ZBIÓR ZIEMNIAKÓW W 1931 R. — Według prowizorycznego obliczenia Gł. Urz. Stat. zbiór ziemniaków w Polsce w r. b. wynosi 326'6 miljn. q, czyli o 5'7% więcej niż w r. ub.

Obliczenie powyższe, oparte na podstawie szacunku korespondentów rolnych, jest tymczasowe i może różnić się od obliczeń ostatecznych, przeprowadzonych na podstawie rejestracji.

HANDEL ZAGRANICZNY WYTWORAMI PRZEMYSŁU ROLNEGO ORAZ DRZEWEW W 1930/31 R.

— Bilans handlu zagranicznego wytworami przemysłu rolnego w 1930/31 r. w porównaniu z 1929/30 r. przedstawiał się następująco:

	P r z y w ó z:		W y w ó z:	
	1929/30	1930/31	1929/30	1930/31
O g ó ł e m — tys. \mathcal{M}	21.591	14.682	255.888	150.031
„ — tonn	56.393	56.057	835.098	652.636
w tem — tonn:				
mąki	1.747	1.291	18.023	91.349
kasze	1.421	1.168	892	916
cukier	9.725	12.375	420.664	354.002
spirytus	6	5	6.208	1.896
wytwór przemysłu ziemniaczanego	337	30	25.200	31.145
odpadki przemysłowe jako pasza (otręby, maki, wysłodziny i in.)	37.079	37.430	363.516	171.694

W grupie tej z wyjątkiem mąki i wytworów przemysłu ziemniaczanego, wykazujących poważny wzrost wywozu, obroty kształtowały się w okresie sprawozdawczym zniżkowo.

Wywóz mąki żytniej przewyższa przeszło dwukrotnie wywóz mąki pszennej. Pierwszej wywieziono w roku sprawozdawczym 62.140 t wartości zł 14,7 miljn., — drugiej 27.931 t wartości zł 9,1 miljn. W 1929/30 r. eksport mąki żytniej wyniósł 10.818 t wartości zł 3,5 miljn., pszennej zaś — 6.992 t wartości zł 4,1 miljn.

Ważniejsze kierunki wywozu mąki ilustrujemy niżej:

K r a j e	1929/30 t o n n	1930/31 t o n n	1929/30 t y s. zł	1930/31 t y s. zł
Anglja	2.091	6.202	1.227	2.233
Danja	1.333	8.874	486	2.720
Finlandja	5.604	13.084	2.322	3.690
Holandja	174	1.824	79	571
Niemcy	4.521	22.337	1.952	5.638
Francja	—	14.772	—	3.245
Norwegja	121	11.794	47	2.690
Szwecja	1.014	1.232	284	305
Strefy wolnocłowe i inne kraje	3.165	11.230	1.310	3.133
Razem:	18.023	91.349	7.707	24.225

Mąka wykazuje wzmożony wywóz na wszystkie ważniejsze rynki dotychczasowe, przyczem najsilniej wzrósł jej eksport do Niemiec i Holandji. Na podkreślenie zasługuje wywóz na nowo zdobyty dla mąki rynek francuski, który przyjął w roku sprawozdawczym 14.772 t. Odbiorcą mąki pochodzenia polskiego (głównie żytniej) były okręgi przemysłowe Francji północnej, gdzie zapotrzebowanie na chleb żytni pochodzi od skoncentrowanej tam dość licznej kolonii polskiej.

Wytwory przemysłu ziemniaczanego wykazują wzrost eksportu, głównie wskutek zwiększonego wywozu płatków ziemniaczanych.

Jak wynika z niżej podanej tablicy w kierunkach wywozu tych wytworów nie dostrzegamy w porównywanych latach gospodarczych większych odchyleń, poza wydatnem zwiększeniem wywozu do Szwajcarii:

K r a j e	1929/30 t o n n	1930/31 t o n n	1929/30 t y s. zł	1930/31 t y s. zł
Anglja	8.675	6.688	3.867	2.580
Austria	44	226	19	113
Czechosłowacja	54	231	37	107
Danja	1.515	502	421	149
Jugosławja	148	95	75	31
Francja	—	76	—	15
Niemcy	8.339	7.197	2.607	1.789
Szwajcarya	5.067	13.765	1.261	2.340
Transporty dyspoz.	80	1.624	29	570
Inne kraje	1.278	741	588	231
Razem:	25.200	31.145	8.904	7.925

Kierunki wywozu cukru przedstawiają się w sposób następujący:

K r a j e	1929/30 t o n n	1930/31 t o n n	1929/30 t y s. zł	1930/31 t y s. zł
Anglja	116.064	100.869	45.688	21.811
Belgia	7.555	981	2.258	230
Danja	30.474	5.881	12.100	1.708
Estonja	13.180	12.288	5.627	3.612
Finlandja	22.526	20.398	10.033	6.198
Holandja	73.955	30.668	26.579	8.057
Łotwa	40.717	31.190	14.851	10.163
Niemcy	30.030	58.520	13.104	16.743
Francja	6.720	4.195	1.508	1.581
Szwecja	46.056	7.391	14.833	2.254
Strefy wolnocłowe i inne kraje	38.387	81.621	17.002	22.189
Razem:	420.664	354.002	163.583	94.546

Wzrost eksportu cukru w roku sprawozdawczym nastąpił do Niemiec. Wzrost pozycji „strefy wolnocłowe oraz inne kraje” świadczy o usiłowaniu zdobycia nowych rynków zbytu. Z pośród niewymienionych w zestawieniu krajów ważniejszą rolę jako importerzy naszego cukru odgrywały w roku spr-

wozdawczym: Norwegja, Grecja, Z. S. R. R. oraz rynki Bliskiego Wschodu.

Ceny na cukier kształtowały się nadal niepomyślnie, pokrywały bowiem zaledwie ok. 30% — 40% kosztów produkcji. Osiągnięte w końcu 1930 r. porozumienie państw, produkujących cukier, w sprawie ograniczenia produkcji pozwala przypuszczać, iż po wyzbyciu się nagromadzonych na giełdach światowych zapasów cena tego artykułu ulegnie poprawie.

W kierunkach wywozu odpadków przemysłowych, jako paszy, widzimy z przytoczonego niżej zestawienia bardzo znaczne zmniejszenie się eksportu do Niemiec (o ok. 200 tys. t mniej niż w 1929/30 r.). Stratę tę w niewielkim tylko stopniu pokrywa zwiększony w okresie sprawozdawczym wywóz do Czechosłowacji, Norwegji, Rumunji, Węgier i Stanów Zjednoczonych:

K r a j e	1929/30 t o n n	1930/31 t o n n	1929/30 t y s. zł	1930/31 t y s. zł
Anglja	8.955	1.536	681	294
Austria	19.429	18.293	3.186	1.019
Belgia	719	45	142	8
Czechosłowacja	16.775	48.790	2.825	5.532
Danja	4.519	548	1.472	153
Holandja	7.678	2.190	1.304	182
Niemcy	269.881	65.286	51.718	10.678
Norwegja	4.872	7.050	885	637
Stany Zjedn.	11.994	13.104	2.208	2.612
Szwecja	2.765	1.385	494	126
Węgry	326	4.514	58	271
Rumunja	889	1.461	97	221
Inne	14.764	7.492	3.117	937
Ogółem:	363.516	171.694	68.187	22.670

Handel zagraniczny drzewem kształtował się w roku sprawozdawczym niekorzystnie. Niekorzystna konjunktura światowa, obniżająca możliwości eksportowe, pogłębiona została zmierzonym eksportem sowieckim, działającym deprymująco na ceny. Całkowity wywóz drzewa wyniósł w roku sprawozdawczym 2.1645 tys. t za sumę zł 238,9 miljn. (w 1929/30 r. wywieziono 3.324 tys. t za zł 373,3 miljn.).

Wywóz w/g ważniejszych gatunków drzewa surowego oraz nawpółobrobionego w latach 1930/31 oraz 1929/30 przedstawiał się w sposób następujący:

	1929/30 t y s. t o n n	1930/31 t o n n	1929/30 m i l n. zł	1930/31 m i l n. zł
Drzewo surowe				
Papierówka	1.047,1	379,4	67,7	19,2
Kopalniaki	349,3	250,1	18,3	11,8
Kłody, kloce i dłużyce	388,0	186,2	42,5	17,3
Karpina i odpadki drzewne	54,4	46,2	2,6	1,8
Drzewo opałowe	150,7	43,7	5,6	1,2
Razem:	1.989,5	905,6	136,7	51,3
Drzewo nawpółobrobione				
Fryzy dębowe	34,1	27,5	8,6	6,5
Bale, łaty i deski	971,4	987,4	184,4	152,5
Słupy telegr. i telefon.	91,4	74,1	8,3	6,0
Podkłady kolejowe	233,8	165,3	35,0	22,4
Razem:	1.330,7	1.254,3	236,3	187,4

Do objawów pomyślnych należy zaliczyć fakt, iż spadek wywozu objął głównie drzewo surowe, a w małym tylko stopniu dotknął drzewo uszlachetnione. Wskutek tego eksport drzewa nawpółobrobionego przewyższył w okresie sprawozdawczym wywóz drzewa surowego o ok. 350 tys. t.

Najpomyślniej kształtował się w okresie omawianym wywóz bali, desek i łat, osiągając wyniki większe o 16 tys. t niż w 1929/30 r. Pomimo jednak wzrostu wagowego, wartość eksportu tego artykułu spadła o ok. zł 30 miljn., co jest wymownym świadectwem rozmiarów spadku cen.

Kierunki wywozu drzewa surowego oraz nawpółobrobionego ilustruje następujące zestawienie:

Kraje	D r z e w o		s u r o w e:		D r z e w o n a w p ó ł o b r o b i o n e:			
	1929/30	1930/31	1929/30	1930/31	1929/30	1930/31	1929/30	1930/31
	tys.	tonn	miljn.	zł	tys.	tonn	miljn.	zł
Anglja	24.7	42.5	3.7	3.3	332.2	384.4	53.2	55.8
Austrja	13.8	10.2	1.3	0.9	15.5	9.4	3.4	1.8
Belgja	23.7	16.6	2.4	1.3	50.8	76.7	9.0	12.1
Czechosłowacja	262.3	144.7	15.3	7.4	76.9	41.7	13.0	5.1
Danja	1.1	0.4	0.2	0.1	36.2	20.4	5.4	2.6
Francja	6.8	7.5	0.4	0.5	78.4	211.1	12.7	30.5
Holandja	18.8	10.1	1.9	0.8	88.1	122.0	17.5	18.9
Lotwa	25.8	26.4	1.4	1.1	2.1	1.9	0.5	0.4
Niemcy	1.567.6	578.9	105.7	30.4	580.7	74.5	104.9	41.8
Portugalia	1.6	3.8	0.3	0.6	—	0.1	—	0.0
Rumunja	14.3	22.4	1.0	1.0	11.5	18.7	0.9	1.2
Szwajcaria	1.1	8.7	0.1	0.6	5.3	8.6	1.1	1.5
Szwecja	0.9	1.4	0.2	0.3	16.7	13.4	4.0	2.8
Węgry	1.8	4.4	0.1	0.2	10.1	16.1	1.1	2.2
Inne kraje i wolne obszary	25.8	27.6	2.7	2.8	26.2	55.3	9.6	10.7
O g ó ł e m:	1.989.5	905.6	136.7	51.3	1.330.7	1.254.3	236.3	187.4

Z ważniejszych przesunięć w kierunkach wywozu drzewa musimy zanotować znaczne zmniejszenie eksportu na najważniejszy rynek niemiecki (wygaśnięcie prowizorium drzewnego) oraz — na drugi z kolei pod względem ilości importowanego

drzewa — rynek czeskosłowacki. Znaczniejszy przywóz drzewa z Polski wykazują w roku sprawozdawczym: Francja, Holandia, Austrja oraz inne kraje i obszary wolnocłowe.

W. F.

H A N D E L

HANDEL WEWNĘTRZNY

RUCH CEN W SIERPNIU 1931 R. — Obroty handlowe w sierpniu utrzymały się na niskim poziomie poprzednich miesięcy letnich, nie osiągając rozmiarów zeszłorocznych. Pod koniec miesiąca dało się odczuć lekkie ożywienie sezonowe w niektórych branżach, jak np. księgarskiej, papierniczo-piśmiennej, włókienniczej, trykotażowej.

Hamująco na obroty wpływała sytuacja rynku pieniężnego, która — mimo że zaniepokojenie, wywołane wypadkami na rynkach zagranicznych, w sierpniu już ustąpiło — wykazała dalsze pogłębienie ciasnoty — w związku zwłaszcza z restrykcyjną polityką banków prywatnych. Wypłacalność uległa również pogorszeniu.

Siła nabywcza ludności wiejskiej uległa w sierpniu raczej pewnemu osłabieniu, gdyż sytuacja finansowa pogorszyła się — w związku zwłaszcza z przypadającymi terminami płatności. Zbyt płodów roślinnych — częściowo naskutek oczekiwania przez rolników poprawy cen — był stosunkowo nieznaczny; sytuacja artykułów hodowlanych zarówno co do rozmiarów

sprzedaży jak i poziomu cen kształtowała się niezbyt korzystnie.

Redukcji uległo też zapotrzebowanie ludności miejskiej — mimo że spadek bezrobocia jeszcze w nieznacznych rozmiarach postępował. Przyczyną był tu niskowy ruch płac, częściowo tylko łagodzony niżką kosztów utrzymania.

Na zagranicznych rynkach zbytu powstawały coraz to nowe opory, przez co chłonność ich, a w związku z tem i rozmiary eksportu maleją.

Wskaźnik cen hurtowych, zwiększający od początku roku do maja włącznie — dzięki wyższym cenom artykułów rolnych, od czerwca stale spada, przyczem w czerwcu i lipcu główną przyczyną był odwrotny ruch cen artykułów rolnych, w sierpniu zaś — niżka cen artykułów przemysłowych.

Ceny detaliczne, które w r. b. tylko w kwietniu i maju zwykowały, spadek sierpniowy zawdzięczają głównie obniżeniu się cen artykułów rolnych.

Ruch wskaźników cen hurtowych — ogólnych i poszczególnych grup towarowych — ilustruje następujące zestawienie:

Wskaznik	W t e m:					W i t e m:					
	Artykuły ogólny	Artykuły rolne	Artykuły prod. spożywcze: roślinne	Artykuły przemysł. zwierzęce	Artykuły drzewo	Artykuły włókienn.	węgiel	metale	różne	Artykuły kolonialne	
	W s k a ź n i k										
	1927 = 100										
VIII 1930	81.8	68.2	63.2	76.5	93.2	100.1	80.1	121.0	90.0	100.2	95.5
XII "	76.2	63.2	54.6	78.2	86.9	88.0	68.9	121.0	86.5	98.1	89.6
I 1931	71.6	56.9	51.5	66.2	84.1	81.8	65.5	121.0	84.5	96.6	90.6
II "	72.1	58.2	52.6	67.7	83.9	80.4	66.8	121.0	85.5	93.1	90.2
III "	72.5	59.8	57.1	64.8	83.4	76.9	68.4	121.0	83.7	92.3	84.1
IV "	74.1	64.5	70.3	58.5	82.1	74.1	66.1	121.0	82.4	93.2	82.1
V "	74.8	66.8	73.1	60.1	81.3	78.8	63.3	121.0	80.9	93.4	81.5
VI "	73.2	63.8	68.1	59.3	80.8	76.9	62.2	121.0	82.2	92.4	81.4
VII "	70.4	58.8	56.0	63.6	80.2	75.0	61.0	121.0	82.7	91.9	81.4
VIII "	69.1	58.3	54.8	64.2	78.0	72.5	58.0	121.0	82.1	89.2	81.4

Ceny artykułów rolnych w sierpniu zmniejszały, lecz w stopniu znacznie mniejszym niż w czerwcu i lipcu, bo tylko o 0.8%.

Spadek cen artykułów rolnych w sierpniu pochodzi wyłącznie od grupy roślinnych produktów spożywczych (krajowych), która wykazała niżkę cen o 2.1%. Sytuacja cen zbóż kształtowała się w sierpniu niejednolicie: początkowo ceny spadały, lecz już w II tygodniu sierpnia zaczął się ich ruch zwykłowy — z wyjątkiem owsa, który przez cały miesiąc zmniejszał. W rezultacie miesięcznym dość poważny wzrost cen wykazało żyto, bardzo zaś niewielki — pszenica (przez co rozpiętość cen tych zbóż spadła do minimum), jęczmień, notowany od połowy miesiąca, nieco podrozał, ceny owsa bardzo poważnie spadły. Zmniejszały też przez cały miesiąc ceny przetworów.

Ceny produktów zwierzęcych podlegały również dużym wahanom, wykazując ostatecznie wzrost o 0.9%. Ceny bydła wykazywały naogół tendencję zwykłą, pod koniec jednak miesiąca spadły; ceny trzody ze względu na mały jej dowóz oraz mocną tendencję na rynkach importowych wykazały lekką poprawę; ceny masła pod wpływem spadku podaży (okres żniwny) zwykowały, lecz w ostatnim tygodniu sierpnia silnie (przejściowo zresztą) spadły; ceny jaj zaś właśnie w końcu miesiąca odzyskały normalną tendencję sezonową i pod wpływem głównie ożywienia na rynkach importowych wydatnie podniosły się.

Ceny artykułów przemysłowych wykazały w sierpniu większy niż w poprzednich miesiącach r. b. spadek, mianowicie o 2.7%. Główną rolę odegrał tu spadek cen surowców o charakterze światłow m oraz półfabrykatów

W grupie drzewnej wskaźnik cen obniżył się o 3,3%. Tendencja zniżkowa cen trwała, ale wobec wyczerpywania się surowca jak i zapasów towaru w tartakach nieco osłabła.

W grupie włókienniczej wskaźnik cen, zniżkujący (po wzroście w I kwartale) od kwietnia r. b. — w miesiącu sprawozdawczym obniżył się o 4,9%. Oddział tu przedewszystkiem silny spadek cen bawełny, któremu towarzyszył niewielki spadek cen i drugiego surowca — wełny. Naskutek zniżki cen bawełny spadły i ceny przędzy (te jednak były podtrzymywane przez kartel) oraz tkanin.

Ceny węgla — przy ożywionym popycie, zwłaszcza na węgiel opałowy — pozostały bez zmiany.

W grupie metali ceny obniżyły się o 0,7%, powracając mniej więcej do poziomu czerwcowego. Ceny żelaza pozostały w dalszym ciągu bez zmiany (przy sezonowym wzroście popytu), a zniżkowały jedynie związane ściśle z ruchem cen światowych — ceny cynku i ołowiu; cyna natomiast — po niższej w lipcu — w sierpniu podrożała.

Z grupy „różnych” artykułów przemysłowych spadek cen wykazują z powodu małego zapotrzebowania skóry — zarówno surowe jak i gotowe; poza tem zniżkowały w związku z małymi rozmiarami ruchu budowlanego ceny cegły i wapna; lekki wzrost wykazały ceny terpentyny. Ogólny wskaźnik cen tej grupy obniżył się o 2,9%.

Ceny kolonialnych produktów spożywczych pozostały w sierpniu bez zmiany.

Ruch cen w ciągu roku — od sierpnia 1930 r. do sierpnia 1931 r. — wykazał zniżkę ogólnego poziomu cen o 15,3%, przyczem ceny artykułów rolnych obniżyły się o 14,5%, a ceny artykułów przemysłowych o 15,9%, czyli że rozpiętość między cenami artykułów rolnych i przemysłowych nieco zmalała. Jeżeli weźmiemy pod uwagę poszczególne grupy towarów, widzimy, że wśród artykułów przemysłowych ceny węgla pozostały niezmiennie, ceny metali obniżyły się tylko o 8,8%, ceny „różnych” o 11,0%, natomiast ceny drzewa aż o 25,0%, a ceny materiałów włókienniczych — o 27,6%. Widzimy więc wielką rozbieżność w ruchu cen przemysłowych. Z artykułów rolnych — produkty roślinne wykazały w ciągu roku zniżkę cen o 13,3%, a ceny produktów zwierzęcych zniżkę silniejszą — o 16,0%.

Ceny detaliczne, zniżkujące od czerwca, w sierpniu obniżyły się o 1,9%.

Ruch wskaźników cen detalicznych (w Warszawie) przedstawia się następująco:

Wskaźnik ogólny	Wskaźnik cen (1927 = 100)		
	VII	VIII	VIII
	1931	1931	1930
Artykuły rolne	88.9	87.2	101.3
„ przemysł.	79.6	76.8	92.2
Żywność	97.9	97.2	111.1
	81.2	78.6	93.2

Jak widzimy, zniżka cen detalicznych była przedewszystkiem odbiciem zniżkowego ruchu cen hurtowych zbóż i przetworów, a obok tego — szeregu fabrykatów. W grupie artykułów żywnościowych zniżkowały ceny: chleba, mąki, kaszy, ziemniaków i t. p., zwykowały zaś ceny: masła, jaj i t. p.

Sierpniowy poziom cen detalicznych był o 12,8% niższy od przeciętnego poziomu tych cen w 1927 r., gdy poziom cen hurtowych obniżył się o 30,7%, a więc rozpiętość cen w hurcie i detalu w porównaniu ze stanem w 1927 r. znacznie się wzmogła.

Ruch cen detalicznych w ciągu roku, t. j. od sierpnia 1930 r. do sierpnia 1931 r., wykazuje spadek o 13,9%, przyczem ceny artykułów rolnych obniżyły się o 16,7%, a ceny artykułów przemysłowych tylko o 12,5%.

Koszty utrzymania (w Warszawie) obniżyły się w sierpniu o 0,9% (wskaźnik 88,4). Obniżyły się koszty żywności — o 1,6%, koszty odzieży — o 0,5%, opału — o 1,2% i różne — o 0,2%.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE¹⁾

ZBOŻA I PRZETWORY

RUCH CEN ZBÓŻ w okresie od 23 września do 8 października r. b. kształtował się następująco (ceny za 100 kg):

¹⁾ Na podstawie danych Min. Przemysłu i Handlu i Min. Rolnictwa, sprawozdań organizacji gospodarczych, własnych korespondentów, depesz P. A. T. oraz Agencji Wschodniej i t. d.

	23 — 30/IX		1 — 8/X		+ wzrost — zmniejszenie %
	zł	g	zł	g	
Pszenica					
Warszawa	23'25	2'61	23'41½	2'63	+ 0'7
Poznań	20'29	2'28	20'00	2'24½	— 1'4
Lwów	21'50	2'41	21'50	2'41	—
Przeciętna	21'68	2'43½	21'64	2'43	— 0'2
Żyto					
Warszawa	21'31	2'39	21'60	2'42½	+ 1'3
Poznań	21'66½	2'43	22'31	2'50	+ 3'0
Lwów	20'37½	2'29½	20'21	2'27	— 0'8
Przeciętna	21'11½	2'37	21'37	2'40	+ 1'2
Owies					
Warszawa	21'97	2'47	22'12½	2'48	+ 0'7
Poznań	20'00	2'24½	20'15	2'26	— 0'7
Lwów	22'25	2'50	22'25	2'50	—
Przeciętna	21'40	2'40½	21'51	2'41½	+ 0'5
Jęczmień browarowy					
Warszawa	23'12½	2'59½	24'00	2'69½	+ 3'7
Poznań	24'00	2'69	24'21	2'72	+ 0'8
Lwów	—	—	—	—	—
Przeciętna	—	—	—	—	—
Jęczmień zwykły					
Warszawa	20'50	2'30	20'85	2'34	+ 1'7
Poznań	20'12½	2'26	20'46	2'30	+ 1'6
Lwów	17'50	1'96	17'50	1'96	—
Przeciętna	19'37	2'17½	19'60	2'20	+ 1'1

Okres sprawozdawczy (od 5 do 10 października) nie przyniósł naogół większych zmian; na giełdzie gdańskiej notowania pozostały bez zmiany, na poznańskiej zaznaczyła się jedynie niewielka poprawa cen jęczmienia (wszystkich gatunków) oraz otrąb żytnich, a tylko giełda warszawska wykazuje nieco znaczniejsze różnice w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego. Niewielkie zwwyżki uzyskały: żyto, jęczmień oraz owies (owies zbierany podniósł się nieco silniej — o zł 1'50 — 2'00 na 100 kg), pszenica pozostała bez zmiany, natomiast przetwory kształtowały się zniżkowo (mąka pszenna — zł 2'00 — 3'00, żytnia zł 1'00, otręby pszenne zł 1'50 — 1'00), prócz otrąb żytnich. Na pozostałych giełdach prowincjonalnych panowała tendencja utrzymana. Podaż naogół jest dość ograniczona, obroty nie przekraczają średnich rozmiarów.

Warszawa. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica dworska 24'00 — 24'50, — zbierana 23'00 — 23'50 (23'00 — 23'50), żyto 21'75 — 22'75 (21'25 — 21'75), jęczmień brow. 24'00 — 25'00 (23'50 — 24'50), — przemiałowy 21'00 — 21'50 (20'50 — 21'00), owies jednolity 23'00 — 25'00 (22'50 — 24'50), — zbierany 21'00 — 23'00 (20'50 — 21'00), mąka pszenna luksusowa 43'00 — 52'00 (45'00 — 55'00), — pszenka 4/0 38'00 — 43'00 (40'00 — 45'00), — żytnia (typ przepisowy) 37'00 — 38'00 (37'00 — 39'00), otręby pszenne szale 13'50 — 14'00 (14'50 — 15'00), — pszenne średnie 13'00 — 13'50 (13'00 — 14'00), — żytnie 12'50 — 13'00 (12'00 — 12'50).

Poznań. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Poznań (jak wyżej): pszenica 19'50 — 20'50 (19'50 — 20'50), żyto 22'00 — 22'50 (22'00 — 22'50), jęczmień brow. 24'00 — 25'00 (23'50 — 24'50), — przemiałowy 64 do 66 kg 19'50 — 20'50 (19'00 — 20'00), — 68 kg 21'00 — 22'00 (20'50 — 21'50), owies 19'75 — 20'75, mąka pszenna 65% -owa wraz z workiem 31'50 — 33'50 (31'50 — 33'50), — żytnia 65% -owa wraz z workiem stand. 33'00 — 34'00 (33'00 — 34'00), otręby pszenne grube 12'75 — 13'75 (12'75 — 13'75), — pszenne średnie 11'75 — 12'75 (11'75 — 12'75), — żytnie 12'75 — 13'50 (12'50 — 13'25).

SKÓRY

— Zainteresowanie rynkiem skór surowych było nadal stosunkowo niewielkie. Mimo dość ograniczonej podaży na większości rynków panowała naogół tendencja słabsza.

Katowice. — Na aukcji skór surowych osiągnięto następujące ceny — w zł za 1 kg: skóry bydlęce 1'22 — 1'38, — cielęce 1'50 — 1'71.

Toruń. — Na aukcji skór surowych uzyskano następujące ceny — w zł za 1 funt: skóry bydlęce solone bukate 0'54 — 0'61, —

średnie 0'57—0'65, — ciężkie 0'58—0'63, — oryginalne 0'58, — skopowe solone 0'48—0'50, — eksportowe 0'90; za 1 sztukę: skóry cielęce solone lekkie 4'50—5'00, — 8-funtowe 6'80—7'10, — ponad 10 ft. 8'40, — oryginalne solone 4'60—5'40, — końskie 15'00.

Lwów. — Notowania Centralnej Targowicy — w zł za 1 kg: skóry bydłce lekkie 1'15, — bydłce ciężkie 1'25, — cielęce z rzeźni 1'80, — cielęce prowincjonalne 1'50; za 1 sztukę: skóry końskie duże 12'00, — małe 6'25.

Kraków. — Notowania Centralnej Targowicy — w zł za 1 kg: skóry wołowe 1'10, — krowie 0'90, — z jałówek 1'00; za 1 sztukę: skóry cielęce 4'00—5'00.

TŁUSZCZE I OLEJE

— Dla tłuszczów i olejów tendencja nadal słaba, i ceny kształtują się zniżkowo. Z jednej strony wpływa na to sytuacja ogólna i związane z tem słabe zapotrzebowanie ze strony przemysłu, z drugiej zaś dobry urodzaj rzepaku.

Wilno. — Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg netto (w transakcjach wagonowych): olej lniany 1'10, — słonecznikowy 1'20, — rzepakowy 1'20, pokost 1'20; za 100 kg: siemię lniane o czystości 90% 26'00—27'00.

Kraków. — Notowania Targowicy Miejskiej — w zł za 1 kg: łój ciekawy surowy 1'10—1'30, — przemysłowy surowy I kl. 0'70—0'80, — II kl. 0'45.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 5 do 10 października 1931 r.

— Na giełdzie warszawskiej pierwsze dni okresu sprawozdawczego minęły przy słabym zainteresowaniu, natomiast druga połowa tygodnia przyniosła pewne wzmocnienie i wzrost zainteresowania, które nie wywarły jednak poważniejszego wpływu, gdyż podaż materiału była nadal ograniczona, kursy podaży i popytu zaś wykazywały znaczne różnice, tak iż ilość notowanych akcji spadła, obroty zaś nie przekraczały dotychczasowego poziomu.

Z pośród akcji bankowych obracano nadal jedynie akcjami Banku Polskiego, które dzięki znacznej podaży straciły w rezultacie tygodniowym dalsze zł 1'50. Akcjami Warsz. T-wa Kopalń Węgla zawierano nieco liczniejsze transakcje, jednak po kursie dość znacznie obniżonym (— zł 2'25). Poza tem notowane były akcje Lilpopa i Starachowic; pierwsze miały tendencję mocniejszą, zwiększając w porównaniu z notowaniami okresu poprzedniego o zł 1'00, drugie zaś — po pewnych wahanach — utrzymały się na dotychczasowym poziomie.

Na giełdach prowincjonalnych dał okres sprawozdawczy silne zmniejszenie zainteresowania; przy ograniczonych do minimum obrotach kursy sporadycznie notowanych akcji wykazują zniżkę.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 10/X
Bank Polski	zł 100	111'00	110'00	110'00
Warsz. T-wo Kopalń Węgla	zł 100	17'00	17'00	17'00
Lilpop	zł 25	12'50	11'25	—
Starachowice	zł 50	6'00	5'37	—

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje (maksimum i minimum — w zł; w nawiasach podane są notowania z okresu poprzedniego): Chodorów — 119'00—117'50 (120'00), Gazy Wschodnie — 7'75—7'00.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje (jak wyżej): Bank Polski — 110'00—107'00 (113'00)

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

PRACA POLSKICH KOLEI PAŃSTWOWYCH W LIPCU 1931 R. — Przewóz podróźnych w lipcu r. b. (31 dni) wyniósł ogółem 13.633.601 osób i w porównaniu z czerwcem r. b. (30 dni—13.199.724 osób) zwiększył się o 3'3%, a w porównaniu z lipcem r. ub. (14.472.240) zmniejszył się o 6'1%. Zwiększenie się ruchu pasażerskiego w lipcu w porównaniu z czerwcem spowodowane zostało masowymi wyjazdami na letnie wyuczasy, do uzdrowisk oraz na wycieczki turystyczne. W związku z akcją oszczędnościową przeprowadzone zostały od 15 lipca znaczne redukcje pociągów pasażerskich, wskutek czego zwiększyło się znacznie zaludnienie pozostałych pociągów. Regularność ruchu pasażerskiego w lipcu wynosiła 95%.

Przewóz towarów w lipcu r. b. (przy 27 dniach roboczych) wyniósł, oprócz kolejowych gospodarczych, 5.403.488 t, czyli w porównaniu z czerwcem r. b. (24 dni robocze — 5.071.379 t) zwiększył się o 6'5%. W porównaniu zaś z lipcem r. ub. (27 dni roboczych — 5.893.378 t) zmniejszył się o 9'1%.

Naładowano w lipcu r. b. na stacjach linii normalnotorowych P. K. P. i W. M. Gdańska 393.638 wagonów 15-tonnowych, a przyjęto od kolei zagranicznych 50.406 wagonów z ładunkami, przeznaczonymi do Polski oraz przechodzącymi przez Polskę w tranzycie, czyli razem przewieziono 444.044 wagony ładowne (włączając w to przesyłki gospodarcze kolejowe). W porównaniu z czerwcem r. b. (405.030 wag.) ogólna praca kolei w zakresie przewozu towarów zwiększyła się o 9'6% (liczbą wagonów, użytych do przewozu), naładunek zaś na stacjach P. K. P. i W. M. Gdańska (357.270) o 10'2%. Zwiększenie to spowodowane zostało głównie większą liczbą dni roboczych w lipcu (27) niż w czerwcu (24). Natomiast w porównaniu z lipcem r. ub. (471.913 wag.) ogólna praca zmniejszyła się w r. b. o 5'9% a naładunek (417.725 wag.) o 7%. Zmniejszenie wykazują wszystkie ładunki oprócz węgla, którego naładunek wzrósł o 4'8%.

Tabor parowozowy i wagonowy w dn. 1/VII r. b. wyniósł: parowozów było 5.390, czyli w porównaniu z ilostanem na 1/VII r. ub. 5.335) więcej o 1'03%; wagonów osobowych

było 12.088, czyli więcej niż w r. ub. (10.295) o 17'4%; wagonów towarowych było 156.207, w porównaniu z r. ub. (150.210) więcej o 4%.

Nowego taboru normalnotorowego dostarczyły fabryki w lipcu r. b. ilości następujące: parowozów osobowych 6, wagonów osobowych 10, towarowych 300.

Na dz. 1 sierpnia r. b. odstawiono do rezerwy z powodu zmniejszenia ruchu towarowego: wagonów krytych 24.563, węglarek 21.667, platform 6.017, razem 52.247.

Przebieg pociągów w lipcu wynosił: w ruchu osobowym 5.917.944 poc.-km, w ruchu towarowym 4.434.307 poc.-km, razem 10.352.251 poc.-km. W porównaniu z czerwcem r. b. (10.092.774) ogólny przebieg pociągów wzrósł w lipcu o 2'5%, a w porównaniu z lipcem r. ub. (10.471.327) zmniejszył się o 1'1%.

Wpływy P. K. P. w lipcu r. b. wynosiły (w zł):

Przewóz podróźnych	29,048.652
" bagażu i przesyłek ekspresowych	1,359.161
" towarów	73,680.041
Wpływy uboczne	1,249.650

Razem: 105,337.504

W porównaniu z czerwcem r. b. (zł 101,622.115) wpływy w lipcu zwiększyły się o 4'2%, a w porównaniu z lipcem r. ub. (zł 121,524.572) zmniejszyły się o 13'3%.

LOKATA KAPITAŁÓW FRANCUSKICH W KOLEJNICTWIE POLSKIM.

— Francusko-Polskie Towarzystwo Kolejowe zaproponowało ostatnio Polskim Kolejom Państwowym sumę 20 milin. fr. w formie lokaty z wypowiedzeniem 3-miesięcznym przy oprocentowaniu 4% rocznie. P. K. P. przyjęły tę propozycję. Operacja finansowa, zaproponowana P. K. P., jest dowodem zaufania, jakie zagraniczne sfery finansowe żywią do kolejnictwa polskiego.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

RUCH W PORCIE GDAŃSKIM W SIERPNIU 1931 R.

Ruch portowy w sierpniu rozwijał się w Gdańsku naogół pomyślnie, jedynie import obniżył się dość poważnie.

Ruch okrętowy był trochę większy aniżeli w miesiącu poprzednim, przewyższając jednocześnie liczby z sierpnia r. ub. Zawinęło do portu 596 okrętów o pojemności 383.336 nrt (361.166¹⁾), wyszło 596 okrętów o pojemności 371.711 nrt (377.850). W ciągu pierwszych 8 miesięcy r. b. pojemność okrętów, które zawinęły do portu gdańskiego i port ten opuściły, wyniosła 5.340.815 nrt w porównaniu z 5.447.157 nrt w r. ub.

Narodowość statków, które odwiedziły w sierpniu port gdański, była następująca:

	Przybyło:		Odeszło:	
	statków	nrt	statków	nrt
Polska i Gdańsk . . .	25	27.440	26	26.770
Niemcy	161	74.108	168	78.256
Finlandja	17	11.463	15	8.360
Z. S. R. R.	—	—	5	514
Estonja	19	9.716	20	9.588
Łotwa	31	28.931	29	23.323
Litwa	3	2.097	2	1.341
Szwecja	158	77.459	146	72.239
Norwegja	26	23.348	24	21.908
Danja	108	69.725	114	70.890
Anglja	15	18.054	14	15.011
Holandja	11	6.595	11	8.652
Francja	14	14.890	14	14.825
Hiszpanja	—	—	1	2.925
Włochy	1	3.113	1	3.113
Jugosławja	1	1.805	1	1.805
Grecja	5	13.253	4	10.852
Stany Zjednoczone Am.	1	1.339	1	1.339
Razem:	596	383.336	596	371.711

Na 19 bander, reprezentowanych w gdańskim ruchu portowym, bandera polska zajmuje 5 miejsce za Niemcami, Szwecją, Danią i Łotwą, wyprzedzając Norwegię, Anglię, Francję, Grecję i szereg innych.

Obrotów towarowych w sierpniu wyniósł 760.588 t w porównaniu do 809.844 t w miesiącu poprzednim. W porównaniu do sierpnia r. ub. obroty towarowe były w sierpniu większe o 24.911 t. Różnica pomiędzy obrotami towarowymi w r. b. i r. ub. w ciągu 8 miesięcy wyniosła 191.284 t na korzyść r. b.

Ruch towarowy w sierpniu przedstawiał się następująco:

	Przywóz	Wywóz
Artykuły spożywcze i kolonialne	7.649	47.904
Produkty zwierzęce i wyroby	3.860	2.392
Drzewo i wyroby	569	122.405
Materiały budowlane	401	1.800
Węgiel, oleje mineralne i t. d.	4.881	514.694
Chemikalja	2.087	4.554
Rudy i metale	40.526	5.048
Papier i wyroby	419	428
Materiały i surowce włókiennicze	929	42
Razem:	61.321	699.267

Przywóz w porównaniu z lipcem zmniejszył się poważnie, a mianowicie z 90.891 t do 61.321 t. W porównaniu z sierpniem r. ub. przywóz był mniejszy o 29.857 t. Główna pozycja importowa, rudy i metale, zmniejszyła się z 66.098 t w lipcu do 40.526 t w sierpniu. Jeszcze poważniej procentowo spadła grupa produktów zwierzęcych, w której zawarte są niektóre nawozy sztuczne, a mianowicie z 10.239 t do 3.860 t. Pozostałe grupy importowe nie wykazują większych zmian.

Eksport jest wprawdzie również mniejszy aniżeli w miesiącu poprzednim, różnica jednak wynosi tylko 19.626 t. W porównaniu z sierpniem r. ub. eksport był większy o 54.768 t. Główną pozycję w eksporcie, jak zwykle, stanowi węgiel, którego wywieziono 502.048 t, w porównaniu z 529.817 t w lipcu. Drzewo wykazało dalszy wzrost z 119.256 t do 122.405 t. Eksport drzewa w ciągu 8 miesięcy r. b. wyniósł 717.123 t w porównaniu z 559.996 t w 8 mies. r. ub. Eksport artykułów żywnościowych utrzymał się na poziomie lipca, wynosząc 47.904 t w porównaniu z 44.311 t. Pozostałe artykuły nie wykazują większych zmian.

Ruch pasażerski w sierpniu charakteryzuje następująca tabela:

	Przyjechało	Wyjechało
Zatoka Gdańska	5.781	6.778
Pilawa	77	38
Swinoujście	118	108
Stolpmünde	7	7
Sztokholm	31	—
Helsingfors	14	5
Kopenhaga	73	65
Londyn	198	—
Hull	72	—
Southampton	11	—
Razem:	6.282	7.001

A. R.

RYNEK FRACHTOWY. — Na rynku frachtowym w ubiegłym tygodniu nie notowano dalszej poprawy. Ruch koncentrował się głównie na rynku La Platy, gdzie po pewnych wahanach ustaliła się sztywna, poprzednio osiągnięta, od sh 1/6 do sh 2 na tonnie. Za średniego typu statki przy szybkim załadunku płacono sh 20 z portów górnego biegu rzeki do Anglii i Kontynentu. Na rynku tym zafrachtowano w ub. tygodniu 25 statków o tonnażu 162.000 t, podczas gdy w poprzednim tygodniu 51 statków o tonnażu 328.300 t.

Na wschodzie tendencja mocniejsza ze względu na rozpoczęcie frachtowań pod nowe zbiory zboża australijskiego. Ruch transportowy ograniczał się poprzednio do przewozu liniami regularnymi na podstawie stawki sh 23/9, ostatnio jednak zakontraktowany statek na październik uzyskał sh 27 z zachodnich portów, a kilka angielskich statków zafrachtowano po stawce sh 30 z zachodnich i sh 32/6 z południowych portów do murza Śródziemnego, Anglii i Kontynentu przy załadunku grudzieńszczyce.

Na rynku frachtowym w Montreal notowano pewne ożywienie przy tendencji cokolwiek sztywniejszej. Stawkę zasadniczą 8 cent. za 100 lbs. płacono za statki przy natychmiastowym załadunku do Antwerpii lub Rotterdamu. Zapotrzebowanie na tonnaż pod cukier z Kuby było bardzo ograniczone, przy stawkach sh 14/6 do 15 na załadunki w październiku do portów Anglii i Kontynentu. Węgiel z Hampton Roads proponowano po \$ 2'45 do Pera, \$ 2'40 do Pernambuco.

Znaczną ilość tonnażu zakontraktowano w portach czarnomorskich na listopad po stawce zasadniczej sh 11 do Antwerpii lub Rotterdamu, sh 11/6 do obu portów i po sh 11/6 po portów Kontynentu przy pewnych opcjach. Ogółem w ub. tygodniu zakontraktowano na rynku czarnomorskim 14 statków o łącznym tonnażu 95.800 t. Na rynku dunajskim ruch minimalny.

Spodziewane wzmoczenie eksportu węgla z Anglii i przez to otrzymanie poprawy na rynku frachtowym zawiodło z powodu ogromnej podaży tonnażu oraz wahań na giełdach walutowych.

Na rynku bałtyckim nasutek spadku funta frachty, kalkulowane w walucie funtowej papierowej, podniosły się nieco, wyrównując różnicę pomiędzy funtem złotym a papierowym. W eksporcie węgla notowano na Sztokholm ok. 3.000 t po sh 4/6, Norrköping po sh 4/9, Göteborg sh 4/9, Oslo sh 5/6 do 5/9. Kilka dużych statków zafrachtowano do Belgii po sh 4. Ekspert węgla do Francji zmniejszył się, stawki na Rouen utrzymały się na poprzednim poziomie, t. j. sh 5/3. Zafrachtowano duże statki do Włoch do G. S. S. L. po sh 7/6.

„WIADOMOŚCI PORTU GDYŃSKIEGO”¹⁾ — Pod wyższym tytułem zaczęto ukazywać się nowe wydawnictwo miesięczne w Gdyni. Jest to wynik porozumienia Zarządu Portu Gdynieckiego z miejscowym oddziałem PAT'a. Mianowicie Zarząd Portu przekształcił w ten sposób swoją publikację statystyczną — „Biuletyn Miesięczny”, na wydawnictwo periodyczne o szerszym zakresie, w którym obok oficjalnych statystyk portowych oraz zarządzeń władz portowych ukazywać się będą, w części nieurzędowej, artykuły o porcie, materiały informacyjne z życia portowego, kronika miejska, porównawcze materiały statystyczne dla portu gdańskiego, dane o pracy statków polskich, przegląd rynku frachtowego etc. Wydawnictwo jest ilustrowane.

Dn. 12 b. m. ukazał się pierwszy zeszyt „Wiadomości”. Zawiera on, poza szczegółową statystyką portową za wrzesień

¹⁾ W nawiasie podane są liczby za miesiąc poprzedni.

¹⁾ Abonament „Wiadomości” (z 10 rocznie) przyjmuje Zarząd Portu Gdynieckiego oraz PAT.

r. b., następujące artykuły i materiały: Ostatnia faza rozwoju portu gdyńskiego — Dr. G.; Parę uwag o współdziałaniu przy budowie miasta i portu — St. Malessa; Z XV Kongresu Żegluga w Wenecji — W. D.; Projekt reformy opłat portowych; Przebudowa łamacza fal; Kronika portowa; Z Rady Interesentów Portu; Kronika miejska; Połowy ryb na morzu; Sygnały ostrzegawcze PIM'a; Praca portu gdańskiego; Rynek frachtowy; Praca statków polskich we wrześniu.

OSTATNIE WIADOMOŚCI Z NAD MORZA. — Poniżej podajemy w paru wierszach garść krótkich informacji aktualnych. Ciekawsze sprawy poruszamy poza tem w najbliższych zeszytach oddzielnie, bardziej wyczerpująco:

— Ożywienie obrotów portu gdyńskiego w pierwszej dekadzie października przyniosło nowe rekordy przeła-

dunku: dzienny i tygodniowy. Mianowicie w dn. 5/X przeładowano 25.214 t (rekord poprzedni, 21/IX r. b., 24.255 t), w tygodniu zaś od 5 do 11/X r. b. 132.348 t (rekord poprzedni, w tygodniu od 21 do 27/IX r. b., 129.354 t).

— Dn. 7/X Koncern węglowy „Skarbol” przy pomocy nowego urządzenia taśmowego załadował S/S „Sheaf Field” węglem, osiągając rekord sprawności węglowego urządzenia przeładunkowego: 4.008 t w przeciągu niespełna 13 godzin, t. j. średnio 308 t na godzinę.

— Rozpoczął się wywóz ziemniaków przez Gdynię. Wobec urodzaju ziemniaków w Polsce w r. b. spodziewane są większe obroty. Narazie awizowane są 2 partje: 2.000 t i 10.000 t.

— Dn. 13/X zwiedzali port w Gdyni członkowie zarządu Francusko-polskiego Tow. Kolei (Kolej Śląsk—Gdynia).

POCZTA I TELEGRAF

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA POCZT I TELEGRAFÓW

ZMIANY TARYFY POCZTOWEJ, TELEGRAFICZNEJ I TELEFONICZNEJ. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 91/1931, poz. 711, ogłoszone zostało i w dn. 15 b. m. weszło w życie rozporządzenie Ministra Poczty i Telegrafów, z dn. 28/IX 1931 r., wprowadzające dodatkowe opłaty na rzecz bezrobotnych oraz zawierające, jako załącznik, nową taryfę pocztową, telegraficzną i telefoniczną dla obrotu wewnętrznego i zagranicznego.

W taryfie, załączonej do rozporządzenia, znajdujemy kilka zmian. A więc przedewszystkiem podwyższona została opłata od listów i kartek pocztowych zamiejscowych w obrocie wewnętrznym (zmiany te nie dotyczą więc ani przesyłek pocztowych miejscowych ani zagranicznych). Nowe stawki są następujące (w gr; w nawiasie dotychczasowa wysokość opłat): listy zamiejscowe prywatne do 20 g 30 (25), ponad 20 do 250 g 60 (50), ponad 250 do 2 000 g 80 (80); listy urzędowe odpowiednio 30 (25), 60 (50) oraz 70 (70); kartki pocztowe zamiejscowe 20 (15). — z opłaconą odpowiedzią 40 (30). Jak widzimy, podwyżki są utrzymane w granicach gr 5 — 10. Jednocześnie podniesiona została opłata za polecenie z gr 50 do gr 60.

Jak wspominaliśmy, poza jednolitym tekstem taryfy, rozporządzenie z dn. 28 ub. m. wprowadza na okres od dn. 15 b. m. do dn. 14/IV 1932 r. dodatkowe opłaty od niektórych usług

pocztowych i telegraficznych oraz na okres od dn. 1/XI r. b. do dn. 30/IV 1932 r. dodatkowe opłaty od abonamentów telefonicznych. Opłaty te pobierane będą tylko w obrocie wewnętrznym i nie mają zastosowania do korespondencji miejscowej; nie obowiązują również w polskim urzędzie pocztowym Gdańsk I. Sumy, uzyskane z tytułu tych podwyżek, przeznaczone będą na rzecz akcji pomocy dla bezrobotnych.

Czasowe dodatki na rzecz bezrobotnych wynoszą (w gr): 1) listy zamiejscowe prywatne i urzędowe bez względu na wagę 5, 2) kartki pocztowe zamiejscowe pojedyncze 5, — z opłaconą odpowiedzią 10, 3) druki prywatne i urzędowe bez względu na wagę 5, 4) paczki prywatne i urzędowe bez względu na strefę w zależności od wagi 5 — 20, 5) polecenie przesyłek listowych (wewnętrznych) 5, 6) doręczenie w miejscowym okręgu doręczeń, gdzie ten rodzaj służby zaprowadzono: a) przekazów pocztowych i telegraficznych oraz przekazów P. K. O. — w zależności od kwoty 5 — 50, b) listów wartościowych — w zależności od kwoty 5 — 50, c) paczek bez względu na wagę 5; 7) abonament telefoniczny miesięcznie — od każdego aparatu głównego w zależności od grupy 50 — 150, — dodatkowego 50 — 100.

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

STROJARSTWO NIE JEST RZEMIOSŁEM. — Art. 142 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o prawie przemysłowym zalicza do rzemiosła m. in. „kapelusznictwo”.

Poznański Urząd Wojewódzki zwrócił się do Ministerstwa Przem. i Han. z pismem z dn. 23/I 1928 r. L. dz. 825/28/VI następującej treści: „Przedstawicielka kapelusznictwa damskiego (t. zw. strojarek) P. X zwróciła się do Wydz. Przem. i Han. z prośbą o wyjaśnienie, czy dział ten zalicza się do rzemiosła i czy ma się podporządkować zarządzeniom Izby Rzemieślniczej. Ponieważ w art. 142 ustawy pod określeniem kapelusznictwa rozumieć można wyrób form dla kapeluszy, a nie ich przybieranie, uprasza się przeto o wyjaśnienie, jak należy określić to interpretować.”

W odpowiedzi Ministerstwo Przem. i Han. dało następujące wyjaśnienie: „T. zw. strojarki należałoby zaliczyć do działu modniarstwa, które nie jest pomieszczone na liście rzemiosł w art. 142. Kapelusznictwo obejmuje tego rodzaju wytwórczość rzemieślnicza, która nie tylko surowcowi nadaje formę kapelusza, ale przeprowadza z surowcem wszystkie stadja procesu wytwórczego od początkowego aż do zupełnego wykończenia wytworu, zdolnego do konsumpcji. Strojarsstwo cech powyższych nie posiada, albowiem ogranicza się jedynie do estetycznego zastosowywania materiałów gotowych dla wykończenia formy według każdorazowych wymagań mody”. (Nr. PD 224/28 t. 15, str. 39).

Wł. Dрамиński

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

UKŁADY:

Układy i porozumienia, dotyczące kwestyj finansowych, podpisane w Hadze dn. 20/I 1930 r. oraz oświadczenie rządowe w sprawie złożenia dokumentów ratyfikacyjnych z dn. 1/V 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 90, poz. 701 oraz 703).

Układy, dotyczące zobowiązań Węgier, wynikających z traktatu w Trianon, podpisane w Paryżu dn. 28/IV 1930 r. oraz oświadczenie rządowe w sprawie złożenia dokumentów ratyfikacyjnych z dn. 1/V 1931 („Dz. Ust. R. P.” Nr. 90, poz. 702 i 703).

POROZUMIENIE:

Porozumienie polsko-niemieckie, podpisane w Warszawie dn. 31/X 1926 r., oraz ośw. rządowe w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych z dn. 15/VII 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 90, poz. 704 oraz 705).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Zmiana taryfy pocztowej, telegraficznej i telefonicznej — rozp. Ministra Poczty i Telegrafów z dn. 28/IX 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 91, poz. 711 — szczegóły p. wyżej);

Ułga celna na rodzynki perskie — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Han. oraz Rolnictwa z dn. 30/IX 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 91, poz. 712).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

- 20 października:
 — „**Albertyńska Fabryka Papieru i Tektury**”, S. A. — o godz. 16 (ew. II termin—godz. 17) w lokalu S-ki w Albertynie.
 — „**Szlenkier, Wydźga i Weyer**”, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Dzielna 91.
 — **Zakłady Ceramiczne „Stella”**, S. A. — o godz. 11 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mazowiecka 16.
- 21 października:
 — **Zakłady Przemysłu Ryżowego „Oryza”**, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Krakowie, ul. Podwale 7.
 — „**Drukarnia Dziennika Poznańskiego**”, S. A. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Poznaniu, ul. Pocztowa 9.
- 22 października:
 — „**Pomorska Spółdzielnia Wydawnicza**”, S. A. — o godz. 11 w Dworze Artusa w Toruniu.
 — **Cukrownia „Nakło”**, S. A. — o godz. 12 w Strzelnicy w Nakle.
- 23 października:
 — **Zjednoczone Fabryki Maszyn, Kotłów i Wagonów „Zieleniewski i Fitzner-Gamper”**, S. A. — o godz. 12 w lokalu Izby Handlowo-Przemysłowej w Krakowie, ul. Długa 1.
- 24 października:
 — „**Cukrownia Opalenica**”, S. A. — o godz. 10½ w lokalu S-ki w Opalenicy.
 — **Cukrownia i Rafinerja „Rejowiec”**, S. A. — o godz. 17 w hotelu „Wiktorja” w Lublinie.
- 26 października:
 — **Włocławski Młyn Parowy „L. Stern i Synowie”**, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Włocławku, ul. Karnkowskiego 30/32.
 — **Małopolskie Towarzystwo Cukrownicze „Przeworsk”**, S. A. — o godz. 13 w lokalu S-ki w Przeworsku.
 — „**Wielkie Piec i Zakłady Ostrowieckie**”, S. A. — o godz. 15 w lokalu S-ki w Warszawie, al. Ujazdowskie 51.
 — **Cukrownia „Dobre”**, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Traugutta 3 m. 1.
- 27 października:
 — **Cukrownia „Tuczno”**, S. A. — o godz. 16 w lokalu Basta w Inowrocławiu.
 — **Cukrownia „Kujawy”**, S. A. — o godz. 10 w lokalu Basta w Inowrocławiu.
 — „**Warszawska Spółka Akcyjna Budowy Parowozów**”, S. A. — o godz. 16 w lokalu Banku Dyskontowego Warszawskiego w Warszawie, ul. Fredry 8.
 — **Zakłady Przemysłowe „Żar”**, S. A. — o godz. 14 w lokalu S-ki w Nowym Tomysłu, ul. Fabryczna.
 — **Polska Fabryka Siatki Jednolitej „Hr. St. Ledóchowski”**, S. A. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Przemysłowa 24.
 — **Fabryka Przetworów Chemicznych „Rędziny”**, S. A. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Czackiego 3/5.
 — **Polska Spółka dla Obrotu Towarowego „Polsot”**, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. Szajnochy 2.
- 28 października:
 — „**Cukrownia Środa**”, S. A. — o godz. 16 w hotelu „Bazar” w Poznaniu.
 — **Bydgoska Fabryka „Herman Lohnert”**, S. A. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Bydgoszczy, ul. gen. Bema 19
- 29 października:
 — **Hodowla Roślin „Siew”**, S. A. — o godz. 17 w lokalu T-wa Asekuracyjnego „Snop” w Poznaniu, ul. Pocztowa 10.
 — **Fabryki Metalowe „Norblin, Bracia Buch i T. Werner”**, S. A. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Żelazna 51.
 — **Cukrownia „Brześć Kujawski”**, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Traugutta 3.
 — **Powszechne Towarzystwo Filmowe „Petef”**, S. A. — o godz. 19 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Widok 10.
 — „**Materiał Budowlany**”, S. A. — o godz. 17 w lokalu „Pod Strzechą Budowniczych” w Poznaniu, ul. Sew. Mielżyńskiego 23.
- 30 października:
 — „**Młyn Ziemiański**”, S. A. — o godz. 12 w lokalu Poznańskiego Banku Ziemiańskich, S. A. w Poznaniu, al. Marcinkowskiego 13.
 — „**Cukrownia Ciechanów**”, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Bođuena 1 m. 3.
 — „**Polskie Towarzystwo Elektryczne**”, S. A. — o godz. 14 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Marszałkowska 31a.
 — „**Związek Przedsiębiorców Gorzełń Rolniczych**”, S. A. — o godz. 15 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. 3 Maja 16.
- 31 października:
 — „**Pomorska Drukarnia Rolnicza**”, S. A. — o godz. 11 w lokalu S-ki w Toruniu, ul. Bydgoska 56.
 — **Przemysł Gumowy „Ardal”**, S. A. — o godz. 11 w lokalu S-ki w Lidzie, ul. Fabryczna 8.
 — **Zakłady Przemysłowe „Guma-Rubber”**, S. A. — o godz. 19 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Gęsia 30.
 — „**Woropajewskie Zakłady Przemysłowe**”, S. A. — o godz. 19 w lokalu S-ki w Wilnie, ul. Wileńska 16.
 — **Towarzystwo Cukrowni i Rafinerji „Klemensów”**, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Żabia 4.
 — **Poznańska Spółka Budowlana „Zagroda”**, S. A. — o godz. 15½ w lokalu „Pod Strzechą Budowniczych” w Poznaniu, ul. Sew. Mielżyńskiego 23.
 — „**Kolej Lokalna Lwów-Podhajce**”, S. A. — o godz. 10 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. Andrzeja Potockiego 11.
 — „**Elektryczność**”, S. A. — o godz. 13 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Zgoda 10.
 — „**Las**”, S. A. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, pl. Żelaznej Bramy 1.
 — **Zakłady Przemysłowe „Eternit”**, S. A. — o godz. 14 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Czackiego 14.
 — **Towarzystwo Mijaczowskich Odlewni Stali i Zakładów Mechanicznych „Bracia Bauerertz”**, S. A. — o godz. 10 w lokalu S-ki w Mijaczowie,
 — „**Płon**”, S. A. — o godz. 15 w lokalu S-ki w Inowrocławiu, ul. Dworcowa 21.
 — **Młyny Grudziądzkie „Cerealia”**, S. A. — o godz. 12 w lokalu S-ki w Grudziądzu, ul. Dworcowa 49.
 — **Zakłady Przemysłowe „Bracia Hłowieccy”**, S. A. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Lipowa 7a.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

ZWOLNIENIE OD PODATKU DOCHODOWEGO ŚWIADCZEŃ NA ZWALCZANIE BEZROBOCIA¹⁾.

— Pragnąc przyczynić się do zwalczania bezrobocia, Ministerstwo Skarbu okólnikiem L. D. V 5027/2 z dn. 5 października poleciło

¹⁾ P. zesz. 41/1930, str. 1429—30; Z Nacz. Komitetu do Spraw Bezrobocia.

przy ustalaniu dochodu podatkowego osób prawnych zaliczać do kosztów uzyskania dochodu, podlegających potrąceniu na podstawie art. 6 ustawy, wszelkiego rodzaju wydatki, poniesione przez te osoby na cele walki z bezrobociem.

Jednocześnie na podstawie art. 126 ustawy o podatku dochodowym Min. Skarbu upoważniło izby skarbowe oraz Śląski Urząd Woj. wódzki (Wydział Skarbowy) do umorzenia podatku, przypadającego od świadczeń na rzecz zwalczania bezrobocia, poniesionych przez osoby fizyczne.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 5 do 10 października 1931 r.

— Dla walut panowała w okresie sprawozdawczym nadal tendencja niejednolita, przyczem w związku z niepewną sytuacją na giełdach europejskich poszczególne waluty ulegały dość silnym wahaniom, szereg zaś ich nie był wogóle notowany. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego zwiększały franki szwajcarskie, belgi, floreny holenderskie, guldeny gdańskie oraz leje rumuńskie, niżej zaś cenione były: dolary, funty szterlingów, franki francuskie oraz korony czeskosłowackie, przyczem różnice kursowe w wielu wypadkach silnie przekraczają normalne odchylenia.

Wiadomości o możliwości dewaluacji dolara wywołały silną ich podaż, co dało w rezultacie znaczną zniżkę kursu — do poziomu $\text{zł } 8'82$ za $\text{\$ } 1$. W obrotach prywatnych kurs dolara obniżył się do $\text{zł } 8'84$ za $\text{\$ } 1$.

Wysokość dziennego zapotrzebowania walut ulegała dość znacznym wahaniom, nie osiągając naogół średniego poziomu.

		Kurs najwyż- szy	Kurs najniż- szy	Kurs w dn. 10/X
		w zł		
Dolary St. Zjedn.	$\text{\$ } 1$	8'925	8'924	8'924
" " " " " telegr.	$\text{\$ } 1$	8'929	8'928	8'928
Funty szterlingów	$\text{£ } 1$	35'00	33'90	34'45
Franki francuskie	100 fr.	35'18	35'17	35'18
Franki szwajcarskie	100 fr.	175'30	174'60	175'30
Belgi	100 blg.	125'00	124'80	125'00
Korony czeskosłowackie	100 kor.	26'42	26'42	—
Liry włoskie	100 lir.	46'15	46'15	—
Floreny holenderskie	100 fl.	360'90	359'90	360'90
Guldeny gdańskie	100 guld.	173'85	173'85	—
Leje rumuńskie	100 lei	5'33	5'33	5'33

Zapotrzebowanie na papiery lokacyjne państwowe wzrosło bardzo silnie, szczególnie w drugiej połowie tygodnia sprawozdawczego, pociągając za sobą dość znaczne wahania kursowe. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego 3% Pożyczka Budowlana poprawiła się o $\text{zł } 1'00$, 6% Pożyczka Dolarowa o 4%, 7% Pożyczka stabilizacyjna o 5%; bardzo silne różnice wykazuje 4% Pożyczka Inwestycyjna: sztuki podniosły się o $\text{zł } 8'00$, natomiast serie (w porównaniu z ostatnimi notowaniami z pierwszych dni poprzedniego okresu — przed zniżką) obniżyły się o $\text{zł } 7'00$, tak iż różnica cen sztuk i seryj spadła do $\text{zł } 3'00$. Z pozostałych papierów tej grupy niżej o 1½% ceniono 5% Pożyczkę Konwersyjną, oddawna zaś nienotowaną 5% Pożyczką Konwersyjną Kolejową obracano po kursie 32'50. Bez zmiany pozostał kurs 10% Pożyczki Kolejowej oraz listów zastawnych i obligacji banków państwowych.

Dział listów w zastawnych wykazuje również bardzo znaczne ożywienie, co jest rezultatem bardzo silnego obniżenia kursów w okresie poprzednim. Zainteresowaniem cieszyły się wszystkie popularniejsze papiery tej grupy, odzyskując w olbrzymiej większości wypadków straty, poniesione w okresie poprzednim. Jedynie dla listów zastawnych w walucie obcej panowała tendencja słaba — 7% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemskiego w Warszawie 1928 r. wykazują w rezultacie tygodniowym zniżkę o 10%.

W dziale obligacji ożywienie było nadal niewielkie; prócz utrzymanych 8% Obligacji Polskiego Banku Komunalnego III em., obracano V 4½% oraz VI 6% Obligacjami Pożyczek Konwersyjnych m. Warszawy 1926 r., których kurs nieco się obniżył.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj- wyższy	Kurs naj- niższy	Kurs w dn. 10 X
		w zł		
3% Pożyczka Budowlana	$\text{zł w zł. } 50$	32'50	29'00	31'00
4% " " Inwestycyjna	$\text{zł w zł. } 100$	79'00	71'50	77'50
				-79'00
4% " " (serie)	$\text{zł w zł. } 100$	82'00	74'00	82'00
		w % nominalu		
5% Pożyczka Konwersyjna	zł	42'25	41'25	41'25
5% " " Kol.	zł	33'50	32'50	—
6% " " Dolarowa	$\text{\$}$	60'00	55'00	57'00

7% Pożyczka Stabilizacyjna ¹⁾	$\text{\$}$	58'00	51'00	56'50
				-55'75
				-56'00
10% " " Kolejowa	fr. w zł.	100'00	99'50	100'00
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	$\text{zł w zł. } 1927$	83'25	83'25	83'25
8% " " " " "	$\text{zł w zł. } 1927$	94'00	94'00	94'00
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	$\text{zł w zł. } 1927$	83'25	83'25	83'25
8% " " " " "	$\text{zł w zł. } 1924$	94'00	94'00	94'00
7% Obl. Kom. " " "	$\text{zł w zł. } 1927$	83'25	83'25	83'25
8% " " " " "	$\text{zł w zł. } 1924$	94'00	94'00	94'00
8% Obl. Bud. " " "	$\text{zł w zł. } 1927$	93'00	93'00	—
8% Obl. Polskiego Banku Komunalnego III em.	$\text{zł w zł. } 1924$	93'00	93'00	—
4½% L. Z. T-wa Kred. Ziemsk.	zł	45'00	40'00	45'00
7% L. Z. T-wa Kred. Ziemsk. w Warszawie 1928 r.	$\text{\$}$	56'00	50'25	—
4½% L. Z. T-wa Kred. m. Warsz.	zł	50'00	48'50	49'00
5% " " " " "	zł	52'75	46'50	52'50
				-52'00
8% " " " " "	zł	66'50	57'00	63'75
				-66'50
				-65'00
8% " " " " " Częstochowy	zł	57'50	56'00	56'00
8% " " " " " Kalisza	zł	58'00	54'00	—
8% " " " " " Lublina	zł	56'50	56'50	56'50
10% " " " " " " "	zł	65'00	65'00	—
8% " " " " " Łodzi	zł	62'50	56'00	61'00
				-62'50
8% " " " " " Piotrkowa	zł	51'00	51'00	—
10% " " " " " Radomia	zł	65'50	58'00	65'50
10% " " " " " Siedlec	zł	65'00	59'00	—
V 4½% Obl. Pożyczki Konwers. m. Warszawy 1926 r.	zł	40'00	40'00	—
VI 6% Obl. Pożyczki Konwers. m. Warszawy 1926 r.	zł	40'00	40'00	—

ZŁOTY ZAGRANICĄ

1931	Gdańsk ²⁾	Berlin ²⁾	Wiedeń ²⁾	Paryż ²⁾	Zurych ²⁾
5/X	57'46—57'58	47'075—47'275	—	—	57'20
6/ "	57'47—57'58	47'15—47'35	—	—	57'25
7/ "	—	" "	—	283'00	57'00
8/ "	—	" "	—	—	57'10
9/ "	57'46—57'58	" "	—	—	57'20
10/ "	57'47—57'58	" "	—	—	57'15
1931	Londyn ³⁾	Praga ¹⁾	New-York ¹⁾	Amsterdam ¹⁾	
5/X	35'00	—	—	—	
6/ "	"	—	—	—	
7/ "	"	—	—	—	
8/ "	"	—	—	—	
9/ "	"	377'75	—	—	
10/ "	"	—	—	—	

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH⁴⁾

	21—26/IX	28/IX—3/X	5—10/X
	(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach obroty)		
New-York			
6% dolarowa			
1920	43—36—42½ (84.000)	54—45—49 ^{7/8} _R (93.000)	60½—50—59 (66.000)
8% Dillon			
1925	49—30½—49 (340.000)	54½—49—50 (242.000)	64½—53—64¼ (143.000)
7% stabilizac.			
1927	43—30½—43 ^{1/8} ₈ (462.000)	50—48—48½ (290.000)	56½—49 ^{7/8} ₈ —55 (261.000)
7% Warszawy			
1928	33—30—33 (148.000)	38—35—36 (85.000)	40—35—38 (74.000)
7% śląska			
1928	33—25½—32½ (129.000)	37—33½—34½ (99.000)	40—34—40 (112.000)

¹⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

²⁾ Za $\text{zł } 100$.

³⁾ Za $\text{£ } 1$.

⁴⁾ Kursy — w % ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju.

Londyn 7% stabilizac. 1927	76'80—51'80— —64'80	54'80—50'80— —51'80	52'70—50'70— —51'70	Paryż 7% stabilizac. 1927	88'15—83'05	81'48 — 64'95	—
Zurich 7% stabilizac. 1927	48 - 40	45—31	55—48	Mediolan 7% włoska 1924	98'80-98'20-98'80 (2.620)	98'80-98'40-98'70 (1.530)	—
Sztokholm 7% stabilizac. 1927	sierpień 1931 73—64¼ (4.000)						

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

DALSZE POGORSZENIE SYTUACJI W NIEMCZECH

JĘZEŁI jeszcze przed miesiącem, po zawarciu układu bazylejskiego, uspokojeniu stosunków kredytowych w kraju i zastosowaniu śruby dewizowej, mógł kto żywić złudzenie, że Niemcy zdołają się wygrzebać własnymi siłami, to dzisiaj te złudzenia musiały się rozchwiać najzupełniej. Dzisiaj problem sprowadza się do znacznie węższych granic: czy Niemcy potrafią utrzymać walutę aż do wygaśnięcia umowy bazylejskiej oraz jakim sposobem zapewnić sobie zdołają po tym terminie warunki życia, odsuwające zmorę bankructwa? Spadek funta angielskiego, pociągający za sobą spadek walut skandynawskich i zachwianie się innych, wreszcie pogorszenie się stosunków kredytowych w Stanach Zjednoczonych, wyrażające się koniecznością interwencji amerykańskiej dla podtrzymania kursu dolara w Paryżu, a ponad wszystko ogarniająca cały świat gospodarczy niepewność jutra — zmieniły również i położenie Niemiec gruntownie na gorsze.

Obrazem tych zmian jest, może nawet z pewnym pesymistycznym odcieniem, stan rachunków Banku Rzeszy. Wykaz Reichsbanku na ultimo września nie mógł być dobry (z tem się każdy liczył) ale nikt nie spodziewał się, żeby był aż tak zły, wykaz zaś na dz. 7/X wcale nie przynosi pociechy.

	7/X	30/IX	15/IX
Zapas złota	1.219'3	1.300'8	1.372'1
Dewizy, zaliczone do pokrycia	141'5	138'8	356'2
Bilon	78'9	69'3	95'3
Weksle i czeki	3.688'1	3.544'4	2.868'8
Weksle Skarbu Rzeszy	40'4	124'1	18'2
Lombardy	167'6	300'5	163'7
Efekty	103'0	103'1	103'0
Obieg not	4.522'9	4.609'2	4.249'6
Rachunki żyrowe	500'5	613'4	393'4
Pokrycie not Reichsbanku	30'1%	31'2%	40'7%

Dwie są cechy charakterystyczne wykazu ultimo: pokrycie zmalało o RM 232'7 miljn., obieg zaś banknotów wzrósł o RM 435'3 miljn., skutkiem czego stopa pokrycia spadła do niebywałego poziomu 31'2%. Jest to wynikiem niezwykłego zwiększenia zapotrzebowania dewiz, które spowodowało skrócenie pokrycia o RM 288'7 miljn., w okresie 15 — 30 września. Komunikat Banku Rzeszy wyjaśnia, że chodzi tu głównie o skutki wprowadzenia w życie układu o nieodwoływaniu kredytów zagranicznych oraz o likwidację zaległych interesów terminowych. Jest to jednorazowy proces, który kończy się 3/X i obejmuje ok. RM 330 miljn. To wyjaśnienie jest jednak nie wystarczające. Prawda, że obowiązek

wypłacenia we wrześniu wierzycielom zagranicznym 25% ich kont markowych, nałożony na banki niemieckie przez układ bazylejski, pociągnął za sobą przykry odpływ dewiz. Ale to jeszcze nie wyjaśnia faktu, że cały wkład kapitałowy Banku (weksle, czeki, lombardy, efekty) powiększył się na ultimo września o RM 825'5 miljn., podczas gdy wzrost ten na ultimo sierpnia wynosił tylko RM 296'4 miljn.

Tak silny wzrost zapotrzebowania pieniądza nie tłumaczy się tylko płatnością pierwszej ćwiertki obcych kont markowych. Złożyły się na to inne jeszcze czynniki, a mianowicie: kasy oszczędności i centrale żyrowe dla zaspokojenia nadmiernie dużych wypłat musiały pokrywać się w Reichsbanku. Ponadto wielu obywateli niemieckich, mających zobowiązania w funtach szterlingów i walutach skandynawskich, postanowiło skorzystać z obecnej zniżki walut i zapłacić swoje długi, a nie posiadając gotówki na zakup dewiz, uzyskało je przez dyskont weksli w Reichsbanku. Jest to jednym z powodów niebywałego wzrostu portfelu wekslowego o RM 550'6 miljn. do rekordowej sumy RM 3.545 miljn. (ultimo sierpnia r. b. RM 3.101 miljn., ultimo zaś września 1930 r. RM 2.097 miljn.). W jakiej wysokości dopływały we wrześniu dewizy z eksportu, w ostatnich miesiącach dającego znaczne nadwyżki nad importem — tego nie można wywnioskować z wykazów Banku Rzeszy, dających tylko salda poszczególnych kont.

Nie koniec na tem. Obieg not (Banku Rzeszy i Rentenbanku), wynoszący z końcem sierpnia RM 4.803 miljn., wzrósł w końcu września do 5.031 miljn., cały zaś obieg pieniężny — z 6.069 miljn. w sierpniu do 6.334 miljn. we wrześniu (wrzesień 1930 r. 6.357 miljn.). Jeśli uwzględnimy, że w tym roku, w przeciwstawieniu do poprzedniego, skutkiem tylko 50%-owej wypłaty poborów urzędniczych, napięcie ultimowe powinno być o RM 200 — 300 miljn. niższe, nie licząc już nawet tak poważnych momentów, wpływających na osłabienie tego napięcia, jak spadek cen i obrotów handlowych — to musimy przyjść do wniosku, że obrót pieniężny wykazuje niezdrowe objawy. Nie zapominajmy wszakże, że w ostatnim tygodniu września zdołano wepchnąć do obiegu 55'3 miljn. bilonu. Na podstawie tych danych można stwierdzić napewno, że brak zaufania do stałości waluty i wypłacalności instytucji kredytowych wzrósł znowu, wyrażając się przetrzymywaniem dewiz na kontach zagranicznych i tezauryzowaniem pieniądza krajowego.

Można było przypuszczać, że w I tygodniu b. m. po minięciu ultimo potrzebnych na nie paręset miljo-

nów wróci z powrotem do Banku i odciąży pokrycie. Tymczasem okazało się, że zapotrzebowanie pieniądza trwa nadal, gdyż obieg banknotów zmniejszył się zaledwie o RM 83·3 miljn. Cały wkład kapitałowy Banku spadł zaledwie o RM 74 miljn., przyczem o spadku tym zdecydowało właściwie zmniejszenie się sumy weksli skarbowych o RM 83·7 miljn. Całkowity obieg pieniężny spadł zaledwie o 103 miljn. do 6.231 miljn. Nie ulega kwestji, że ten obieg jest za duży i że szybkość obiegu znowu się zmniejszyła. Oczywiście, że nonsensem byłoby mówić o jakiejś inflacji, właśnie kiedy gospodarstwo przechodzi przykry okres choroby deflacyjnej.

Pokrycie, zamiast wzrosnąć, znowu zmalało aż do 30·1%. Nikogo to zbyt nie zatrważa, bo w Niemczech nauczone się nareszcie nie przypisywać sprawie pokrycia większego znaczenia niż to, na które ona zasługuje. Najbliższa poważniejsza płatność, t. j. 15% kont markowych z układu bazylejskiego, czyli ok. RM 100 miljn., przypada w połowie miesiąca. Do tego czasu zapewne napłynie dość dewiz z eksportu. Dalszy odpływ dewiz na spłatę kont markowych zagranicznych wierzycieli może być w myśl układu bazylejskiego w każdej chwili wstrzymany (nie dalej jednak niż do końca lutego 1932 r.) prostem oświadczeniem Banku Rzeszy, złożonym w Banku Wypłat Międzynarodowych, o ile ten odpływ powodowałby niebezpieczeństwo dla sytuacji dewizowej Niemiec. Ten środek zdecydowany jest Bank Rzeszy zastosować tylko w wypadku niezbędnej konieczności. Pozostają mu narazie inne: wyżka dyskonta, polityka restrykcyjna i przykręcenie śruby dewizowej. Z wątpliwej skuteczności wyżki dyskonta (niedawno niżonego) zdają sobie wszyscy sprawę, skłaniając się raczej ku indywidualnym restrykcjom kredytowym. Narazie zastosowano środek trzeci, t. j. zaostrenie przepisów dewizowych. Zaostrenie to idzie w 3 kierunkach: wszystkie zapasy dewiz mają być ponownie zgłoszone, maksimum wolne od zgłoszenia zostało obniżone z RM 1.000 do RM 200, a wreszcie zakres walorów, objętych pojęciem dewizy, został rozszerzony. Udzielane dotychczas ogólnie upoważnienia kupna dewiz zostaną w przyszłości ograniczone do pewnych kwot maksymalnych i posiadać będą tylko jednomiesięczny okres ważności.

Charakter pomocniczego środka obrony waluty nosi także zamknięcie giełdy, które nastąpiło bezzwłocznie po załamaniu się funta i potrwa zapewne przez czas dłuższy, przyczem Rząd wydał rozporządzenie doraźne, zakazujące ogłaszania kursów prywatnych. Stwarza to automatycznie obroty prywatne, nie dające stronom żadnej ręką ucziwego kursu, odpowiadającego stosunkom na rynku. Zdaje się, że w tym wypadku Rząd poszedł zadaleko, bo inna jest rzecz, bronić waluty, a inna, ponad konieczność tej obrony, dezorganizować rynek walorów.

Wielkiem pytaniem, które się rzeczy wysuwa się dzisiaj na plan pierwszy w Niemczech, a posiada pierwszorzędne znaczenie dla Polski, reszty Europy i całego świata cywilizowanego, jest, czy Niemcy będą miały wolę i możliwość utrzymywania marki przy obecnym parytecie złota. Na to pytanie odpowiedzieli już twierdząco, w bardzo stanowczy sposób, Kanclerz Brüning i Prezydent Banku Rzeszy dr. Luther. Bez kwestji, są poważne momenty, które przemawiają za utrzymaniem parytetu złota. Ale i za ustawową dewaluacją marki istnieją poważne względy, z któ-

rych najważniejszym jest perspektywa ciężkich walk wewnętrzno-politycznych o niżkę cen i płac zarobkowych. Czy Rząd nie będzie zmuszony czasami cofnąć obecnych dumnych deklaracji — okaże się dopiero wówczas, kiedy Rząd angielski poweźmie decyzję co do przyszłych losów funta szterlingów, t. j. zapewne co do poziomu jego dewaluacji, i kiedy ujawni się stanowisko innych gospodarczo poważnych krajów co do swoich walut oraz co do przeciwdziałania dewaluacji funta.

Niemcy są krajem, którego prawie wszystkie zobowiązania zagraniczne powojenne opiewają na mocne waluty i na złoto. Korzyści, osiągnięte z ewentualnej dewaluacji funta, będą stosunkowo niewielkie (funtowe transze pożyczek Dawesa i Younga oraz kilka poważniejszych pożyczek przemysłowych). Znaczna część obdłużenia wewnętrznego również opiewa na złoto. Wrazie zatem ustawowej dewaluacji marki suma tych wszystkich pożyczek pozostałaby niezmienną, w przeliczeniu na złoto, natomiast wzrósłby odpowiednio ciężar ich obsługi, w przeliczeniu na marki. To wymagałoby stosunkowego podniesienia markowych dochodów Skarbu Rzeszy, a zatem powodowałoby od razu wzmoczenie nominalnego obciążenia podatkowego. Poza tem istnieje różnica między stosunkami angielskimi i niemieckimi, o której mówi Dr. Luther, że w „wypróbowanych inflacyjnych Niemczech” podciągnięcie cen i czynników składowych kosztów nastąpiłoby prawie natychmiast; pierwsze stadium błogich skutków inflacji trwałoby bardzo krótko. Do tych, w zasadzie słusznych, poglądów należy jednak dodać pewną poprawkę, która zarazem stanowić będzie najsilniejszy argument za dewaluacją: jeżeli obniżenie parytetu złota waluty angielskiej zostanie zdecydowane, a za tym przykładem pójdzie znaczna część krajów, poważnie mających znaczenie w handlu zagranicznym, to nacisk, wywierany na Niemcy poprzez import i zachęcający do kalkulacji w zlocie, znacznie się zmniejszy, rozmiary zaś obrotów towarowych, konkurujących z eksportem niemieckim, znacznie wzrosną. Jedno i drugie przemawiałoby za naśladowaniem przykładu angielskiego, gdyż czas trwania „pierwszego stadium” inflacji byłby znacznie dłuższy. Ale i w tym wypadku decyzja zależeć będzie od oceny stopnia możliwości sprowadzenia już i dotychczas zbyt wysokich kosztów produkcji niemieckiej do poziomu, dopuszczającego opłacający się eksport w konkurencji z krajami, korzystającymi z dumpingu walutowego. Zaznaczmy jednak przytem, że takie wyrównanie poziomu przez dostosowanie się do innych krajów w cenach eksportowych nie rozwiązywałoby jeszcze jednego z najważniejszych dla gospodarstwa niemieckiego problemów, t. i. zagadnienia ograniczenia za wysokich kosztów produkcji. Podniesienie rentowności produkcji niemieckiej, zwiększenie akumulacji kapitału, a przez to rezerwy sił całego gospodarstwa, pozostaje jak dotychczas kapitalnym zagadnieniem, które obejść się nie da.

Jakie są szanse utrzymania parytetu złota na najbliższe czasy? Można to określić tylko po koniec lutego 1932 r., t. j. do chwili expiracji układu bazylejskiego. Do tego czasu mają Niemcy do płacenia, oprócz importu, procenty i raty amortyzacyjne od pożyczek zagranicznych, w rocznej wysokości RM 1¹/₄ — 1¹/₂ milj. oraz długi, nieobjęte układem bazylejskim, w tem blisko RM 750 kont markowych. Na pokrycie tego mają przychody z eksportu, dającego bardzo poważne nadwyżki, oraz nadwyżki bilansu usług

Pierwszą z tych pozycji szacuje Instytut Badania Konjunktur na 1931 r. na RM $2\frac{1}{2}$ —3 miiłd., drugą — na RM 200 miljn. (ta pozycja wobec spadku frachtów morskich, zależnych od funta, może ulec niższe). Można zatem przypuszczać, że, bez zmian na gorsze, pozycje te się bilansowo wyrównają — chociaż niespodzianie wysoki odpływ dewiz we wrześniu wykazuje, że w życiu praktycznym te obroty napotykają na przeszkody, których rachunek papierowy nie przewiduje. W każdym razie, czy ustawowa dewaluacja przyjdzie, czy nie, wypłacalność zagraniczna Niemiec opiera się prawie wyłącznie na nadwyżkach eksportowych. Niezawodnie wywóz niemiecki jest bardzo duży i nadwyżki bilansu handlowego są znaczne. Ale to oparcie nie jest zbyt silne.

Poważny wzrost nadwyżek wywozowych w r. b. zawdzięcza się głównie spadkowi importu (aż do poziomu RM 454 miljn. w sierpniu). To zjawisko już samo przez się dowodzi osłabienia gospodarstwa, a nie tylko trudności dewizowych. Wywóz niemiecki, którego wysoki poziom jest funkcją depresji gospodarczej w kraju, musiał jednak ucierpieć nie tylko wartościowo, ale i ilościowo na spadku cen eksportowych, obliczonym dla I półrocza 1931 r. w porównaniu z I półroczem 1929 r. na 12% (bez uwzględnienia przesunięć w jakości). Dzisiaj, wobec dewaluacji szeregu walut światowych, obraz zmienia się na gorsze. Kraje, utrzymujące się przy parytecie złota, ucierpieć muszą przez konkurencję z dumpingiem walutowym zarówno na rynkach eksportowych, jak i na własnym, a ponadto także ucierpieć skutkiem utrudnień, jakimi się inne kraje będą broniły przed dumpingiem, nie zawsze może mogąc i chcąc ograniczyć tę obronę tylko do odparcia istotnego zła. Nie ulega kwestji,

że i tu posiadają Niemcy pewne możliwości, że mogą obniżyć pewne ceny i polepszyć jakość, ale ani kredytowo nie mogą dużo zrobić, ani też przemoc najważniejszego czynnika, powodującego niemożność globalnego eksportu, t. j. słabej siły chłonnej krajów odbiorczych.

Droga dostosowania cen niemieckich do zmienionego poziomu światowego, jaką Rząd Rzeszy społeczeństwu wytyczy, jest trudna, tak trudna, że miarę rozwoju stosunków okazać się nawet może niewykonalną. Dewaluacji Niemcy nie chcą zrobić, bo się to im na nic nie przyda. Na psucie waluty przez zastosowanie rozmaitych projektów, podszytych inflacją, Rząd się puścić nie chce. Ale może przyjść jeszcze gorsza sytuacja. „*Berliner Tageblatt*” — jeżeli albo trwała deflacja wewnątrz kraju doprowadzi do silnego rozluźnienia struktury ich gospodarstwa i pracy, albo jeśli mimo zaostrzenia ich ustawodawstwa dewizowego podstawa utrzymania waluty złotej, której się Niemcy kurczowo trzymają, zostanie im z pod nóg usunięta”.

W paru słowach można sytuację dzisiejszą Niemiec tak określić: niespokojny i niejasny stan polityczny oraz pełen przygnębienia i nerwowości stan gospodarczy kraju, wyczerpanie środków obrony waluty i rezerw kredytowych do ostatniej niemal granicy, słabnący handel zagraniczny. Z jednej strony podtrzymuje się porządek w sposób, graniczący z dyktaturą¹⁾, z drugiej żywi się nadzieję na jakieś porozumienie światowe, które przyniesie przynajmniej ulgi płatnicze. Tu i ówdzie zaczyna świtać zrozumienie, że jednak spokój polityczny jest wstępnym warunkiem rozpoczęcia okresu poprawy.

Berlin, dn. 12 października

W. H. H.

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIEN POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

OGÓLNE

STOPA DYSKONTOWA. — W dn. 9 b. m. stopa dyskontowa Federal Reserve Bank of New-York została podniesiona o 1 t. j. do poziomu $2\frac{1}{2}\%$ ¹⁾; w następnym dniu podniesiono również dyskonto oficjalne we Francji o $\frac{1}{2}\%$, w wyniku czego poziom stopy francuskiej i amerykańskiej zrównał się. Przypomnieć należy, że dotychczasowy poziom dwu wymienionych stóp dyskontowych datował się jeszcze z początku maja r. b. i był rezultatem konsekwentnego ich obniżania; ówczesna niżka dyskonta rozszerzyła się na Anglię, Holandję i kraje skandynawskie, przyczem ruch ten uważano za czynnik, mogący się bardzo wydatnie przyczynić do ożywienia interesów i przezwyciężenia panującego kryzysu. Stopa $1\frac{1}{2}\%$, tak długo utrzymywana przez Federal Reserve Bank w New-Yorku, była najniższa w świecie i również niższa od stopy w innych bankach federalnych — z wyjątkiem Banku w Bostonie, który miał tę samą stopę. Zwyczaj dyskonta amerykańskiego motywowana jest chęcią przeciwdziałania spekulacji walorami giełdowymi, mogącej znaleźć silną podniętę w ostatnich koncepcjach Prezydenta Hoovera. Z drugiej strony jednak podkreśla się, że odpływ złota ze Stanów — wynoszący w pierwszym

tygodniu b. m. \$ 78 miljn., do czego dochodzi \$ 28 miljn., zarezerwowanych dla banków zagranicznych — był ważnym czynnikiem, przemawiającym za podniesieniem ceny kredytu w instytucji emisyjnej. Dotychczasowa polityka pieniężna Stanów Zjedn. Am. szła w kierunku utrzymania płynności na rynku pieniężnym, mając na celu przeciwdziałanie w ten sposób depresji cen i czynnikom, osłabiającym obieg gospodarczy; ostatnie koncepcje Prez. Hoovera zmierzają do tego samego celu inną drogą — przez zmobilizowanie zamrożonych aktywów bankowych, a tem samem umożliwiają mniejszy liberalizm w polityce dyskontowej. Co do Banku Francji — prasa francuska podkreśla, że podniesienie jego dyskonta jest jedynie konsekwencją decyzji amerykańskiej, bowiem stan francuskiego rynku pieniężnego za koniecznością takiego kroku nie przemawiał.

W miesiącu bieżącym podniesione zostały stopy dyskontowe również w Japonii (o 0.73%, t. j. do 5.84%), na Litwie (z 7% na 8%) i w Finlandji (z 6% na 7%). Natomiast obniżone zostało dyskonto w Szwecji i Norwegji — o 1%, t. j. do 7%. Decyzja ta jest rezultatem nacisku, wywieranego na Rząd i instytucje emisyjne przez życie gospodarcze, a głównie przez rolnictwo i banki; wskazywano, że nie miała miejsca ani inflacja, ani wzrost cen wewnętrznych, a kurs walut obu krajów ustabilizował się już na poziomie 10% po-

niżej parytetu, podczas gdy stopa 8% jest w warunkach tamtejszych wysoka, i życie odczuwa ją dotkliwie. Rzeczywiście wydaje się odbiegać w pewnym stopniu od tej optymistycznej oceny, bowiem ceny, a zwłaszcza ceny towarów importowanych, zwykływały i dotąd okazują się płynnymi, podobnie jak kurs waluty.

Duński Bank Narodowy — wedle dotychczasowych informacyj — nie zamierza pójść w ślady Szwecji i Norwegji, co jest zrozumiałe, gdyż dyskonto w Kopenhadze pozostaje na stosunkowo niskim poziomie 6%.

Wśród innych — poza stopą dyskontową — posunięć z dziedziny polityki emisyjnej wymieni należy ściśle reglamentację obrotu dewizami w Austrii, znajdującą analogię jedynie bodaj w postanowieniach z czasu wojny. Nakazana została rejestracja dewiz, przeznaczonych na eksport, wszelkich dewiz na sumę powyżej 1.000 szyl., zapasów dewizowych w bankach, wkładów, posiadanych przez obywateli lub instytucje austriackie zagranicą. Prywatny handel dewizami z zagranicą został zakazany, sprzedaż walut można dokonywać jedynie za pośrednictwem banków, upoważnionych przez Bank Narodowy, a również przywóz walut poddany jest kontroli tego Banku. Zakazany

¹⁾ Z dniem 15 b. m. stopa została w dalszym ciągu podniesiona do $3\frac{1}{2}\%$ (Red.).

¹⁾ Notatka o ostatnim doraźnym rozporządzeniu Prezydenta z dn. 7 b. m. zamieszczona jest na str. 1469.

jest, wreszcie, wywóz biletów bankowych, opiewających w szylingach. Niezwykłe rygorystyczne te postanowienia wywołane zostały przez dziką spekulację, prowadzoną przez czarne giełdy, a narażającą kurs szylinga na wahania tem szkodliwsze, że nieuzasadnione.

Mniej rygorystyczna, jednak tem niemniej stanowcza reglamentacja obrotu zagranicznego wprowadzona została w Finlandji i Jugosławji. Wreszcie, w początku b. m. wprowadzono ograniczenia handlu walutowego z zagranicą we Włoszech. Kontrola i dyspozycja walutami została skoncentrowana w Banca d'Italia, któremu banki prywatne obowiązane są udzielić informacji co do swych pozycji dewizowych, oraz co do zapotrzebowania na waluty ze strony swej klienteli. Banki prywatne zobowiązane zostały do ograniczenia kredytów dla tych klientów, o których można przypuszczać że są w posiadaniu dewiz zagranicznych, nawet pochodzących z eksportu i przeznaczonych na regulację interesów importowych. Zabronione zostało zakupywanie papierów na giełdach obcych na rachunek własny lub cudzy, względnie przekazywanie na ten cel pieniędzy; zakazany jest też handel terminowy. Banki dostarczać będą dewiz tylko na cele handlowe, udowodnione odpowiednimi dokumentami.

Również w Czechosłowacji ograniczenia handlu dewizowego zostały zastrzone. Wywóz banknotów — dotąd nieograniczony — dozwolony jest do sumy Kcz. 10.000, na sumy wyższe zaś posiadać należy zezwolenie Banku Narodowego. Wolny wywóz weksli, czeków, listów kredytowych i t. p. ograniczono do Kcz. 20.000. Gospodarka walutowa ma być ześrodkowana i regulowana przez Bank Narodowy, do którego mają być wpłacone waluty, pochodzące z eksportu.

Wspomnieć, wreszcie, wypadka o porzuceniu parytetu złota przez Egipt i Unję Południowo-Afrykańską. Decyzja egipska ma znaczenie praktyczne małe, gdyż waluta tamtejsza utrzymała swe ścisłe związki z funtem, a jednocześnie wprowadzono zakaz wywozu złota. Natomiast Unja Południowo-Afrykańska zareagowała na historyczną decyzję Banku Angielskiego oświadczeniem, że przy parytecie złota pozostaje, i istotnie można było przypuszczać, że funt tamtejszy oderwie się od funta angielskiego; obecne zawieszenie wymiagalności na złoto może się okazać wypadkiem ważnym ze względu na dominację Afryki Południowej w światowym wydobyciu złota.

W. J.

STANY ZJEDN. AM.

DEKLARACJA PREZYDENTA HOOVERA. — W dn. 7 b. m. ukończona została konferencja Prezydenta Hoovera z wybitnymi członkami Kongresu. Prezydent Hoover złożył deklarację, której treść została z członkami konferencji uzgodniona, przyczem tekst pierwotny uległ w niektórych punktach (głównie co do rozmów z P. Laval) wydatnym zmianom. Prez. Hoover w deklaracji tej proponuje mobilizację krajowych zasobów bankowych, aby zadość uczynić wymaganiom aktualnej sytuacji; w tym celu ma być utworzona nowa instytucja o kapitale około \$ 500 miljn., której rolą polegać będzie na redyskontowaniu efektów bankowych, nie mogących być — w myśl

statutów — dyskontowanymi przez banki Rezerwy Federalnej. W ten sposób banki, których sytuacja jest zdrowa, uzyskują możność mobilizowania w miarę potrzeby swych kapitałów i kontynuowania swej działalności bez ograniczania kredytów. Propozycja ta została zaakceptowana przez główne banki w New-Yorku, które zapewniły swe współdziałanie i podjęły się prac nad jej realizacją. Członkowie New York Clearing House Association jednomyślnie postanowili uczestniczyć w tworzeniu nowej instytucji z sumą \$ 150 miljn., co odpowiada 2% odnośnych kont kredytowych. Prezydent Hoover ma zażądać od Kongresu rewizji Federal Reserve Act w kierunku rozszerzenia i ułatwienia redyskonta, co przyczyni się do zwiększenia zdolności kredytodawczej banków prywatnych, uzyskujących pewność, że w momentach trudnych będą mogły uzyskać racjonalne awanse na swe walory. Niezależnie od tego, i jeżeli to jest niezbędne, Prezydent będzie proponował utworzenie instytucji finansowej, zbliżonej swym charakterem do War Finance Corporation, któraby posiadała zasoby, dostateczne dla zadośćuczynienia potrzebom, związanym z zabezpieczeniem kredytu.

W drugiej części swej deklaracji, przereklamowanej na życzenie Sen. Boraha i in., Prezydent Hoover oświadcza, że w czasie wizyty Premjera Laval'a ma zamiar przedyskutować z nim nowe środki, dotyczące państwowych długów międzynarodowych, potrzebne w związku z obecną depresją gospodarczą. Polityka Stanów Zjedn. Am. w tej dziedzinie jest znana i znalazła wyraz w deklaracji Prezydenta z dn. 20/VI r. b., dotyczącej moratorium długów wojennych. Problemem, obecnie wchodzącym w grę, jest znalezienie formuły, zdolnej przyczynić się do ożywienia interesów — tak w Stanach Zjedn., jak i w reszcie świata. Kwestja ta, która będzie przedmiotem przyszłych negocjacji z rządami zagranicznymi, nie została poddana do aprobaty członków Kongresu, obecnych na konferencji.

Jak wynika z dotychczasowych głosów prasy, projektowany przez Prezydenta Hoovera Instytut Kredytu Narodowego stanowić będzie rodzaj pomostu między bankowością prywatną a bankami systemu federalnego, który umożliwi instytucjom emisyjnym udzielanie kredytów na podstawie różnych walorów, dziś nie redyskontowanych i uważanych za zamrożone. W ten sposób więc rozmiary działalności emisyjnej systemu federalnego będą mogły być rozszerzone bardzo znacznie i do granic, dziś nie dających się przewidzieć, ściśle zależnych od praktyki, jaka będzie zastosowana. Jeżeli kredyty, udzielone przez Instytut Kredytu Narodowego i redyskontowane w bankach federalnych, dotyczyć będą jedynie potrzeb istotnie pilnych i ściśle kontrolowanych, to nie należy przewidywać, aby nowy system kredytowy nasunął poważniejsze obawy. Obecnie nie wykorzystana zdolność emisyjna banków federalnych oceniana jest na \$ 400 miljn., w razie zaś włączenia do normalnego systemu emisyjnego emisji t. zw. złotych banknotów, pokrytych złotem w 100% — zdolność ta wzrośnie do \$ 1.200 miljn., co stanowi sumę nawet w warunkach amerykańskich wystarczającą.

Kapitał nowego Instytutu został już pokryty i istnieje możliwość jeszcze znacznego jego rozszerzenia. Giełdy amerykańskie wykazały ożywienie, które w pew-

nym stopniu przeniosło się również za ocean.

NIEMCY

NOWE ROZPORZĄDZENIE DO-RAŻNE. — W „Reichsgesetzblatt” Nr. 67 z dn. 7 b. m. ogłoszone zostało III rozporządzenie Prezydenta Rzeszy, dotyczące zabezpieczenia gospodarstwa i finansów oraz zwalczania wykrecozeń politycznych. Rozporządzenie to zawiera przedewszystkiem zmianę rozporządzenia Prezydenta Rzeszy z dn. 1/XII 1930 r. oraz z dn. 5/VI r. b., dotyczącego opodatkowania wyrobów tytoniowych, poborów i płac w instytucjach, związkach oraz fundacjach prawa publicznego, w związkach korporacyjnych i t. p. Mianowicie, kraje związkowe, gminy i in. instytucje prawa publicznego są upoważnione i obowiązane do obniżenia poborów i płac urzędników do granic poborów tej samej kategorii urzędników państwowych, o ile pobory względnie płace tych pierwszych nie są uregulowane w umowie taryfowej lub pragmatyce urzędniczej. Poza tem zmieniono przepisy, dotyczące zaopatrzeń państwowych.

Rząd Rzeszy, celem przyścia z pomocą krajom i gminom w ich działalności na polu opieki społecznej, przeznaczył z funduszy budżetowych kwotę RM 170 miljn., wobec czego pomoc finansowa Rzeszy wynosi łącznie RM 230 miljn. (RM 60 miljn. przyznano w II rozp. Prezydenta Rzeszy z dn. 5/VI r. b.). Podatek od napojów, który w myśl odnośnej ustawy miał być zniesiony z dn. 1/IV 1932 r., będzie nadal pobierany. Część podatku domowo-czynszowego, która była używana na budowę domów, może być używana również na ogólne cele finansowe.

Na polu ubezpieczenia na wypadek bezrobocia zmienia to rozporządzenie przepis, zawarty w II rozp. Prezydenta Rzeszy z dn. 5/VI r. b. w tym sensie, że wysokość zapomogi, pobieranej przez bezrobotnych, ma być obliczana w/g płacy, pobieranej w ciągu ostatnich 26 tygodni (a nie 13 tygodni) przed utratą pracy. Wobec nastąpienia w międzyczasie niższej płacy, zapewnia się bezrobotnym wyższe zapomogi aniżeli te, któreby im przysługiwały na podstawie rozporządzenia dotychczasowego z dn. 5/VI. Tak samo zniesiono przepis, zawarty w II rozp. Prezydenta Rzeszy, ustalający, że dla obliczenia przeciętnej płacy w ciągu ostatnich pracowanych 26 tygodni, liczą się również tygodnie z niepełną ilością dni pracy. Zapomogi z tytułu bezrobocia mogą być do wysokości $\frac{1}{3}$ udzielane w naturaljach. Trzeba zaznaczyć, iż na podstawie upoważnienia, zawartego w II rozp. Prezydenta Rzeszy z dn. 5/VI r. b., czasokres pobierania zapomóg z tytułu bezrobocia został zmniejszony do 20 tygodni, a dla robotników sezonowych na 16 tygodni.

Gminy i związki gmin muszą uzyskać zezwolenie Rządu krajowego wzgl. instytucji, do tego upoważnionej, na zaciągnięcie pożyczek, przejęcie przez gminy gwarancji i zobowiązań. O ile nie chodzi o bezpośrednie lub pośrednie zaciągania kredytów zagranicznych, zezwolenia nie są potrzebne na zaciąganie kredytów kasowych, które mają pokrycie w rzeczywistych dochodach danego roku budżetowego i nie przekraczają 2% preliminowanych dochodów w danym roku budżetowym.

Komunalne związki żyrowe oraz komunalne instytucje kredytowe muszą również uzyskać wspomniane zezwolenie na zaciągnięcie pożyczek, przeznaczonych dla rynku publicznego. Przepis ten nie dotyczy pożyczek przy pomocy emisji listów zastawnych publicznych instytucji kredytowych.

Poza tem konieczną okazała się konwersja kredytów krótkoterminowych na długoterminowe. W tym celu tworzy się przy Min. Skarbu Rzeszy Urząd Konwersyjny, którego zadaniem jest pośredniczenie w przeistoczeniu kredytów krótkoterminowych na długoterminowe. Urząd ten działa w poszczególnych wypadkach na wspólny wniosek dłużnika i wierzyciela. Na cele konwersyjne przeznaczają się w latach budżetowych 1932 — 1935 po 12% podatku domowo-czynszowego. Z kwot tych tworzy się w każdym kraju związkowym specjalny fundusz konwersyjny, którym rozporządza Rząd krajowy. Wierzyciele zagraniczni mogą również na podstawie tych przepisów skonwertować swoje wierzytelności.

Celem ograniczenia wydatków administracji publicznej będzie wstrzymana budowa nowych gmachów administracyjnych; wyjątki dopuszczalne są tylko za zezwoleniem Rządu Rzeszy, wzgl. Rządu krajowego. Rządy krajowe zostały upoważnione do wydania przepisów w drodze administracyjnej, ograniczających wydatki instytucji (korporacji) prawa publicznego. Przepisy te mogą być odmienne od obowiązującego prawa krajowego.

Zobowiązania umowne nie mogą podlegać tym przepisom, chyba że chodzi o wydatki osobowe.

Emerytury osób spensjonowanych obniżono z 80% na 75%. Poza tem obniżono górne granice poborów urzędniczych.

Podatek domowo-czynszowy zostaje znizony o 20%. Sprawa osiedlenia dookoła miast oraz tworzenia osiedli rolniczych została szczegółowo uregulowana. Przewiduje się specjalnego komisarza rządowego dla spraw osiedli podmiejskich, który otrzyma prawo wywłaszczania gruntów na te osiedla po odpowiedniej cenie. W pierwszym rzędzie mają być wywłaszczane grunty instytucji publicznych.

Przepisy odnośnie do kas oszczędności oraz żyrowych, komunalnych instytucji kredytowych, związków i central żyrowych zmierzają do podniesienia płynności tych instytucji. 30% wkładów oszczędnościowych oraz 50% innych wkładów mają być trzymane w środkach płynnych. Kasy oszczędności mogą najwyżej 40% wkładów oszczędnościowych ulokować w formie hipotek.

Kapitał zakładowy towarzystw akcyjnych oraz spółek komandytowych na akcjach może być w uproszczonej formie obniżony w terminie do dn. 30/VI 1932 r. Obniżenie kapitału zakładowego może się odbyć w formie wycofania akcji, obniżenia wartości nominalnej akcji, wzgl. łączenia akcji.

Przedsiębiorstwa mają prawo obniżenia płac urzędników. Przepis ten nie ma zastosowania do kontraktów, które zawie-

ają klauzulę 3-miesięcznego wypowiedzenia, oraz w wypadku, gdy płace nie przekraczają RM 15.000 rocznie.

Minister Skarbu Rzeszy jest upoważniony, celem wspierania życia gospodarczego, do przejęcia gwarancji na polu ubezpieczenia kredytów do wysokości RM 30 milj. Skarb Państwa będzie uczestniczył nie tylko w stratach, ale też w zyskach.

Celem popierania zbytu kartofli piekarze zostaną w drodze odpowiedniego rozporządzenia Ministra Wyżywienia i Rolnictwa zobowiązani do procentowego zużycia mąki ziemniaczanej.

Celem dokładnego stwierdzenia stanu majątkowego przedsiębiorstw instytucji prawa publicznego i t. p. bilanse tych przedsiębiorstw mają być w końcu roku badane przez rzeczoznawców księgowych.

Zmieniono przepisy, dotyczące zawodowego ruchu komunikacyjnego (przewozowego) pojazdami mechanicznymi. Dla przewozu towarów na odległość ponad 50 km konieczne jest uzyskanie koncesji, przyczem koncesjonariusz musi trzymać się taryfy przewozowej, ustalonej przez Ministra Komunikacji.

Na polu sądownictwa wydano szereg przepisów, mających na celu usprawnienie działalności oraz umożliwiających poczynienie oszczędności. Ponadto przewiduje się zakładanie sądów nadzwyczajnych dla sądenia specjalnych postępstw.

Wydano ponadto przepisy, dotyczące wyroczeń politycznych.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie od dn. 23 września do dn. 8 października r. b. kształtowały się następująco (w \$ za kwintal):

	23-30/IX	1-8/X	+ wzrost - zmniejszenie
Pszenvica:			
Berlin . . .	5'13	5'10½	- 0'4
Praga . . .	4'02½	4'21	+ 4'5
Chicago . .	1'85	1'85	—
Buenos Aires	2'45	2'71	+10'6
Liverpool .	2'32	2'25	- 3'0
Wiedeń . .	3'72	3'75	+ 0'7
Hamburg . .	2'41 ¹⁾	2'40	- 0'5
Żyto:			
Berlin . . .	4'49½	4'48½	- 0'2
Praga . . .	4'52½	4'40	- 2'6
Chicago . .	1'45	1'81	+24'8
Wiedeń . .	4'04	4'07	+ 0'8
Hamburg . .	—	—	—
O wies:			
Berlin . . .	3'32½	3'38	+ 1'5
Praga . . .	3'50	3'50	—
Chicago . .	1'58	1'61	+ 1'8
Buenos Aires	2'34½	2'49	+ 6'1
Liverpool .	2'53	2'58	+ 1'9
Wiedeń . .	3'63	3'63	—
Hamburg . .	1'80	1'82	+ 1'1

¹⁾ W zesz. 41 (str. 1435) została mylnie podana cena pszenicy w Hamburgu — powinno być \$ 2'41 zamiast \$ 4'10.

Jęczmień browarowy:

Berlin . . .	3'90½	3'97	+ 1'3
Praga . . .	3'86½	3'81½	- 1'2
Chicago . .	2'29	2'20	- 3'9
Wiedeń . .	5'00	5'03	+ 0'4
Hamburg . .	1'66	1'65	- 0'4

Jęczmień zwykły:

Berlin . . .	3'62	3'64	+ 0'4
--------------	------	------	-------

BYDŁO I MIĘSO

— Na rynku bekonów w Anglii w II połowie września po załamaniu się funta notowania bekonu nie uległy zwyżce, aczkolwiek popyt był dobry, zwłaszcza na towar polski i duński. Utrzymanie się ceny na niezmiennym poziomie naraziło dostawców na poważne straty. W końcu września — początku października zaznaczyła się na rynku zwyżka cen dla bekonu polskiego o ok. 18% oraz dla bekonu duńskiego o ok. 8%. Ostatnia zwyżka cen do pewnego stopnia wyrównała straty, płynące ze spadku waluty angielskiej.

W Austrii na rynku trzody chlewnej zaobserwowano mocniejszą tendencję dla towaru słoninowego. Cena towaru mięsnego na rynku wiedeńskim spadła. Dowozy z Polski były ożywione.

W Czechosłowacji ceny naogół nie uległy poważniejszym zmianom. W końcu miesiąca rynek cechowała tendencja niejednolita.

W Niemczech w końcu września zanotowano mocniejszą tendencję dla bydła rogatego oraz cieląt. Ceny trzody chlewnej kształtowały się słabiej.

Londyn. — Na rynku bekonów notowano dn. 26/X oficjalnie — w sh za 1

cwt: duńskie Nr. 1 sizeable 62, — Nr. 2 61, — Nr. 3 59, — ciężkie Nr. 1 62, — Nr. 2 61, — szóstki Nr. 1 60, — Nr. 2 59, szwedzkie Nr. 1 sizeable 58, — Nr. 2 57, — ciężkie Nr. 1 58, — Nr. 2 57, holenderskie Nr. 1 sizeable 58, — Nr. 2 57, — ciężkie Nr. 1 58, — Nr. 2 56, — szóstki Nr. 1 55, — Nr. 2 54, polskie Nr. 1 sizeable 53, — Nr. 2 52, — Nr. 3 51, — ciężkie Nr. 1 52, — Nr. 2 51, — szóstki Nr. 1 48, — Nr. 2 48.

Wiedeń. — Notowano dn. 29/IX — w szyl. austr. za 1 kg żywej wagi: słoninowe prima 1'65—1'75, angielskie krzyżówki 1'60—1'90, mięsne lekkie z Polski 1'27—1'90, grube 1'25—1'55, tertio 1'20—1'25, stare 1'45—1'50, chłopskie 1'50—1'68.

Praga. — W jatkach Praga VII płacono dn. 30/X — w Kcz. za 1 kg bitej wagi łącznie z podatkiem: cielęta krajowe bite na wsi 6'50—8'00, — bite w Pradze 8'00—9'00, świny krajowe 10'00—11'50, polskie bite 10'00—11'00. Na targu bydła żywego płacono bez podatku: woły 3'70—6'00, krowy 2'75—5'00, jałowki 3'00—5'75, stadniki 3'50—5'00, polskie stadniki 3'75—5'20, jałowki 4'60—5'20. Za świny płacono: krajowe 7'50—8'50, słowackie—7'50—8'20, jugosłowiańskie — 7'25—7'75, bagony jugosłowiańskie 8'10—8'80.

MASŁO

— Na zagranicznych rynkach sytuacja w II połowie września kształtowała się niejednolita. Na rynku niemieckim tendencja była nadal słaba i wyczekująca przy znacznych dowozach masła produkcji krajowej.

Na rynku angielskim po załamaniu się funta sytuacja gwałtownie uległa zmia-

nie, tendencja na rynku znacznie się poprawiła przy jednoczesnej dość widocznej niższej cen (około 15% w stosunku do cen poprzednich). Jednocześnie dało się zauważyć zwiększenie zapotrzebowania masy ze strony konsumentów.

Berlin. — Ceny kształtowały się — w RM za 50 kg: I gat. 126, II gat. 113, III gat. 99.

Londyn. — Ceny loco Londyn — w sh za 1 cwt kształtowały się, jak następuje (w nawiasach przed spadkiem funta): nowozelandzkie najlepsze (109 — 114) 116 — 120, australijskie najlepsze (105 — 107) 110 — 114, — najlepsze niesolone (105 — 107) 110 — 112, duńskie (130 — 132) 132 — 135, holenderskie niesol. (120 — 122) 135 — 137, łotewskie (104) 108 — 112, polskie (84 — 94) 88 — 100, — niesolone (86 — 96) 96 — 98.

METALE

ŻELAZO. — Międzynarodowy rynek żelazny znajdował się w tygodniu od 3 do 9 października pod wrażeniem inicjatywy Hoovera.

Dość powszednim zjawiskiem staje się obniżanie robocizny. Tak, w Stanach Zjednoczonych obciążenie zarobków wynosi ok. 10%, w Belgii i Luksemburgu 5%, w Niemczech zanosi się na obniżkę 7%-ową, wreszcie, Anglija dzięki spadkowi wartości funta osiągnęła naturalnym sposobem niżkę ok. 20%. Ogólna sytuacja na rynku międzynarodowym pozostawała bez zmian. Na rynku starego żelastwa panuje kompletny zastój, i ceny osiągnęły już poziom, który wstrzymuje wszelką działalność rynku.

Na rynku niemieckim w dalszym ciągu panował silny zastój. Spadek funta przyczynił się znacznie do wzmocnienia konkurencji angielskiej. Ceny wewnętrzne pozostawały bez zmiany przy zasadniczej cenie żelaza sztabowego RM 128 loco Oberhausen. Interesy wywozowe przedstawiały się również słabo przy cenie £ 3.1.0 za tonnę f. o. b. port. Na rynku starego żelastwa panuje zastój zupełny.

Na rynku francuskim dała się zaznaczyć silniejsza depresja, niż to było przed paru tygodniami jeszcze. Konkurencja angielska nie daje się zbyt silnie odczuwać, gdyż ceny angielskie w funtach nominalnych zostały w znacznej części podniesione.

Na rynku starego żelastwa położenie jest nadzwyczaj ciężkie.

W Belgii ciągle jeszcze dominuje spadek funta. Chaos, jaki został przez to wywołany, nie uspokoił się jeszcze, i każda z hut przedsiębierze akcję na swoją rękę. Zasadnicze ceny wynosiły (w £ złotych): żelazo sztabowe 3.1.0 i nie wyżej niż 3.2.0, normalne profile 3.1.0, duże belki 3.2.0. Na bednarkę tranzakcyjnie nie było. Słychać o nowych zamknięciach hut. Rynek starego żelastwa pozostawał w kompletnym rozstroju.

Na rynku angielskim widoczne było ożywienie, które jednak mogłoby być większe, gdyby nie stały temu na przeszkodzie duże składy gotowych wytworów, posiadane przez poszczególne huty. Do zmniejszenia ożywienia przyczynia się również natychmiastowe podniesienie cen przez niektóre huty, chcące doradzić realizować zyski. Konkurencja hut kontynentalnych prawie że się nie daje wy-

czuć. Interesy wywozowe nie (czyli się w oczekiwany stopniu z powodu natychmiastowego po spadku funta podniesieniu stawek przewozowych przez armatorów.

Ceny wywozowe żelaza większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburkiem i Francji — w £ złotych f. o. b. port — notowane były w dn. 9 października 1931 r., jak następuje:

	Wielka Brytania	Belgia i Luksemburg	Francja
	za 1.016 kg	za 1.000 kg	
Surówka:			
odlewn. Nr. III (2'5-3'0% Si)	—	2. 8.6	2. 8.6
tomasowska	—	2. 6.0	—
hematytowa	—	—	—
ferromangan	—	—	—
Półwytwór:			
kęsy	—	2.17.6	2.17.6
platyny	—	2.19.0	2.19.0
Wytwory gotowe:			
żelazo sztabowe	—	3. 2.0	3. 1.6
belki	—	3. 0.6	3. 0.6
kątowniki	—	3. 2.0	3. 2.0
blacha okrętowa, rezerwoarowa i p.	—	—	—
szyny stalowe	—	6.10.0	6.10.0
bednarka	—	3.19.0	3.19.0
drut-walcówka	—	5. 2.6	5. 2.6
blacha tomasowska	—	3.18.6	3.18.6
blacha czarna (24 gage)	—	—	—
drut ocynk.	—	6. 5.0	6. 5.0
gwoździe druc.	—	4.18.6	4.18.6

METALE NIEŻELAZNE. — Położenie na rynku metali nie wykazywało w tygodniu od 3 do 9 października wielkich zmian. Dostępną obniżką cen, jaka zaznaczyła się w tygodniu poprzedzającym, ustała i nawet notowania w funtach nominalnych wykazują dla wszystkich prawie metali pewną wyżkę. Ożywienia na rynku naogół niema. Osłabienie rynku przypisywane jest również ogólnej dezorganizacji, wywołanej przez oderwanie się od złota kilku krajów. W Ameryce również bieg interesów był bardzo słaby.

Na rynku miedzi zaznaczyła się pewna poprawa zarówno w zapotrzebowaniu, jak i w cenie. Zaznaczyła się znów podaż hut pozakartelowych po cenie 7'35 cts. za lb, podczas gdy notowania kartelowe utrzymywane są ciągle na wysokości 7'50 cts. Ceny w £ nominalnych wykazują poważniejszą wyżkę, w £ złotych zaś nieznaczną.

Cyna również wykazała dosyć znaczną wyżkę nominalną, w przeliczeniu jednak na paritet złotowy wykazuje w porównaniu do poprzedniego tygodnia wyżkę ok. 4'5%. Ożywienie na rynku cyny było większe, jak również i zapotrzebowanie ze strony konsumentów, co należy przypisać spodziewanemu ożywieniu się w fabrykach białej blachy w związku ze spadkiem funta.

Ożywienie na rynku ołowiu początkowo utrzymywało się, w II jednak połowie tygodnia osłabło. W rezultacie tygodniowym ceny w parytecie złota utrzymały się bez zmian.

Rynek cynkowy wykazał lekką poprawę, tak, że ceny nominalne podniosły

się dosyć znacznie, w parytecie zaś złota w porównaniu z poprzednim tygodniem wzrosły o ok. 3%. Wytwórczość sierpniowa obniżyła się o 2.800 t, zapasy zaś spadły o 7.900 t.

Ruch cen poszczególnych metali w £ nominal. przedstawiał się, jak następuje (w nawiasach podany jest wzrost lub spadek procentowy do notowań poprzedniego tygodnia przy parytecie złota): Miedź standard wykazała wzrost przy obu rodzajach tranzakcyj o £ 2 (+ 6%); miedź elektrolityczna wzrosła o £ 1³/₈ (+ 6%), rafinowana zaś o £ 2¹/₄. Cyna podniosła się w cenie przy operacjach kasowych o £ 5³/₈ (+ 4'5%), przy terminowych zaś o £ 4¹/₂. Ołów stracił przy operacjach gotówkowych £ 1¹/₁₆ (0%), przy terminowych zaś zyskał £ 1¹/₈. Cynk wykazał zysk przy tranzakcjach kasowych £ 1³/₁₆ (+ 3%), przy terminowych zaś £ 3¹/₄. Platyna zyskała sh 4/6 (+ 2'5%) na uncji; srebro zyskało przy obu rodzajach tranzakcyj po 1⁷/₁₆ d (+ 11%) na uncji; złoto również zyskało sh 2/9 na uncji. Inne metale notowane nie były.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali (w £ za 1.016 kg z wyjątkiem: blachy białej, która notowana jest w sh za skrzynkę o 112 arkuszach, platyny — w £ za uncję, złota — w sh za uncję i srebra — w d za uncję):

Metal	Poprzed. Tydz. sprawozdawczy:			
	tydz. ultimo	maksy-mum	mini-mum	ulti-mo
Miedź:				
standard:				
kasa	32 ¹ / ₂ - ³ / ₈	34 ³ / ₄	33 ¹ / ₈	32 ³ / ₈ - ¹ / ₂
term.	33 ³ / ₄ - ³ / ₈	35 ³ / ₄	34 ¹ / ₈	35 ⁷ / ₁₆ - ¹ / ₂
elektrol.	39 ¹ / ₂ -40	42	40 ⁵ / ₈	41- ³ / ₄
rafinow.	35 ³ / ₄ -37	38 ³ / ₄	36 ¹ / ₄	37-38 ¹ / ₄
Cyna:				
kasa	122- ¹ / ₄	128	124 ¹ / ₈	127 ¹ / ₂ -128
term.	125 ¹ / ₂ - ³ / ₄	130 ¹ / ₄	128 ¹ / ₄	129 ³ / ₄ -130
Ołów:				
kasa	13	13 ¹ / ₄	12 ³ / ₄	12 ⁵ / ₁₆
term.	13	13 ³ / ₈	12 ⁵ / ₁₆	13 ¹ / ₈
Cynk:				
kasa	11 ⁷ / ₈	12 ¹¹ / ₁₆	12	12 ¹¹ / ₁₆
term.	12 ¹ / ₂	13 ¹ / ₄	12 ⁵ / ₈	13 ¹ / ₄
Glin:				
dla kraju	—	—	—	—
„zagr.	—	—	—	—
Blacha biała:	—	—	—	—
Nikiel:				
dla kraju	215	—	—	—
„zagr.	—	—	—	—
Platyna				
„Spong”	9.15.6	10.2	9.19	10
Srebro:				
kasa	15 ¹⁵ / ₁₆	17 ³ / ₈	16 ⁷ / ₈	17 ³ / ₈
term.	16 ¹ / ₈	17 ³ / ₁₆	17	17 ³ / ₁₆
Złoto	104 3	108 6	105 8	107

Na rynku starych metali położenie się nie zmieniło, zapotrzebowanie było bardzo nieznaczne. Pomimo to jednak w związku z giełdą metali nowych ceny wykazywały w Niemczech nieznaczną tendencję wyżkową, we Francji zaś utrzymywały się na ostatnim poziomie.

BIBLIOGRAFJA

„SPRAWOZDANIE Z BADANIA CENY CUKRU (ROK 1926/27/28)”

Nakładem Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen.—Jako tom XII „Sprawozdań i przyczynków naukowych” ukazała się praca zbiorowa pod naczelną redakcją P. W. Jastrzębskiego.

Praca ma na celu wszechstronne oświetlenie tych wszystkich czynników technicznych i finansowych, które wywierają wpływ na rozwój przemysłu cukrowniczego, poczynając od produkcji surowca buraczanego, a kończąc na sprzedaży cukru detaliście. Na tej drodze — przemiany surowca w produkt końcowy, cukier — spotykamy tak wiele jeszcze zagadnień do rozwiązania, do uproszczenia, tak wielkie jeszcze możliwości zwiększenia wykorzystania surowca, ulegającego narazie względemu marnotrawstwu — że praca ta, zwracając na nie wyraźnie uwagę zainteresowanych sfer, przyczynić się winna do dalszej racjonalizacji przemysłu cukrowniczego, odgrywającego poważną rolę w grupie wielkich przemysłów Polski.

Monografia została opracowana na materiałach, zebranych z następujących źródeł: 1) dane światowego przemysłu cukrowniczego — na podstawie raportów i sprawozdań specjalnych dla Sekcji Ekonomicznej i Finansowej Ligi Narodów, 2) dane polskiego przemysłu cukrowniczego — na podstawie badań ankietowych, badań bezpośrednich i prac, poświęconych produkcji cukru na ziemiach polskich od chwili zapoczątkowania tego przemysłu.

Część I monografii poświęcona jest uprawie buraków cukrowych; po uwagach ogólnych o rozwoju cukrownictwa światowego i o rozwoju uprawy buraków cukrowych w Europie — następuje rozdział, poświęcony rozwojowi uprawy buraka w Polsce, a więc omówienie: warunków i wielkości uprawy, stosunku do innych ważniejszych ziemioplodów, wreszcie obszaru plantacji w całej Polsce i w poszczególnych województwach, z uwzględnieniem kategorii własności (większa, mniej-

sza i fabryczna). W rozdziale ostatnim omówione są koszty i rentowność uprawy buraków w jednym ze zbadanych gospodarstw, przyczem bardzo obszernie potraktowane jest badanie kosztów poszczególnych czynników produkcji. Wyniki badań ujęte są w 2 końcowych zestawieniach rentowności produkcji buraka.

Część II Sprawozdania, poświęcona przemysłowi cukrowniczemu, posiada największą, bezwątpienia, wartość praktyczną, wskazując kierownikom poszczególnych zakładów drogę, po której należy pójść w celu zmniejszenia kosztów własnych produkcji. Poruszając tak kapitalne dla przemysłu cukrowniczego zagadnienia, jak: gospodarka surowcem, ciepłem i robocizną, Sprawozdanie nie tylko wskazuje straty i ich przyczyny, ale daje wskazówki, jak zredukować je do strat wzorcowych, a więc nieuniknionych. Należy zaznaczyć, że straty te są często skutkiem trudnych warunków finansowych poszczególnych cukrowni, które rozbudowę względnie modernizację swych zakładów prowadzą etapami, co powoduje chwilowe niewykorzystanie poszczególnych elementów zakładu. Część II zamyka się zestawieniem rentowności produkcji cukrowniczej.

W części III, poświęconej charakterystyce zrzeszeń zawodowych przemysłu cukrowniczego oraz handlu cukrem — omówiona jest koncentracja przemysłu cukrowniczego w Polsce, różnice strukturalne karteli dzielnicowych i, wreszcie, ich rola w dziedzinie produkcji i wymiany (organizacja dostawy surowca, finansowanie produkcji i wymiany, normowanie produkcji i t. p.). Poza finansowaniem nietylko zbytu cukru, ale nadto i produkcji surowca — jako bardzo charakterystyczne cechy organizacji cukrowniczej należy wymienić utworzenie funduszu międzyzwiązkowego, jako próby zabezpieczenia rentowności produkcji wszystkim zakładom oraz ubezpieczenie na wypadek niemożności przerobu buraków.

Jako czołowiec zadanie zrzeszeń w chwili obecnej należy postawić sprawę zwiększenia spożycia, drogą odpowiednio prowadzonej propagandy cukru. Że jest to

zagadnienie bardzo poważne — wskazuje rozpiętość spożycia cukru na Zachodzie Europy i u nas.

Liczy, ilustrujące tę rozpiętość, nabiorą prawdziwego znaczenia, gdy uprzytomnimy sobie, że Polska zmuszona jest eksportować 40 — 45% swej produkcji po cenach o zł 300 — 350 poniżej kosztów produkcji 1 tonny.

Część I poprzedzona jest „Uwagami ogólnymi o badaniu ceny” W. Jastrzębskiego.

Sprawozdanie zawiera okazałą liczbę (260) zestawień, z których większość ilustrowana jest wykresami, naniesionymi na skalę zwykłą i logarytmiczną.

„WYKAZ ZNAKÓW TOWAROWYCH SŁOWNYCH, ZAREJESTROWANYCH PRZEZ URZĄD PATENTOWY R. P. W LATACH 1924—1930”

Warszawa 1931, str. 452. — Ukazało się wydawnictwo Urzędu Patentowego R. P., zawierające wykaz słownych znaków towarowych, zarejestrowanych w latach 1924 — 1930. W wykazie umieszczone są znaki towarowe słowne, łączone ze słownymi znakami związkowymi, pisane literami zwykłymi i stylizowanymi, oraz znaki, przedstawiające napisy, otoczone tylko zwyczajnymi obwódkami bez innych szczegółów graficznych.

Nowe wydawnictwo, grupujące w jedną całość znaki, zarejestrowane w przeciągu ostatnich 7 lat, okaże się, niewątpliwie, przydatnym i pożytecznym.

„ROLA P. K. O. W ODBUDOWIE KAPITAŁÓW RODZIMYCH”

TADEUSZ DZIEKOŃSKI. Warszawa 1931, str. 60. — Jako odbitka z „Księgi Pamiątkowej Ogólnopolskiego Zjazdu Instytucji Oszczędnościowych w roku 1931” wydana została broszura, wszechstronnie omawiająca działalność P. K. O. i jej rolę w życiu gospodarczym Polski. Przedstawione są w niej kolejno wszystkie rodzaje operacji Pocztowej Kasy Oszczędności. Duża ilość wykresów i zestawień czyni treść jeszcze bardziej przejrzystą.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2, pokój 26 (parter)

telefony:

412-66 (Red.), 412-73 (Adm.) i 412-68 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA

w kraju:

kwartalnie— zł 15, półrocznie— zł 30, rocznie— zł 60

zagranicą:

kwartalnie— zł 25, półrocznie— zł 50, rocznie— zł 100

CENY OGŁOSZEŃ

w zeszytach zwykłych:

IV str. okładki— zł 1.200; II i III str. okł.— zł 900;

$\frac{1}{2}$ str. — zł 500; strony zwyczajne — zł 600,

$\frac{1}{4}$ str. — zł 350, $\frac{1}{8}$ str. — zł 200, $\frac{1}{16}$ str. — zł 110

Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%

Redaktor Naczelny: CZESŁAW PECHE

Redaktor: WAĆLAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
PAWEŁ MICHAŁSKI

Redaktor działu rolno-gospodarskiego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego i
JÓZEF GIEYSZTOR

Wydawca: MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

CUKROWNIA ŚRODA, S. A.

Na mocy ustaw naszych zapraszamy PP. Akcjonariuszów naszej Spółki na

Zwyczajne Walne Zgromadzenie

które odbędzie się w **środę dn. 28 października 1931 r., o godz. 4 po poł.** w Poznaniu, na sali malinowej Hotelu Bazar, z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1930/31 r.; 2) Zatwierdzenie podziału czystego zysku; 3) Wniosek o udzielenie absolutorjum; 4) Wybory trzech członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących; 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni — w myśl § 20 statutu — złożyć swe akcje w naszej Spółce przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia lub przesłać Spółce w tymże samym czasie dowód złożenia akcji u notariusza, względnie w Banku Cukrownictwa w Poznaniu lub w Komunalnej Kasie Oszczędności powiatu śródzkiego w Środzie, przyczem w dowodach o złożeniu akcji muszą być wymienione numery akcji i stwierdzenie, że nie będą one wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. Akcje, złożone w naszej Spółce, zwrócone będą zaraz po Walnym Zgromadzeniu.

Środa, dn. 1 października 1931 r.

Rada Nadzorcza:
Stanisław Stablewski, przewodniczący

ZARZĄD

Spółki Akcyjnej Fabryk Metalowych pod firmą NORBLIN, B-cia BUCH i T. WERNER

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w **dn. 29 października 1931 r., o godz. 18.** odbędzie się w siedzibie Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Żelaznej Nr. 51

Zwyczajne Walne Zebranie

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i sprawozdania za rok operacyjny 1930/31, oraz podział zysków za tenże rok;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1930/31;
- 4) Określenie wynagrodzenia Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej na 1931/32 r.;
- 5) Wybór 3 członków Rady Nadzorczej i 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wnioski PP. Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w rzezonem Zebraniu, winni do dn. 21 października 1931 r. złożyć swoje akcje, lub odnośne kwity depozytowe w biurze Spółki, w Banku Handlowym w Warszawie, ul. Traugutta 7/9, w Warszawskim Oddziale Banku Związku Spółek Zarobkowych, Jasna 8, lub w Banku Dyskontowym Warszawskim, Fredry 8.

Bilety wejścia wydawane będą w biurze Spółki na 3 dni przed terminem Walnego Zebrania, za przedstawieniem dowodu Banku na złożone akcje lub kwity depozytowe.

Woropajewskie Zakłady Przemysłowe, S. A. w Wilnie

zaprasza niniejszem akcjonariuszy na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE SPÓŁKI

które odbędzie się w Wilnie w lokalu przy ul. Wileńskiej 16 w dniu 31 października 1931 roku o godz. 7 p. p. z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego zebrania; 2) Sprawozdanie i bilans oraz rachunek zysków i strat za ubiegły rok administracyjny; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat oraz udzielenie absolutorjum zarządowi; 4) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski.

Z a r z ą d

Kolej Lokalna Lwów—Podhajce, S. A.

II OGŁOSZENIE XIII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

„Kolej Lokalnej Lwów — Podhajce”, S. A., odbędzie się w **dn. 31 października 1931 r., o godz. 10 przed poł.** we Lwowie, ul. Andrzeja Potockiego Nr. 11, parter, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu z czynności za 1930/31 r. i spr. wozdanie Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za ten rok, oraz udzielenie absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej za ten okres;
- 2) Wybór 2 członków Rady Nadzorczej;

- 3) Oznaczenie wynagrodzenia za czynność i znaczką obecności dla członków Rady Nadzorczej na okres 1/IV 1931 r. do 31/III 1932 r. i na dalsze lata aż do odwołania.

Każda akcja daje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu, jeżeli będzie złożona przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Kasie Spółki i nie będzie odebrana przed ukończeniem tegoż, albo jeżeli będzie przedstawione zaświadczenie na dowód złożenia u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej przy wymienieniu liczby akcji i stwierdzeniu, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Z a r z ą d

ZARZĄD SPÓŁKI AKCYJNEJ

Towarzystwo Cukrowni i Rafinerji „KLEMENSÓW”

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że — zgodnie z § 9 Statutu Spółki — w **dn. 31 października 1931 r. o godz. 5** w biurze Zarządu Spółki przy ul. Żabiej 4, odbędzie się doroczne

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

Towarzystwa Cukrowni i Rafinerji „Klemensów”, S. A., z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1930/31 r. oraz udzielenie Zarządowi absolutorjum za tenże okres;
- 4) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków;
- 5) Zmiany § 9 i 48 Statutu Spółki, a mianowicie: w treści § 9: „Zwyczajne Walne Zgromadzenie powinno się odbyć w ciągu czterech miesięcy po upływie roku obrotowego etc.” — zamienić słowo „czterech” na słowo „pięciu”, oraz w treści § 48: „Zarząd Spółki obowiązany jest w ciągu 2-ch miesięcy od upływu roku obrotowego sporządzić i złożyć Komisji Rewizyjnej do zbadania bilans na ostatni dzień roku obrotowego etc.” — zamienić słowo „dwóch” na słowo „trzech”;
- 6) Rozpatrzenie i zatwierdzenie preliminarza 1931/32 r.;
- 7) Określenie wynagrodzenia członkom Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wybór jednego członka Zarządu wzamian ustępującego — przez losowanie — oraz Komisji Rewizyjnej;
- 9) Ewentualne wnioski PP. Akcjonariuszów, złożone ustawowo;
- 10) Wnioski Zarządu.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Ogólnym Zebraniu, zechcą — stosownie do § 7 Statutu Spółki — przedstawić swoje akcje lub świadectwa depozytowe najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Żabia 4.

Cukrownia Tuczo

Spółka Akc. w Tucznie, pow. Inowrocław

Zapraszamy PP. Akcjonariuszów na

WALNE ZGROMADZENIE

mające się odbyć w **dn. 27 października 1931 r. o godz. 16** w Hotelu Basta w Inowrocławiu z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Sprawozdanie, przedłożenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok obrotowy 1930/31;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i wniosek o udzielenie pokwitowania Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej;
- 4) Powzięcie uchwały odnośnie pozostałego zysku;
- 5) Wybory do Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących członków;
- 6) Zatwierdzenie Zarządu;
- 7) Wybory rewizorów i ich zastępców;
- 8) Zamknięcie Walnego Zgromadzenia.

Panowie Akcjonariusze, pragnący mieć prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, winni — stosownie do § 18 statutu — złożyć w Cukrowni Tuczo, Spółce Akcyjnej w Tucznie powiat Inowrocław przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia swoje akcje lub zaświadczenia na dowód złożenia akcji u polskiego notariusza albo w Banku Cukrownictwa w Poznaniu lub w Banku Ludowym w Inowrocławiu lub też w Poznańskim Banku dla Handlu i Przemysłu w Poznaniu lub filii Poznańskiego Banku dla Handlu i Przemysłu w Inowrocławiu. W zaświadczeniu wymienione winno być — liczba akcji i zapewnienie, że akcje przed terminem ukończenia powyższego Walnego Zgromadzenia nie będą wydane.

Tuczno, dn. 12 października 1931 r.

Z a r z ą d

Spółka Akcyjna H. Cegielski w Poznaniu

zaprasza swoich akcjonariuszy na

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie

które odbędzie się w **dn. 16 listopada 1931 r. o godz. 12 w poł.** na sali Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu przy pl. Wolności 15, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Uchylenie uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 1 grudnia 1930 r. w przedmiocie zatwierdzenia nowego statutu;
- 2) Zatwierdzenie nowego statutu, uzgodnionego z prawem o spółkach akcyjnych z dn. 22 marca 1928 r. (3 grudnia 1930 r.);

Do udziału w Walnym Zgromadzeniu uprawnieni są wszyscy akcjonariusze, którzy są w posiadaniu akcji złotych o wartości nom. 100 00 i wypełnią następujące warunki:

- a) złożą w 11 dniu przed Walnym Zgromadzeniem, a więc najpóźniej dn. 5 listopada 1931 r. wykaz numerów akcji, mających brać udział w Walnym Poznaniu, dn. 9 października 1931 r.

Zgromadzeniu, oraz płaszcze akcji, zgłoszonych w Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu i jego zamiejscowych Oddziałach: w Warszawie, Lwowie, Krakowie, Łodzi, Katowicach, Lublinie, Piotrkowie, Radomiu, Kielcach, Wilnie, Sosnowcu, Bydgoszczy, Grudziądzu, Toruniu, Bielsku i Gdańsku, albo też u notariusza polskiego lub w Banque de Paris et des Pays-Bas w Brukseli; kwity depozytowe powyższych instytucji lub notariuszy muszą zawierać zapewnienie, że akcje pozostaną w miejscach depozytowych do końca Walnego Zgromadzenia,

- b) oddadzą te kwity depozytowe w Banku Związku Spółek Zarobkowych Centrali w Poznaniu najpóźniej 4 dnia przed Walnym Zgromadzeniem, t. j. do dn. 12 listopada 1931 r.

Na mocy kwitów depozytowych wystawi Bank Związku Spółek Zarobkowych uprawnionym karty wstępu, na których podana będzie wysokość kapitału akcyjnego przez deponenta reprezentowanego oraz przypadająca ilość głosów.

Rada Nadzorcza: *Seweryn Samulski* prezes

SPÓŁKA PEDAGOGICZNA, S. A.

POZNAŃ, PODGÓRNA 7

Rachunek bilansu na dz. 31 marca 1931 r.

STAN CZYNNY

Kasa zł 268 56; P. K. O. zł 2.247 44; Dłużnicy zł 68.689 23; Banki zł 14 70; Towary: Sortyment zł 37.543 93; Nuty zł 2.673 98; Nakłady zł 32.996 90; Pomoce naukowe zł 41.439 80; Niewykupione zaliczki zł 425 34; Weksle zł 3.226 00; Nieruchomości zł 65.883 44; Ruchomości zł 7.421 09; **Razem zł 262.830 41.**

Dłużnicy z tyt. gwaranc. weksl. 8.100 00; Dłużnicy z tyt. gwaranc. komisow. zł 17.576 58.

STAN BIERNY

Kapitał zakładowy zł 100.000 00; Kapitał zapasowy zł 8.295 69; Kapitał amortyzacyjny zł 3.326 24; Wierzyciele zł 83.952 71; Dług hipoteczny zł 30.000 00; Banki zł 27.672 00; Dywidenda nieodebrana zł 3.385 64; Likwidacja Filii Tuchola 657 92; Czysty zysk 5.540 21; **Razem zł 262.830 41.**

Wierzyciele z tyt. gwaranc. weksl. zł 8 100 00; Wierzyciele z tyt. gwaranc. komis. zł 17.576 58.

Rachunek strat i zysków za 1930/31 r.

STRATY

Administracja zł 51.025 93; Koszty handl. zł 35.757 45; Podatki zł 8.166 02; Procenty zł 9.549 82; Amortyzacja nieruch. 2% zł 1.317 67; Amortyzacja ruchom. 5% zł 371 05; Czysty zysk zł 5.540 21; **Razem zł 111.728 15.**

ZYSKI

Towary: Sortyment zł 23.503 61; Nuty zł 621 17; Nakłady zł 45.247 76; Pomoce naukowe zł 29.670 08; Administracja domu zł 5.359 05; Zysk z likwidacji Filii Tuchola zł 7.000 00; Zysk z 1930/31 r. zł 326 48; **Razem zł 111.728 15.**

Potwierdzamy zgodność powyższego rachunku bilansu oraz rachunku strat i zysków

„Spółka Pedagogiczna” S. A.

Rada Zarządzająca

Lubelskiego Syndykatu Rolniczego, S. A.

W LUBLINIE

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 5 listopada r. h. o godz. 5 po poł. w gmachu własnym w Lublinie przy ul. Krak.-Przedmieście 64, odbędzie się

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zażalenie Zebrania;
- 2) Wybór prezydium;
- 3) Sprawozdanie z działalności za I półrocze 1931 r.;
- 4) Sprawa likwidacji Spółki;
- 5) Wybór Komisji Likwidacyjnej;
- 6) Uprawnienia Komisji Likwidacyjnej;
- 7) Wolne wnioski, które w myśl statutu winny być zgłoszone nie później, jak na 15 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

W razie niedojścia do skutku Walnego Zgromadzenia w pierwszym terminie z powodu braku przewidzianej w statucie ilości głosów, reprezentowanych przez PP. Akcjonariuszów (§ 20) — Walne Zgromadzenie odbędzie się w drugim terminie w tymże dniu i w tymże samym lokalu o godz. 6 po poł. i z tym samym porządkiem obrad, przyczem Zgromadzenie odbędzie się bez względu na ilość obecnych Akcjonariuszów.

UWAGA. — § 22 Statutu: Posiadacz akcji na okaziciela, który chce przyjąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winien na 7 dni przed Zgromadzeniem złożyć do kasy Spółki swoje akcje, lub przedstawić dowód złożenia ich do którejkolwiek instytucji kredytowej.

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE „ETERNIT”, S. A.

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszy, że

ZWYCZAJNE ZGROMADZENIE WALNE

zwołane zostaje w lokalu Spółki, Warszawa, Czackiego 14, na dz. 31 października 1931 r., w sobotę o g. 2 popoł.

Porządek dzienny:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Odczytanie protokołu ostatniego Zgromadzenia Walnego z dn. 4 października 1930 r.;
- 3) Sprawozdanie Zarządu za rok operacyjny 1930;
- 4) Zatwierdzenie zamknięcia rachunkowego, jak również bilansu i rachunku zysków i strat z 1930 r., oraz budżetu i planu działania na 1931 r.;
- 5) Zatwierdzenie wniosku Komisji Rewizyjnej o udzielenie Zarządowi absolutorjum;
- 6) Upoważnienie Zarządu do zbywania należących do Spółki nieruchomości w drodze kupna-sprzedaży lub zamiany, oraz do nabywania na rzecz Spółki wszelkiego rodzaju nieruchomości;
- 7) Wybory uzupełniające do władz Spółki;
- 8) Oznaczenie wynagrodzenia członkom Komisji Rewizyjnej;
- 9) Wolne wnioski P. P. Akcjonariuszów.

P. P. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu Walnym, winni conajmniej na siedem dni przed terminem tego Zgromadzenia złożyć w Zarządzie Spółki (ul. Czackiego 14 m. 7) w godz. od 11 do 1 swoje akcje lub świadectwa tymczasowe, względnie świadectwa zastawowe, lub depozytowe polskich instytucji kredytowych lub prywatnych, działających na mocy statutów, przez Kład zatwierdzonych. W świadectwach tych winny być wymienione ogólna suma nominalnej wartości i numery akcji, względnie świadectw tymczasowych, oraz wyraźnie zaznaczone, że akcje te, wzgl. świadectwa tymczasowe nie będą wydane właścicielom, ani też sprzedane przed ukończeniem Zgromadzenia Walnego.

Zarząd Warszawskiej Spółki Akcyjnej

BUDOWY PAROWOZÓW

zawiadamia, że

XI Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

odbędzie się we wtorek, dn. 27 października 1931 r. o godz. 16 w lokalu Banku Dyskontowego Warszawskiego, Warszawa, ul. Fredry Nr. 8, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie z czynności za rok operacyjny 1930/31 i przedstawienie bilansu na dz. 30 czerwca 1931 r.;
- 3) Sprawozdanie i wnioski Komisji Rewizyjnej w sprawie absolutorjum dla Rady Nadzorczej;
- 4) Podział zysku;
- 5) Budżet na 1931/32 r.;
- 6) Kupno, sprzedaż i obciążenie nieruchomości;
- 7) Wybory cz onków Rady Nadzorczej i zatwierdzenie kooptacji;
- 8) Określenie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej i członków Rady, delegowanych do stałego nadzoru;
- 9) Wolne wnioski.

W zgromadzeniu tem mają prawo wziąć udział akcjonariusze, którzy swoje akcje lub kwity bankowe złożą do dn. 20 października 1931 r. w biurze Zarządu Warszawskiej S. A. Budowy Parowozów, Warszawa, ul. Kolejowa Nr. 57, lub w Banku Dyskontowym Warszawskim i jego oddziałach lub filjach oraz w biurze Trust Metallurgique Belge-Français, w Brukseli 168 rue Royale, gdzie będą wydane legitymacje, uprawniające do udziału w Walnym Zgromadzeniu.

Zarząd Spółki Akcyjnej Cukrowni „DOBRE”

ma zaszczyt zawiadomić, że

Ogólne Zwyczajne Zebranie Akcjonariuszów

Cukrowni „Dobre”, odbędzie się w dn. 26 października 1931 r. o godz. 5 po poł. w lokalu Biura Zarządu w Warszawie, przy ul. Traugutta 3, m. 1.

Porządek obrad:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu za okres operacyjny 1930/31
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zatwierdzenie sprawozdania bilansu, rachunku zysków i strat, uchwalenie podziału zysków i udzielenie Zarządowi pokwitowania z wykonanych obowiązków;
- 5) Upoważnienie dla Zarządu do korzystania z kredytów w instytucjach i bankach, oraz zatwierdzenie już dokonanych w roku bieżącym umów i udzielonych zabezpieczeń;
- 6) Uchwalenie budżetu na rok operacyjny 1931/32 i uchwalenie wynagrodzenia członków Zarządu;
- 7) Wybory ustępującego członka Zarządu i wybór nowego członka Zarządu na wakujące miejsce i wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 8) Zmiana §§ 12, 30, 38 i 47 statutu, których brzmienie jest proponowane, jak następuje: § 12 — jak poprzednio z dodaniem słów: „Walne Zgromadzenie Zwyczajne powinno się odbyć corocznie w ciągu 5 miesięcy po zakończeniu roku operacyjnego”; § 30 — zamiast wstępu 1 słowa: „Uchwały Walnego Zgromadzenia powinny być protokołowane przez notariusza pod rygorem ich nieważności”, pozostała treść § 30 bez zmian; § 38 — „Wszelką korespondencję w imieniu Spółki, jak również umowy handlowe podpisuje członek Zarządu lub prokurent, czeki podpisuje jeden członek Zarządu lub dwóch prokurentów, akty hipoteczne i notarialne podpisuje dwóch członków Zarządu, lub jeden członek Zarządu łącznie z prokurentem. Do odbioru z poczty pieniędzy, przesyłek wartościowych i dokumentów wystarczy podpis jednego członka Zarządu, lub prokurenta. Oświadczenie, zwrócone do Spółki, tudzież doręczenie pism może być dokonywane wobec jednego członka Zarządu, lub prokurenta. Zarząd władny jest przelać swą kompetencję w całości, lub częściowo, a w szczególności do podpisywania czeków na jedną osobę”; § 47 — na początku dodaje się słowa: „W ciągu 3 miesięcy po zakończeniu roku operacyjnego Zarząd winien sporządzić i przedłożyć władzom nadzorczym sprawozdanie roczne”, poza tem treść § 47 bez zmian;
- 9) Udzielenie prokury;
- 10) Wnioski Akcjonariuszów, zgłoszone na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia (str. 54 ustawy o Spółkach Akcyjnych).

UWAGA. — Stosownie do § 19 statutu: „Akcjonariusze dla uzyskania prawa głosu na Walnym Zebraniu winni najpóźniej na siedem dni przed terminem Zebrania złożyć swe akcje, lub świadectwo depozytowe, lub zastawowe w kantorze Cukrowni „Dobre” (pow. Nieszawski) lub w biurze w Warszawie przy ul. Traugutta 3 m. 1.

„Towarzystwo Cukrowni Brześć Kujawski”

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki

odbędzie się w dn. 29 października 1931 r. o godz. 5 po poł., w lokalu biura Zarządu w Warszawie przy ul. Traugutta 3 m. 1 z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Przyjęcie sprawozdania i bilansu za rok operacyjny 1930/31 wraz z protokołem Komisji Rewizyjnej oraz pokwitowanie Zarządu ze sprawowanych czynności w tymże roku sprawozdawczym; 3) Zatwierdzenie rachunku zysków i strat oraz podziału zysku za rok sprawozdawczy 1930/31; 4) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów w instytucjach i bankach oraz zatwierdzenie już dokonanych w okresie bieżącym umów i udzielonych zabezpieczeń; 5) Zatwierdzenie budżetu i planu działań na rok operacyjny 1931/32; 6) Zmiana §§ 15, 31, 36, 44 i 45 statutu Spółki, brzmienie których jest proponowane, jak następuje: § 15 „Zgromadzenie Akcjonariuszów zwołuje Zarząd w ciągu pięciu miesięcy po upływie roku obrotowego”, poza tem treść § 15 bez zmiany; § 31 — „Uchwały Walnego Zgromadzenia winny być protokołowane przez notariusza”, pozostała treść § 31 bez zmiany; § 36 — zamiast poprzedniego brzmienia: „Wszelką korespondencję w imieniu Spółki, jak również umowy handlowe podpisuje jeden członek Zarządu lub prokurent, czeki podpisuje jeden członek Zarządu lub dwóch prokurentów, pełnomocnictwa, akty hipoteczne i notarialne podpisuje dwóch członków Zarządu, względnie członek Zarządu łącznie z prokurentem. Do odbierania z poczty pieniędzy, przesyłek wartościowych i dokumentów wystarczy podpis jednego członka Zarządu lub prokurenta. Oświadczenia, zwrócone do Spółki, tudzież doręczenia pism mogą być dokonywane wobec jednego członka Zarządu lub prokurenta. Zarząd władny jest przelać swą kompetencję w całości lub częściowo, a w szczególności do podpisywania czeków na jedną osobę”; § 44 — „Zarząd winien przedstawić Komisji Rewizyjnej sprawozdanie z działalności Spółki, bilans i rachunek zysków i strat w ciągu dwóch miesięcy od upływu roku obrotowego”, poza tem § 44 bez zmiany; § 45 — dodaje się: „W ciągu trzech miesięcy po upływie roku operacyjnego Zarząd winien sporządzić i przedstawić władzom nadzorczym sprawozdanie roczne”; 7) Wybór jednego członka Zarządu i 5 członków Komisji; 8) Wnioski PP. Akcjonariuszów, zgłoszone w przepisany przez prawo o Spółkach Akcyjnych terminie.

Drukarnia Dziennika Poznańskiego, S. A. w Poznaniu

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów Spółki, że w dn. 21 października 1931 r. o godz. 4 po poł. odbędzie się w lokalu Spółki, Poznań, Pocztowa 9

Zwyczajne Walne Zebranie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu z działalności za 1930 r. i rozpatrzenie bilansu per 31/XII 1930 r. oraz rachunku zysku i strat za 1930 r.; 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej; 3) Udzielenie pokwitowania Radzie Nadzorczej i Zarządowi; 4) Powzięcie uchwały, upoważniającej Radę Nadzorczą i Zarząd do wykonania oraz wniesienia wpisu do rejestru handlowego według własnego uznania postanowienia Walnego Zebrania z dn. 10 października 1930 r. o podwyższenie kapitału zakładowego do zł 375.000,00, t. zn. o zł 125.000,00; 5) Wybór nowych członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących oraz wybór uzupełniający w myśl § 6 statutu Spółki; 6) Wolne wnioski akcjonariuszów.

Rada Nadzorcza
Drukarni Dziennika Poznańskiego, S. A. w Poznaniu
(—) Mieczysław Chłapowski, prezes

„WRZOSOWA“ FABRYKA PORTLAND-CEMENTU, S. A.

Bilans zamknięcia za 1930 r.

AKTYWA	zł	PASSYWA	zł
Posiadłość ziemna	385.871-68	Kapitał zakładowy	1.500.000-00
Budynki	810.077-57	Kapitał amortyzacyjny	514.197-63
Maszyny i urządzenia techniczne	955.316-30	Kapitał zapasowy	26.346-47
Inwentarz fabryczny i rolny	57.281-11	Specjalny fundusz rezerwy pozastatutowy	159.314-28
Magazyn	176.320-59	Fundusz zapomogowy	15.727-50
Udziały w przedsiębiorstwach	34.660-00	Rezerwa podatkowa	1.405-80
Papiery procentowe	3.156-10	Rachunek bieżący Komisowej Sprzedaży Cementu	7.468-99
Kaucje	9.314-50	Różni	2.150-59
Kasa główna	2.167-62	Dostawcy	3.631-96
Kasa fabryczna	773-92	Tow. Kredytowe Przemysłu Polskiego	276.256-80
Różni	5.309-39	Zysk netto za 1930 r.	34.495-45
Banki	100.746-69		
	<u>2.540.995-47</u>		<u>2.540.995-47</u>

Rachunek zysków i strat za 1930 r.

	zł		zł
Podatek państwowy i komunalny	36.314-81	Za zysk brutto	118.351-94
Procenty i prowizje	22.750-03	Odszkodowania po tojowe	197.287-72
Koszty handlowe	16.310-53		
Ubezpieczenia ogniowe	12.494-02		
Utrzymanie administracji	181.691-40		
Świadczenia szkolne i mieszkaniowe	1.185-30		
Pomoc lekarska i zapomogi	6.322-72		
Ubezpieczenia od wypadków	752-11		
Ubezpieczenia od bezrobocia	306-84		
Ubezpieczenia pracowników umysłowych	3.016-45		
Zysk netto za 1930 r.	34.495-45		
	<u>315.639-66</u>		<u>315.639-66</u>

PIERWSZE OGŁOSZENIE

Zarząd Warszawskiego Towarzystwa Fabryk Cukru, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 25 listopada r. b. o godz. 3 popoł. w biurze Zarządu w Warszawie, przy ul. Krakowskie-Przedmieście Nr. 7 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Rady Nadzorczej i Zarządu, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1930/31;
- 3) Powzięcie uchwały o podziale zysków;
- 4) Pokwitowanie Rady Nadzorczej i Zarządu z czynności;
- 5) Upoważnienie Zarządu do poczynienia wydatków inwestycyjnych;
- 6) Upoważnienie Zarządu do likwidacji nieczynnych cukrowni „Marja” i „Model” i sprzedaży ich gruntów, budynków i maszyn;
- 7) Zatwierdzenie kooptacji członka Rady Nadzorczej;
- 8) Ustalenie stałego uposażenia Rady Nadzorczej;
- 9) Wybór 2 członków Rady Nadzorczej w miejsce wychodzących z kadencji;
- 10) Zmiany w Statucie Towarzystwa, a mianowicie:
 - a) w ostatnim zdaniu § 5, które brzmi: „O zagubieniu kuponów za czas ubiegły i rok bieżący, Zarząd żadnych zastrzeżeń nie przyjmuje” — proponuje się skreślić słowa „za czas ubiegły i rok bieżący”;
 - b) § 9, który brzmi: „Walne Zgromadzenia Akcjonariuszów odbywać się będą w miejscu sie-

dziby Spółki” — proponuje się uzupełnić ustępem treści następującej: „corocznie w ciągu 5 (pięciu) miesięcy po upływie roku obrotowego”;

c) w § 21 po ustępie pierwszym, który brzmi: „Rok operacyjny Spółki trwa od dnia 1 lipca do dnia 30 czerwca roku następnego włącznie” — proponuje się wprowadzić ustęp treści następującej: „Zarząd Spółki obowiązany jest w ciągu trzech miesięcy od upływu roku obrotowego sporządzić i złożyć Radzie Nadzorczej bilans, rachunek zysków i strat, oraz sprawozdanie z działalności Spółki za rok ubiegły”.

Prócz tego na porządek dzienny mogą być wprowadzone dodatkowe sprawy, które Akcjonariusze zgłoszą najpóźniej do dnia 7 listopada 1931 r.

Właściciele akcji na okaziciela, zyczący sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 18 listopada 1931 r. złożyć w Zarządzie Spółki swe akcje, lub też zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, lub w instytucji kredytowej krajowej.

W zaświadczeniu winny być wymienione: imię i nazwisko akcjonariusza, jego adres, ilość i numery akcji, oraz winno być zawarte oświadczenie, iż akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, o ile do dn. 18 listopada 1931 roku zostali zapisani do księgi akcyjnej.

Karty wstępu na Ogólne Zgromadzenie wydawane będą w biurze Zarządu na 3 dni przed terminem Ogólnego Zebra-

Zarząd Spółki Akcyjnej
Wielkich Pieców i Zakładów Ostrowieckich

POWTÓRNIE

ma zaszczyt podać do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że
**XLIV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

odbędzie się w poniedziałek dn. 26 października 1931 r. o godz. 3 popoł. w Warszawie, w lokalu Zarządu (Al. Ujazdowska Nr. 51) z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1930/31 rok sprawozdawczy;
- 3) Powzięcie uchwały o podziale zysków;
- 4) Pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 5) Wprowadzenie do bilansu otwarcia na 1931/32 r. zmian w pozycjach majątkowych Spółki w związku z decyzjami władz skarbowych;
- 6) Ustalenie kadencji, ewentualnie wybory Rady Nadzorczej.

Właściciele akcji imiennych (ser. A), zapisani do księgi akcyjnej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, mają prawo głosu bez osobnego zgłoszenia, zaś właściciele akcji na okaziciela (ser. B) winni złożyć swe akcje najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, t. j. do dn. 18 października r. b. włącznie, w Banku Handlowym w Warszawie (Wydział Depozytowy — ul. Traugutta Nr. 9), w Polskim Banku Komercyjnym (Al. Jerozolimska Nr. 36) lub do Kasy Zarządu Spółki (Al. Ujazdowska Nr. 51). Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej krajowej. Takież kwity mogą wydawać: Banque de Bruxelles (Bruksela, 2 rue de la Régence) i Trust Métallurgique Belge-Français (Bruksela, 168 rue Royale). Na kwitach tych powinny być oznaczone numery akcji.

Stosownie do § 26 Statutu Spółki, Zgromadzenie będzie prawomocne, o ile przybędą nań akcjonariusze, reprezentujący dziesiątą część kapitału zakładowego.

Cukrownia „Kujawy“, S. A. w Janikowie

Zapraszamy PP. Akcjonariuszów na
Walne Zgromadzenie

Spółki Akcyjnej Cukrowni „Kujawy” w Janikowie i Pa-kości, które odbędzie się w dn. 27 października 1931 r. o godz. 10 przed poł., w Hotelu Basta w Inowrocławiu z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Sprawozdanie, przedłożenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok obrotowy 1930/31;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i wniossek o udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 4) Powzięcie uchwały odnośnie pozostałego zysku;
- 5a) Wniosek o ustanowienie liczby członków Rady Nadzorczej tymczasowo na dziewięć; 5b) Wybory do Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących członków;
- 6) Zatwierdzenie Zarządu;
- 7) Wybory rewizorów i zastępców;
- 8) Zamknięcie Walnego Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, pragnący mieć prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, winni — stosownie do § 18 statutu — złożyć w Spółce Akcyjnej Cukrowni „Kujawy” w Janikowie, przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia swoje akcje nowowydane lub zaświadczenie na dowód złożonych akcji u polskiego notariusza albo w Banku Cukrownictwa w Poznaniu lub w Banku Ludowym w Inowrocławiu lub też w Banku dla Handlu i Przemysłu w Poznaniu lub w filji Banku dla Handlu i Przemysłu w Inowrocławiu. W zaświadczeniach wymienione winno być liczbą akcji i zapewnienie, że akcje przed terminem ukończenia powyższego Walnego Zgromadzenia nie będą wydane.

Janikowo, dn. 12 października 1931 r.

Z a r z ą d

Zarząd Spółki Akcyjnej

Towarzystwo Mijaczowskich Odlewni Stali i Zakładów Mechanicznych

„BRACIA BAUERERTZ”

na zasadzie art. 49 Prawa o Spółkach Akcyjnych (Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. „Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 383) podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w sobotę dn. 31 października 1931 r. o godz. 10 przed południem w biurze Zarządu rzeczony spółki we wsi Mijaczów, gminy Myszków, powiatu Zawierciańskiego (stacja Myszków drogi żel. Warszawa-Kraków) odbędzie się

**Zwyczajne Walne Zgromadzenie
Akcjonariuszów**

wspomnianej spółki.

Porządek dzienny zgromadzenia — zgodnie z art. 50 powołanego prawa oraz §§ 5 i 6 statutu spółki akcyjnej „Bracia Bauerertz” — obejmuje następujące sprawy:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania z działalności Zarządu za 1930/31 r. obrotowy, bilansu na dz. 30/VI 1931 r. oraz rachunku zysków i strat za powołany rok obrotowy;
- 2) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków za wspomniany rok obrotowy 1930/31;
- 3) Kwitowanie władz spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 4) Wybór członków Zarządu w miejsce ustępujących oraz wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej na 1931/32 r. obrotowy.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, zechcą — stosownie do art. 59 powołanego prawa — przedstawić swoje akcje, lub odnośne świadectwa depozytowe, względnie zastawowe w biurze Zarządu Spółki najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego zgromadzenia.

Stosownie do art. 61 Prawa o Spółkach Akcyjnych powyższe Walne Zgromadzenie ważne będzie bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji.

Z A R Z ą D

Spółki Akcyjnej Przemysłu Gumowy „Ardal” w Lidzie

zawiadamia wszystkich akcjonariuszów Spółki, że

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

odbędzie się w Lidzie przy ul. Fabrycznej 8 w siedzibie Spółki w dn. 31 października 1931 r. o godz. 12 w poł. z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie umów, dotyczących nabycia nieruchomości oraz urządzeń trwałego użytku za rok bilansowy 1929/30 oraz za czasokres od dn. 1 lipca 1930 r. do dn. 1 listopada 1930 r.;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Zarządu i Rady Nadzorczej, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1930/31 r.;
- 4) Wybory członków Rady Nadzorczej;
- 5) Zmiana dotychczasowego brzmienia § 7 statutu:

„Ogłoszenia Spółki czynione będą w „Monitorze Polskim”, conajmniej w jednym dzienniku, wytranym przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, oraz w czasopiśmie „Przemysł i Handel” w Warszawie” — na następujące brzmienie:

„Ogłoszenia Spółki czynione będą w „Monitorze Polskim”, oraz w czasopiśmie „Polska Gospodarcza”;

- 6) Rozpatrzenie i zatwierdzenie preliminarza budżetowego na rok gospodarczy 1931/32;
- 7) Wolne wnioski

UWAGA. — Akcjonariusze, życzący przyjąć udział w tem Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje w Zarządzie Spółki przynajmniej na 7 dni przed datą odbycia Walnego Zgromadzenia.

CUKROWNIA I RAFINERJA „ZBIERSK”, S. A.

Bilans na dz. 30 czerwca 1931 r.

STAN CZYNNY	zł	STAN BIERNY	zł
Nieruchomości, budowle	2,514.317'02	Kapitał akcyjny	8,575.000'00
Maszyny i urządzenia techniczne	3,528.623'77	Kapitał amortyzacyjny	2,856.959'36
Dobra ziemskie	5,108.551'49	Kapitał zapasowy	1,687.183'80
Cegielnia „Gliny”	308.056'51	Kapitał rezerwowy	735.069'00
Tartak parowy „Zbiersk”	69.198'94	Wierzyciele	2,537.231'99
Kolejki	1,296.656'11	Weksle i akcepty	854.754'10
Inwentarz żywy i martwy	1,105.903'87	Dywidenda niepodniesiona	49.377'60
Remanenty cukru i melasu	2,044.120'45	Członkowie Zarządu za depozyty	50.000'00
Dłużnicy	1,268.669'48	Rezerwa podatkowa	217.255'30
Gotówka i papiery procentowe	548.493'70	Sumy przechodnie	1.522'11
Depozyty członków Zarządu	50.000'00	Zysk	343.000'00
Sumy przechodnie	64.761'92		
	<u>17.907.353'26</u>		<u>17.907.353'26</u>
Różni za gwarancje	596.000'00	Weksel gwarancyjny na zabezpieczenie kredytu akcyzowego	400.000'00
		Gwarancje w papierach procentowych dla P. K. P.	56.000'00
	<u>596.000'00</u>	Różne kaucje	140.000'00
			<u>596.000'00</u>

Rachunek strat i zysków

WINIEN	zł	MA	zł
Odpisano na kapitał zapasowy	107.294'04	Saldo rachunku fabrykacji	591.610'44
Rezerwa podatkowa	202.176'72	Zysk z tartaku i lasów „Zbiersk-Petrki”	28.968'64
Pozostałość z zysku	343.000'00	Zysk z gospodarstwa rolnego „Zbiersk-Petryki”	10.784'42
		Zysk z cegielni	20.851'03
		Niepodniesiona dywidenda	256'23
	<u>652.470'76</u>		<u>652.470'76</u>

KOLEJ LOKALNA PIŁA-JAWORZNO

Bilans czysty z dn. 31 marca 1931 r.

STAN CZYNNY	zł
Wartość kolei	3,263.282'00
Inwestycje	86.068'49
Gotówka	952.377'33
Efekty	14.400'00
Dłużnicy	451.773'90
	<u>4.767.901'72</u>
STAN BIERNY	zł
Kapitał akcyjny	1,299.600'00
Pożyczki	372.919'23
Fundusz amortyzacyjny	1,590.762'77
Fundusze rezerwowe	868.856'52
Wierzyciele	168.141'14
Zysk za 1930/31 r.	467.622'06
	<u>4.767.901'72</u>

Rachunek zysków i strat za 1930/31 r.

WINIEN	zł
Wydatki eksploatacyjne	1,029.355'58
Koszty Zarządu Spółki	34.754'33
Raty umorzenia i oprocentowania pożyczek	20.551'66
Zysk za 1930/31 r.	467.622'06
	<u>1.552.283'63</u>
MA	zł
Dochody eksploatacyjne	1,502.901'83
Procenty	45.103'08
Przeniesienie z 1929/30 r.	4.278'72
	<u>1.552.283'63</u>

Zarząd Spółki Akcyjnej

CUKROWNI I RAFINERJI „MILEJÓW”

niniejszym zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że **wobec niedojścia** do skutku Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów **w pierwszym terminie** w dn. 12/X b. r.

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się w **drugim terminie dn. 30 X b. r. o godz. 16** w sali Klubu Obywatelskiego w Lublinie, Krakowskie Przedmieście 43, i stosownie do § 30 Statutu uważane będzie za prawomocne, uchwały zaś jego za ostateczne bez względu na liczbę reprezentowanych akcji. Porządek dzienny pozostaje ten sam, jaki był ogłoszony w zawiadomieniach o pierwszym terminie Zgromadzenia.

Zarząd Włókienniczej Spółki Akcyjnej „N. Eittingon i S-ka”
w Łodzi

komunikuje niniejszym, że w **dn. 4 listopada b. r. o godz. 4 popoł.** w pierwszym terminie, wzgl. w **dn. 18 listopada b. r. w drugim terminie**, odbędzie się w lokalu Zarządu przy ul. Sienkiewicza 82/84

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Uzgodnienie Statutu Spółki z nową ustawą o Spółkach Akcyjnych z dn. 22 marca 1928 r.;
- 3) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, zyczący sobie wziąć udział w Zebraniu, zechcą na siedem dni przed terminem tegoż złożyć swoje akcje, wzgl. zaświadczenia krajowych instytucji bankowych w Zarządzie Spółki w Łodzi.

RADA ZAWIADOWCZA

Spółki Akcyjnej Polskie Towarzystwo Akumulatorowe

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 października 1931 r. o godz. 5 po poł. w lokalu Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych w Warszawie przy ul. Al. Jerozolimskie Nr. 16 odbędzie się

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie; 2) Sprawozdanie Rady Zawiadowczej za 1930 r., sprawozdanie Komisji Rewizyjnej, zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat; 3) Absolutorjum dla Rady Zawiadowczej i Dyrekcji; 4) Wybór Zarządu i Rady Nadzorczej; 5) Wynagrodzenie Zarządu i Rady Nadzorczej; 6) Upoważnienie Zarządu do obciążenia nieruchomości hipotecznymi zobowiązaniami; 7) Omówienie sytuacji bieżącej i środki zaradcze; 8) Przeniesienie siedziby Spółki do Warszawy; 9) Wolne wnioski.

Celem wykonywania prawa głosowania, należy akcje, uzasadniające prawo głosowania, do których nie muszą być dołączone arkusze kuponowe, złożyć najpóźniej na 8 dni przed Walnym Zgromadzeniem (§ 25) w Kasie Spółki, lub w innym miejscu, wskazanym przez Radę Zawiadowczą. Akcjonariusze, którzy w ten sposób wykazali swoje prawo głosowania, otrzymują karty legitymacyjne, opiewające na ich nazwisko z wymienieniem ilości złożonych przez nich akcji i przypadających na nie głosów. Legitymacja służyć może wyłącznie osobie, w niej wymienionej, lub też należyście wykazanemu pełnomocnikowi.

Każdemu, uprawnionemu do głosowania akcjonariuszowi z chwilą, gdy spis akcjonariuszów, którzy złożyli akcje do Walnego Zgromadzenia, zostanie zamknięty, dozwolici na żądanie wglądu w ten spis w biurach Spółki.

ZARZĄD

Polsko-Szwajcarskiej Fabryki Czekolady Suchard, S. A.

W KRAKOWIE

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 12 listopada 1931 r. o godz. 5 po poł. odbędzie się w lokalu Polsko-Szwajcarskiej Fabryki Czekolady Suchard, Spółki Akcyjnej w Krakowie, przy ul. Masarskiej Nr. 6

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie

Akcjonariuszów Polsko-Szwajcarskiej Fabryki Czekolady Suchard, S. A. w Krakowie, z następującym porządkiem obrad:

1) Powzięcie uchwały w sprawie uzupełnienia § 2 Statutu Spółki postanowieniem, iż do podpisywania firmy Spółki uprawniony będzie także jeden członek Zarządu, o ile tenże upoważniony zostanie przez Zarząd do samostanowienia podpisywania firmy Spółki;

2) Powzięcie uchwały w sprawie zmiany § 23 Statutu Spółki w ten sposób, że Zarząd składa się z sześciu (dotychczas pięciu) członków; 3) Wybór sześciu członków Zarządu; 4) Wybór pięciu członków Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski Akcjonariuszów.

Celem korzystania z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu należy złożyć akcje, uzasadniające prawo głosowania, najpóźniej na siedm dni przed terminem Zgromadzenia w kasie Spółki. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydawane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej.

Akcjonariuszom przysługuje prawo zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny do dn. 25 października 1931 r. Sprawy te będą ewentualnie zamieszczone w następnym ogłoszeniu o Walnym Zgromadzeniu.

Kraków, dn. 10 października 1931 r.

ZARZĄD

FABRYKA PORTLAND-CEMENTU „WEJHEROWO”, S. A.

Bilans w dn. 31 grudnia 1930 r.

STAN CZYNNY

1) Nieruchom. zł 1.609.548'96; 2) Ruchomości zł 26.987'72; 3) Remanty: a) produkty gotowe zł 180.020'08; b) zapasy materiałów zł 123.987'28; Razem zł 304.007'36; 4) Banki i gotowizna zł 10.660'89; 5) Różni dłużnicy zł 1.138.536'96; 6) Papiery wartościowe i udziały zł 5.815.645'44; 7) Sumy przechodnie zł 1.529'80; 8) Straty zł 2.060'41; **Suma ogólna zł 8,908.977'64.**

STAN BIERNY

1) Kapitał akcyjny zł 700.000'00; 2) Kapitał amortyzacyjny zł 309.937'55; 3) Kapitał rezerwowy zł 66.000'00; 4) Kapitał specjalnej rezerwy zł 524.146'76; 5) Wierzyciele zł 7.263.915'28; 6) Akcepty zł 22.100'00; 7) Centrocement zł 21.022'29; 8) Dywidenda niewypłacona zł 636'29; 9) Sumy przechodnie zł 1.219'47; **Suma ogólna zł 8,908.977'64.**

Straty i zyski

WINIEN

Podatki zł 43.465'98; Świadczenia socjalne zł 2.779'44; Procenty i prowizje zł 123.458'79; Odpisy na amortyzację zł 69.047'89; **Suma ogólna zł 238.752'10.**

MA

Zysk brutto za rok operacyjny zł 236.691'69; Straty zł 2.060'41; **Suma ogólna zł 238.752'10.**

FABRYKA PORTLAND-CEMENTU**„RUDNIKI”**

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans w dn. 31 grudnia 1930 r.

STAN CZYNNY

1) Nieruchomości zł 159.871'26; 2) Ruchomości zł 36.357'23; 3) Zapasy materiałów zł 106.975'55; 4) Banki i gotowizna zł 10.676'57; 5) Różni zł 239.876'74; 6) Papiery wartościowe i udziały zł 1.012.855'67; 7) Sumy przechodnie zł 3.902'50; 8) Straty zł 14.493'25; **Suma ogólna zł 2,585.008'77.**

STAN BIERNY

1) Kapitał akcyjny zł 600.000'00; 2) Kapitał amortyzacyjny zł 481.426'23; 3) Kapitał rezerwowy zł 45.538'11; 4) Kapitał specjalnej rezerwy zł 104.642'74; 5) Zobowiązania hipoteczne zł 286.413'60; 6) Różni zł 1.027.294'70; 7) Akcepty zł 39.550'00; 8) Sumy przechodnie zł 143'39; **Suma ogólna zł 2,585.008'77.**

Straty i zyski

WINIEN

1) Podatki zł 18.251'10; 2) Świadczenia socjalne zł 16.015'43; 3) Odpisy na amortyzację zł 81.584'41; **Suma ogólna zł 115.850'94.**

MA

1) Zysk brutto za rok operacyjny zł 101.357'69; 2) Straty zł 14.493'25; **Suma ogólna zł 115.850'94.**

Cukrownia „Garbów“, S. A.

Bilans na dz. 30 czerwca 1931 r.

STAN CZYNNY		zł	STAN BIERNY		zł
Nieruchomości: ziemia i budowle		1,889.959'82	Kapitał akcyjny		2,250.000'00
Maszyny i urządzenia techniczne		1,538.577'65	Kapitał amortyzacyjny		1,324.175'61
Kolejka		857.180'55	Kapitał zapasowy		763.765'40
Inwentarz żywy i martwy		272.031'59	Kapitał rezerwowy		732.964'16
Remanenty cukru		1,142.533'08	Członkowie Zarządu za depozyty		40.000'00
Depozyty członków Zarządu		40.000'00	Wierzyciele		1,342.505'78
Dłużnicy		1,107.046'09	Akcepty i weksle		520.300'77
Gotówka i papiery procentowe		405.700'37	Dywidenda niepodniesiona		13.252'85
Wydatki na kampanję 1931/32 r.		48.269'87	Rezerwa podatkowa		103.576'06
			Sumy przechodnie		8.258'39
			Zysk		202.500'00
		<u>7,301.299'02</u>			<u>7,301.299'02</u>
Różni za gwarancje		848.691'04	Kaucja hipoteczna na zabezpieczenie kredytu akcyzowego		690.000'00
			Kaucja w papierach procentowych dla P. K. P.		8.691'04
		<u>848.691'04</u>	Różne akcje		150.000'00
					<u>848.691'04</u>

Rachunek strat i zysków

WINIEN		zł	MA		zł
Odpisano na kapitał amortyzacyjny		269.455'18	Pozostałość zysku z roku ubiegłego		3.342'43
Odpisano na kapitał zapasowy		60.281'21	Saldo rachunku fabrykacji		630.270'02
Rezerwa podatkowa		103.576'06	Za sprzedaną starą pompę		2.200'00
Pozostałość zysku		202.500'00			
		<u>635.812'45</u>			<u>635.812'45</u>

CUKROWNIA I RAFINERJA „LUBLIN“, S. A.

Bilans na dz. 30 czerwca 1931 r.

STAN CZYNNY		zł	STAN BIERNY		zł
Nieruchomości: ziemia i budowle		2,941.884'43	Kapitał akcyjny		5,184.000'00
Maszyny i urządzenia techniczne		5,290.239'72	Kapitał amortyzacyjny		3,251.618'98
Kolejki i bocznica		767.448'81	Kapitał zapasowy		1,307.072'51
Inwentarz żywy i martwy		536.167'06	Kapitał rezerwowy		833.543'00
Remanenty cukru		1,225.711'18	Stypendjum im. ś. p. E. Świeżawskiego		463'20
Depozyty członków Zarządu		40.000'00	Stypendjum im. ś. p. B. Broniewskiego		1.600'00
Dłużnicy		1,905.660'97	Wierzyciele		1,384.903'37
Gotówka i papiery procentowe		431.415'74	Akcepty i weksle		729.161'39
Sumy przechodnie		324.737'55	Dywidenda niepodniesiona		19.949'80
			Członkowie Zarządu za depozyty		40.000'00
			Rezerwa podatkowa		282.723'05
			Sumy przechodnie		13.510'16
			Zysk		414.720'00
		<u>13,463.265'46</u>			<u>13,463.265'46</u>
Różni za gwarancje		1,650.000'00	Kaucja hipoteczna na zabezpieczenie kred. akcyz.		1,500.000'00
			Różne kaucje		150.000'00
		<u>1,650.000'00</u>			<u>1,650.000'00</u>

Rachunek zysków i strat

WINIEN		zł	MA		zł
Odpisano na kapitał zapasowy		125.305'11	Saldo rachunku fabrykacji		1,479.853'32
Odpisano na kapitał amortyzacyjny		657.105'16			
Rezerwa podatkowa		282.723'05			
Pozostałość z zysku		414.720'00			
		<u>1,479.853'32</u>			<u>1,479.853'32</u>

ZARZĄD FRANKO-POLSKIEGO TOWARZYSTWA GÓRNICZEGO, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w **dn. 13 listopada 1931 r. o godz. 11 min. 30** odbędzie się w Warszawie, przy ul. Foksal Nr 11, w biurze Towarzystwa Akcyjnego Zakładów Hutniczych „HUTA BANKOWA”

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym obrad:

- 1) Zagajenie Walnego Zgromadzenia;
- 2) Wybór Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 3) Sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki za czas od dn. 1 lutego 1930 r. do dn. 30 czerwca 1931 r.; przedłożenie bilansu oraz rachunku zysków i strat na dz. 30 czerwca 1931 r.;
- 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 5) Propozycje Rady Nadzorczej, dotyczące zatwierdzenia sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku zysków i strat i użycia pozostałości z rachunku zysków i strat; udzielenie absolutorjum organom Spółki z ich czynności;
- 6) Wybór członków Rady Nadzorczej;
- 7) Wybór członków Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wyznaczenie pisma dla obowiązkowych ogłoszeń.

Stosownie do art. 54 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o spółkach akcyjnych, akcjonariusze, posiadający co najmniej 1/10 kapitału zakładowego, mogą żądać, aby pewne sprawy zostały umieszczone w porządku dziennym obrad, z warunkiem jednak, aby zgłoszenie takie zostało złożone Zarządowi najpóźniej na dni 14 przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do art. 59 tegoż Rozporządzenia właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, o ile są wpisani do rejestru spółki co najmniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

Właściciele akcji na okaziciela mają także prawa, o ile w tym samym terminie złożą w Zarządzie Spółki w Dąbrowie-Górnicej, ul. Królowej Jadwigi Nr. 12, akcje lub zaświadczenia, podające numery tych akcji i stwierdzające, że zostały one złożone u notariusza lub w krajowej instytucji kredytowej i że nie będą wycofane przed końcem Zgromadzenia.

Gwarectwo „Hrabia Renard”

Reprezentant Gwarectwa „Hrabia Renard” ma zaszczyt uprzejmie prosić PP. Udziałowców (Gwarków) na

Ogólne Zgromadzenie

odbyć się mające w piątek, **dn. 13 listopada 1931 r., o godz. 10¹⁵ zrana** w Warszawie przy ul. Foksal Nr. 11 w biurze Towarzystwa Akcyjnego Zakładów Hutniczych „Huta Bankowa”.

Porządek dzienny obrad: 1) Sprawozdanie Reprezentanta za okres operacyjny 1930/31; 2) Przedłożenie bilansu oraz rachunku zysków i strat na dz. 30 czerwca 1931 r.; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie sprawozdania Reprezentanta, bilansu oraz rachunku zysków i strat na dz. 30 czerwca 1931 r.; udzielenie absolutorjum Reprezentantowi i Radzie Nadzorczej; 5) Uchwała, dotycząca podziału zysków z okresu operacyjnego 1930/31; 6) Wybór członka Rady Nadzorczej i członków Komisji Rewizyjnej na okres operacyjny 1931/32; 7) Zatwierdzenie aktów kupna, sprzedaży i zamiany nieruchomości; 8) Różne sprawy.

ZARZĄD

Towarzystwa Akcyjnego Fabryki Portlad - Cementu „WOLYŃ”, S. A.

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że stosownie do uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 20 czerwca 1931 r.

dywidenda za 1930 rok operacyjny

wynosi **zł 3** od jednej akcji. **Wypłata dywidendy** dokonywana będzie w biurze Zarządu Spółki, Warszawa, Mazowiecka 7 m. 25, **poczynając od dn. 1 listopada 1931 r.** po złożeniu kuponów Nr. 4.

ZARZĄD

T-wa Górniczo-Przemysłowego „Będzin-Olkusz”, S. A.

zawiadamia P.ⁿⁱ Akcjonariuszów, że w **dn. 13 listopada 1931 r. o godz. 12 m. 30** odbędzie się w Warszawie, przy ul. Foksal Nr. 11, w biurze Towarzystwa Akcyjnego Zakładów Hutniczych „Huta Bankowa”

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym obrad:

- 1) Zagajenie Walnego Zgromadzenia;
- 2) Wybór Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 3) Sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki za czas od 1 lipca 1930 r. do 30 czerwca 1931 r.; przedłożenie bilansu oraz rachunku zysków i strat na dz. 30 czerwca 1931 r.;
- 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 5) Propozycje Rady Nadzorczej, dotyczące zatwierdzenia sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku zysków i strat i użycia pozostałości z rachunku zysków i strat; udzielenie absolutorjum organom Spółki z ich czynności;
- 6) Wybór członków Rady Nadzorczej;
- 7) Wybór członków Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wyznaczenie pisma dla obowiązkowych ogłoszeń.

Stosownie do art. 54 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o spółkach akcyjnych, akcjonariusze, posiadający co najmniej 1/10 kapitału zakładowego, mogą żądać, aby pewne sprawy zostały umieszczone w porządku dziennym obrad, z warunkiem jednak aby zgłoszenie takie zostało złożone Zarządowi najpóźniej na dni 14 przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do art. 59 tegoż Rozporządzenia właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, o ile są wpisani do rejestru Spółki co najmniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

Właściciele akcji na okaziciela mają także prawa, o ile w tym samym terminie złożą w Zarządzie Spółki w Sosnowcu, ul. Zamkowa Nr. 5, akcje lub zaświadczenia, podające numery tych akcji i stwierdzające, że zostały one złożone u notariusza lub w krajowej instytucji kredytowej i że nie będą wycofane przed końcem Zgromadzenia.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Związku Przedsiębiorców Gorzełn Rolniczych, S. A. we Lwowie

odbędzie się w **dn. 30 października 1931 r. o godz. 15** w lokalu Spółki we Lwowie, przy ul. 3 Maja L. 16 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Odczytanie protokołu z Walnego Zgromadzenia z dn. 27/X 1930 r.; 2) Sprawozdanie Dyrekcji i przedłożenie bilansu z 1930/31 r.; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Udzielenie absolutorjum Dyrekcji za czas od 1/VII 1930 do 30/VI 1931 r.; 5) Rozdział zysków; 6) Wylosowanie 1/3 części członków Rady Nadzorczej i wybór nowych członków; 7) Wybór 3 rewizorów i 2 zastępców; 8) Wolne wnioski akcjonariuszów, które zostaną zgłoszone nie później, jak na 14 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

Lwów, dn. 5/X 1931 r.

ZARZĄD

„PIONIER“

Spółka Akcyjna dla Poszukiwania i Wydobywania Minerałów Bitumicznych

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszy, że **Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki** zwołane na dz. 16 października r. b. **odroczone zostało i odbędzie się w dn. 29 października r. b., o godz. 5 po poł.** we Lwowie, w lokalu biura Spółki przy ul. Mikołaja 23, z niezmienionym porządkiem dziennym, a mianowicie:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego Zebrania;
- 2) Sprawozdanie i bilans oraz rachunek strat i zysków za ubiegły rok administracyjny;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków oraz udzielenie absolutorjum Zarządowi;
- 5) Zmiana regulaminu dla Komitetu Wykonawczego;
- 6) Uzupełniające wybory członków Zarządu i zastępców członków Zarządu wzgl. zatwierdzenie kooptowanych przez Zarząd;
- 7) Wynagrodzenie Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wybór członków Komisji Rewizyjnej;
- 9) Wolne wnioski.

Prezes (—) *Stefan Dażwański*

**PODRÓŻUJCIE
SAMOLOTAMI**

Zarząd Towarzystwa Akcyjnego Fabryki Portland - Cementu „WOŁYŃ“, S. A.

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 18 listopada 1931 r., o godz. 5 po poł. w biurze Zarządu Spółki przy ul. Mazowieckiej Nr. 7, odbędzie się

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym: Uchwalenie i zatwierdzenie nowego Statutu Spółki, przystosowanego do prawa o spółkach akcyjnych (Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 22 marca 1928 r. „Dz. Ust. R. P.” Nr. 39/1928 r., poz. 383).

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w tem Zgromadzeniu, zechcą — zgodnie z art. 54 Statutu — złożyć swe akcje, względnie kwity depozytowe, w biurze Zarządu najpóźniej na 7 dni przed datą Zgromadzenia.

Prenumerując

„Lot Polski“

popieracie L. O. P. P.

Prenumerata roczna zł 12 — P. K. O. 7.860

Warszawa — Długa 50

Zarząd Sp. Akc.

CUKROWNIA „CIECHANÓW“, S. A.

zawiadamia P.P. Akcjonariuszów, że w dn. 30 października 1931 r. o godz. 5 po poł. odbędzie się w Warszawie przy ul. Boduena Nr. 1 m. 3

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i bilansu za 1930/31 r.;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Udzielenie Zarządowi absolutorjum;
- 5) Podział zysków;
- 6) Budżet na 1931/32 r.;
- 7) Oznaczenie wysokości kredytu, z jakiego Zarząd będzie miał prawo korzystać;
- 8) Wybór 2 członków Zarządu i 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 9) Zmiana § 7 statutu. W paragrafie tym zdanie: „Zgromadzenie zwyczajne corocznie zwołuje Zarząd w czasie przez prawo wskazanym” — brzmienie obecne zastąpić zdaniem — „Zgromadzenie zwyczajne corocznie zwołuje Zarząd najpóźniej w listopadzie” brzmienie proponowane; pozostała część § 7 bez zmiany;
- 10) Wnioski Akcjonariuszów, zgłoszone w terminie, przez prawo przepisany.

Na zasadzie § 59 Prawa o spółkach Akcyjnych — dla uzyskania głosu z akcji bezimiennych należy akcje te lub świadectwa depozytowe, wydane przez Bank lub notariusza, złożyć w Zarządzie Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, t. j. do dn. 23 października b. r. włącznie.

WYCINKI

Z GAZET I CZASOPISM CAŁEGO ŚWIATA
W KAŻDEJ ŻADANEJ SPRAWIE

**JAKO NAJLEPSZE ŹRÓDŁO
INFORMACYJ, NIEZBĘDNE
DLA WSZYSTKICH**

biur i instytucyj: państwowych, społecznych, kulturalnych, przemysłowych i handlowych oraz dla osób wszelkich zawodów, zbiera i na zamówienie dostarcza, tudzież załatwia prenumeratę dzienników i czasopism krajowych i zagranicznych

**INFORMACJA
PRASOWA
POLSKA**

DYREKCJA i EKSPEDYCJA:

Warszawa, Bracka Nr. 5. Telef. 241-53

KORESPONDENCI WE WSZYSTKICH STOLICACH

BIBLIOTEKA EKONOMICZNA
TYGODNIKA
„POLSKA GOSPODARCZA”

DAWNEJ

„PRZEMYSŁ i HANDEL”

1 — 18) bez serji — wyczerpane.			
19) Tom I — <i>J. Kulikowski</i> . — Bankowość polska i problem jej sanacji. 1926 (wyczerp.)	1'20	42) Tom XXIV — <i>Stefan Konopski</i> . — Ochrona celna w poszczególnych państwach w świetle badań międzynarodowych (wyczerp.)	1'00
20) „ II — <i>Dr. J. Podkomorski</i> . — O właściwej formie monopoli spirytusowego w Polsce, 1926	0'70	43) „ XXV — <i>Henryk Romanowski</i> . — Obrót bezgotówkowy (wyczerpane)	1'00
21) „ III — <i>Dr. F. Młynarski</i> . — Międzynarodowe znaczenie spadku złotego, 1926	1'50	44) „ XXVI — <i>Karol Bajer</i> . — Zarys uprzemysłowienia Woj. Łódzkiego ze specjalnem uwzględnieniem przemysłu włókienniczego	1'50
22) „ IV — <i>St. Pszczółkowski</i> . — Stabilizacja kursu złotego, 1926 (wyczerp.)	1'20	45) „ XXVII — <i>Dr. Stanisław Wachowiak</i> . — Targi i wystawy w Polsce	1'00
23) „ V — <i>Inż. Cz. Klarner</i> . — Dorobek czterech miesięcy (dwie mowy program.), 1926	1'00	46) „ XXVIII — <i>Jan Miklaszewski</i> . — Ogólny rzut oka na rozwój produkcji leśnej i obrotu drzewnego Polski współczesnej	2'50
24) „ VI — <i>Dr. L. Barański</i> . — Uwagi nad obiegiem pieniężnym w Polsce w latach 1924 — 1926, 1926	1'50	47) „ XXIX — <i>Inż. Czesław Klarner</i> . — Zagadnienie mieszkaniowe w niepodległej Polsce	2'00
25) „ VII — <i>F. Prochaska</i> . — Klauzula największego uprzywilejowania (wyczerp.)	1'50	48) „ XXX — <i>Inż. Jędrzej Moraczewski</i> . — Roboty publiczne	0'80
26) „ VIII — <i>A. Siebeneichen</i> . — Rozwój czy upadek portu gdańskiego (wyczerp.)	1'20	49) „ XXXI — <i>Władysław Gieysztor</i> . — Przedsiębiorstwa państwowe	1'00
27) „ IX — <i>J. Gieysztor</i> . — Tranzyt jako problem międzynarodowy	1'00	50) „ XXXII — <i>Józef Kozuchowski</i> . — Wojna w życiu gospodarczem Polski	1'00
28) „ X — <i>Gustaw Taube jr.</i> — Komerccjalizacja Warszawy	1'50	51) „ XXXIII — <i>Dr. Marcin Szarski</i> . — Bankowość polska (wyczerp.)	1'50
29) „ X — <i>Wincenty Jastrzębski</i> . — Zadania i metody pracy Komisji Ankietowej (wyczerp.)	1'00	52) „ XXXIV — <i>Inż. Dr. Stanisław Olszewski</i> . — Fosforyty polskie i ich znaczenie gospodarcze	1'00
30) „ XII — <i>Stanisław Pszczółkowski</i> . — Kredyty zagraniczne i ich rola w polskiej polityce kredytowej	2'50	53) „ XXXV — <i>Prof. Dr. Witold Staniewicz</i> . — Uwagi o reformie stosunków rolnych w Polsce	1'50
31) „ XIII — <i>Z. R. Gawroński</i> . — Zwalczenie trustów w Stanach Zjednoczonych	2'00	54) „ XXXVI — <i>Janusz Butler</i> . — Konkurencja portów bałtyckich w świetle współzawodnictwa kolei polskich i niemieckich	1'50
32) „ XIV — <i>S. Fr. Królikowski</i> . — W sprawie metody obliczania stawek celnych (wyczerp.)	1'50	55) „ XXXVII — <i>Adolf Peretz</i> . — Od kartelu do koncernu	3'00
33) „ XV — <i>St. Starzyński</i> . — Położenie klasy robotniczej po przewrocie majowym	1'20	56) „ XXXVIII — <i>J. Mieszalski</i> . — Wpływ wzrostu budżetów na obciążenie dochodu społecznego zagranicą i w Polsce	1'50
34) „ XVI — <i>J. Kulikowski</i> . — Rozbudowa miast i jej finansowanie	2'00	57) „ XXXIX — <i>Feliks Młynarski</i> . — Reforma waluty dewizowo-złotowej	1'50
35) „ XVI — <i>S. Szwalbe</i> . — Polityka państwa w zakresie obrotu żytem (wyczerpane)	2'00	58) „ XL — <i>Dr. Henryk Gruber</i> . — Stan kwestji mieszkaniowej w Polsce	1'00
36) „ XVII — <i>S. Starzyński</i> . — Stan Finansowy Polski w roku 1927	2'00	59) „ XLI — <i>Stanisław Sasorski</i> . — Podstawy rewizji ustawy o zaopatrzeniu emerytalnem	1'50
37) „ XIX — <i>Józef Kozuchowski</i> . — Kapitał zagraniczny w przemyśle polskim (wyczerp.)	2'00	60) „ XLII — <i>Tadeusz Woynowski</i> . — Kształtowanie się cen chleba w Polsce	2'00
38) „ XX — <i>Henryk Rozenberg</i> . — Polityka Państwa w dziedzinie zaopatrzenia ludności w chleb (wyczerpane)	1'50	61) bez serji — <i>Stefan Starzyński</i> . — Rola Państwa w życiu gospodarczem	1'00
39) „ XXI — <i>Zygmunt Karpiński</i> . — Waluta złota i pozłacana	1'50	62) „ „ — <i>Stefan Starzyński</i> . — Życie gospodarcze a ustrój państwa	1'50
40) „ XXII — <i>Jerzy Lubowicki</i> . — Zasady reformy podatkowej	3'00		
41) „ XXIII — <i>Marjan Turski</i> . — Problem aktywizacji bilansu handlowego	3'00		

DO NABYCIA WE WSZYSTKICH KSIĘGARNIACH ORAZ BEZPOŚREDNIO W ADMINISTRACJI TYG. „POLSKA GOSPODARCZA” — WARSZAWA, ELEKTORALNA 2, POK. 26

„POLMIN”

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-20, 39-21

FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
W DROHOBYCZU — TELEFON 105

REPREZENTACJA W WARSZAWIE
ul. Szkolna 2; telefony: 70-84, 114-75, 512-33 i 177-8

Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8
Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy

POLECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO
WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOGA-
TUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO
SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW PO-
WIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CHŁODNICZYCH.
OLEJE TURBINOWE i TRANSFORMATORO-
WE. OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MA-
SZYNOWE. SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH.
SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYGH I OLEJE
OSIOWE. — PARAFINĘ, ŚWIECE, WAZE-
LINĘ TECHNICZNĄ. — BENZYNY: EKSTRAKCYJ-
NĄ, LOTNICZĄ, SAMOCHODOWĄ I MOTOROWĄ. —
NAFTĘ: RAFINOWANĄ I SILNOPŁOMIENNĄ. OLE-
JE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARA-
FINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.

ODDZIAŁY W KRAJU:

BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34

KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82

LUBLIN, ul. Krak. Przedm. 46, tel. 10-74

LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23

ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,

WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 714-75

POZNAŃ, ul. św. Marcina 18, tel. 35-36

SOSNOWIEC, ul. Naftowa 4, tel. 2-08

TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99

WILNO, ul. Jagiellońska 8, tel. 1-72

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

BIAŁYSTOK, BIELSK PODLASKI, BIŁGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHELM, DOLINA, DRO-
HOBYCZ, GARWOLIN, GDYNIA, GRUDZIĄDZ, JAROSŁAW, KALISZ, KIELCE, KOŃSKIE, KOŁOMYJA,
KOWEL, KRAKÓW, KRASNYSTAW, LIDA, LUBLIN, LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŻA, ŁÓDŹ,
MIĘDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRÓDEK, OPOCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM,
RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLEW,
SOSNOWIEC, STANISŁAWÓW, STRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO,
WIELUŃ, WIERZBNIK, WÓLKOWYSK, WŁOCŁAWEK, ZDUŃSKA WOLA, ZŁOCZÓW, ŻYRARDÓW

WŁASNY PARK CYSTERNOWY

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

INSTYTUCJA CENTRALNA
WARSZAWA, UL. NOWOGRODZKA 50

ODDZIAŁY: ODDZIAŁ GŁÓWNY W WARSZAWIE—UL. NOWOGRODZKA 50,
ODDZIAŁ WE LWOWIE—UL. PILSUDSKIEGO 25, ODDZIAŁ W WILNIE—
UL. WIELKA POHULANKA 24, ODDZIAŁ W POZNANIU—UL. KANTAKA 10,
ODDZIAŁ W GRUDZIĄDZU—UL. SIENKIEWICZA 18, ODDZIAŁ W KATO-
WICACH—UL. 3 MAJA 9, ODDZIAŁ W ŁUCKU—UL. PILSUDSKIEGO 15,
ODDZIAŁ W KRAKOWIE—PLAC SZCZEPAŃSKI 8, ODDZIAŁ W PIŃSKU—
LOHISZYŃSKA 18, ODDZIAŁ W LUBLINIE—UL. KAPUCYŃSKA 1,
ODDZIAŁ W KIELCACH—UL. SIENKIEWICZA 57, AGENTURA W GDYNI.

ADRES TELEGRAFICZNY INSTYTUCJI CENTRALNEJ "CENTROPEBROL"
ADRES TELEGRAFICZNY ODDZIAŁU "P F B R O L"

KAPITAŁ ZAKŁADOWY, CAŁKOWICIE WPŁĄCONY, Z 130 MILJONÓW.

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

UDZIELA DŁUGOTERMINOWYCH POŻYCZEK AMORTYZACYJNYCH W 7% LISTACH ZASTAWNYCH NA KUPNO GRUNTU I NA INWESTYCJE ROLNE; UDZIELA DŁUGOTERMINOWYCH KREDYTÓW NA WSZELKIEGO RODZAJU MELJORACJE ROLNE W 7% OBLIGACJACH MELJORACYJNYCH; UDZIELA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM ROLNYM KRÓTKOTERMINOWYCH KREDYTÓW OBROTOWYCH ZA POŚREDNICTWEM SPÓŁDZIELNI I SAMORZĄDOWYCH KAS POŻYCZKOWO-OSZCZĘDNOŚCIOWYCH; DOSTARCZA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM ROLNYM KREDYTU TOWAROWEGO W NAWOZACH SZTUCZNYCH ZA POŚREDNICTWEM SPÓŁDZIELNI I KAS SAMORZĄDOWYCH NA DOGODNYCH WARUNKACH KREDYTOWYCH; KUPIJE MAJĄTKI ZIEMSKIE NA PARCELACJĘ I PODEJMUJE SIĘ PARCELACJI KOMISOWEJ; PRZYJMUJE WKŁADY: Z 3 MIESIĘCZ. TERMINEM WYPOWIEDZENIA ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNYM W WYSOKOŚCI 6 OD STA. Z 1 JEDNOMIESIĘCZ. TERMINEM WYPOWIEDZENIA ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNYM 5 OD STA, NA KAŻDE ŻĄDANIE ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNYM 4 OD STA. ORAZ NA KSIĄŻECZKI OSZCZĘDNOŚCIOWE ZA OPROCENTOWANIEM 6 OD STA ROCZNIE.

7% LISTY ZASTAWNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO SĄ ZABEZPIECZONE HIPOTEKAMI GOSPODARSTW WIEJSKICH, CAŁYM MAJĄTKIEM PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO, ORAZ GWARANCJĄ SKARBU PAŃSTWA. MAJĄ ONE WSZELKIE PRAWA PAPIERÓW PUPILARNYCH I PRZYJMOWANE SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA, ORAZ NA POCZET PODATKU MAJĄTKOWEGO OD WSZYSTKICH PLATNIKÓW TEGO PODATKU. 7% OBLIGACJE MELJORACYJNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO OPIEWAJĄ NA ZŁOTE W ZŁOCIE, ORAZ NA RÓWNOWARTOŚĆ TYCHŻE W DOLARACH STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI PÓLNOOCNEJ; POSIADAJĄ GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA, ORAZ BEZPIECZEŃSTWO PUPILARNE; PRZYJMOWANE SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA; WOLNE SĄ OD PODATKU OD KAPITAŁÓW I RENT.